

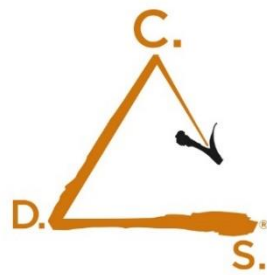
STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZABIERZÓW DO 2030 R.

-

AKTUALIZACJA

Listopad 2025
0

Realizacja:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.
D. Bieñkowska, J. Szymañska, M. Widuch

Centrum Doradztwa
Strategicznego

Spis treści

Wprowadzenie	3
Przebieg prac nad Strategią	3
Jak czytać strategię?	5
Wnioski z diagnozy.....	6
Część społeczna	6
Część gospodarcza.....	16
Część przestrzenna	21
Misja rozwoju gminy	31
Cel podstawowy (główna aspiracja).....	32
Domeny strategicznego rozwoju.....	33
Wartości.....	35
Standardy	35
Cele strategiczne i kierunki działań	36
Domena 1. Środowisko przede wszystkim - gmina Zabierzów stawiająca na wspólną odpowiedzialność za przyrodę, klimat i zdrowie mieszkańców.....	38
Domena 2: Stąd wszędzie blisko - gmina Zabierzów dostępna i dobrze skomunikowana	46
Domena 3: Inspirujące miejsce do życia – gmina Zabierzów zapewniająca komfortową przestrzeń do nauki, wypoczynku i rozwijania pasji.....	52
Zadania flagowe	59
Zadania flagowe w ramach Domeny 1. Środowisko przede wszystkim.....	59
Zadania flagowe w ramach Domeny 2. Stąd wszędzie blisko.....	65
Zadanie flagowe w ramach Domeny 3. Inspirujące miejsce do życia	68
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej.....	70
Obszary strategicznej interwencji (OSI)	70
OSI w Strategii województwa	91
OSI w gminie Zabierzów	93
System realizacji strategii	104
Zaangażowanie i odpowiedzialność	104
Monitoring i ewaluacja strategii.....	106
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	112
Ramy finansowe i źródła finansowania	114
Spójność z dokumentami wyższego rzędu.....	115
Ewaluacja ex-ante (ewaluacja uprzednia).....	116

WPROWADZENIE

Przebieg prac nad Strategią

Proces opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.” rozpoczęto w 2019 r. od analiz ekspercko-diagnostycznych związanych z przygotowaniem Diagnozy, a kolejne prace przeprowadzono w 2020 i 2021 roku.

Prace nad „Strategią Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.” realizowano zgodnie z Uchwałą nr XXII/240/20 Rady Gminy Zabierzów z 27 listopada 2020 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.”, w tym trybu jej konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Określone w Uchwale tryb i harmonogram prac nad sporządzeniem Strategii stanowiły naturalną kontynuację wcześniej podjętych działań diagnostyczno-partycypacyjnych.

W ramach prac koordynowanych przez zespół Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bierkowska, C. Ułasiński, J. Szymańska, M. Widuch wykorzystano szereg komplementarnych metod – prac analitycznych, eksperckich i partycypacyjnych, spośród których należy wyszczególnić:

- analizę danych zastanych i prace eksperckie – w ten sposób przeprowadzona została diagnoza społeczno-gospodarczo-przestrzenna gminy Zabierzów;
- warsztaty strategiczne skupiające przedstawicieli kluczowych podmiotów i instytucji działających na terenie Gminy Zabierzów m.in. przedstawiciele władz samorządowych, pracownicy Urzędu Gminy Zabierzów, Radni Gminy Zabierzów, reprezentanci instytucji publicznych i społecznych. W ten sposób pracowano nad Misją wg modelu Ashridge dla Gminy Zabierzów oraz nad strategią działań dla poszczególnych domen rozwoju (analiza SWOT, cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań, zadania flagowe);
- zmodyfikowaną metodę delficką, opierającą się o kierowane do uczestników warsztatów zadania/pytania, bazujące na opracowanym i przesłanym materiale powarsztatowym. Dzięki temu uczestnicy mieli możliwość indywidualnej i odłożonej w czasie analizy, co wspomagało cały proces i pozwalało na dopracowanie istotnych zagadnień i kwestii;
- działania warsztatowe i badawcze mające na celu włączenie młodzieży w proces myślenia o rozwoju gminy i rozbudzanie postaw obywatelskich, a także poznanie opinii młodych mieszkańców na temat jakości życia w gminie oraz zidentyfikowanie ich potrzeb. W pracach wzięli udział uczniowie-ochotnicy z ostatnich klas szkół podstawowych, a efektem ich prac jest Młodzieżowa Strategia dla Gminy Zabierzów;
- działania partycypacyjne dla mieszkańców: ankieta internetowa diagnozująca potrzeby, problemy i oczekiwania, spotkania konsultacyjne w formie terenowych dyżurów, podczas których mieszkańcy mogli zapoznać się ze stanem prac nad Strategią, złożyć swoje uwagi i wnioski;
- spotkanie konsultacyjne on-line z Radą Gminy Zabierzów prezentujące efekty powyższych prac i główne założenia projektu dokumentu Strategicznego w celu zebrania uwag, uzupełnienia zapisów itp.

Niniejszy dokument „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.” stanowi zatem wynik wspólnej dyskusji podjętej przez reprezentantów różnych środowisk nad strategicznymi kierunkami rozwoju gminy na najbliższe lata. Przed uczestnikami prac strategicznych postawiono kluczowe pytania o priorytetowe obszary działań, które przyczynią się do rozwoju gminy Zabierzów i podniesienia jakości życia mieszkańców. Ustrukturyzowany proces planowania strategicznego - oparty na wielu metodach, włączający zróżnicowane grupy mieszkańców - umożliwił wspólne poszukiwanie odpowiedzi na powyższe pytania. Efektem tego procesu jest dokument, który pozwala porządkować i upowszechniać plany rozwojowe gminy, a jednocześnie stanowi praktyczny instrument zarządzania lokalnym rozwojem.

Przebieg procesu tworzenia Strategii przedstawia poniższy schemat.

Zgodnie z Uchwałą nr XXII/240/20 Rady Gminy Zabierzów z 27 listopada 2020 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.”, w dniach 31 marca 2021 r. – 13 maja 2021 r. odbyły się konsultacje społeczne projektu Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r. Niniejszy dokument uwzględnia zmiany wynikające z przyjętych uwag konsultacyjnych.

Dokument został poddany aktualizacji zgodnie z Uchwałą Nr XLI/455/22 Rady Gminy Zabierzów z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie przystąpienia do aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r. oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania aktualizacji strategii, w tym trybu konsultacji.

Ponadto w 2025 r. dokument został poddany aktualizacji zgodnie z Uchwałą Nr XVIII/166/2025 Rady Gminy Zabierzów z dn. 25 lipca 2025 r. w sprawie przystąpienia do aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r. oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania aktualizacji strategii, w tym trybu konsultacji. Zakres aktualizacji Strategii obejmuje zmianę lokalizacji jednej z flagowych inwestycji wskazanej w dokumencie i zaprezentowanej na planszy Modelu funkcjonalno-przestrzennego gminy Zabierzów, a także dostosowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego i rekomendacji do kształtowania polityki przestrzennej w gminie do przepisów zawartych w znowelizowanej w ustawie o planowaniu przestrzennym. W ramach aktualizacji dostosowano także dokument do zmienionych przepisów wynikających z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198).

Jak czytać strategię?

Zawartość „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.” jest zgodna z zapisami art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153, 1436), a jej konstrukcja odpowiada logice procesu strategicznego. Dokument z uwagi na specyfikę poruszanych zagadnień można podzielić na cztery części:

- Część diagnostyczna, która obejmuje rozdział pt. Wnioski z diagnozy. Zostały w niej zaprezentowane najważniejsze wnioski z „Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Zabierzów” w podziale na sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną i klimatyczno-środowiskową. Wyciąg z diagnozy wskaźnikowej dopełniają wnioski dot. potrzeb i oczekiwań mieszkańców wynikające z badania ankietowego on-line.
- Część strategiczna (rozdział „Misja rozwoju gminy”), w której zawiera się swoisty rdzeń dokumentu strategicznego – misja rozwoju gminy Zabierzów przygotowana w 4-elementowym modelu Ashridge, na którą składają się: cel podstawowy (główna aspiracja), domeny strategicznego rozwoju, wartości oraz standardy działań.
- Część operacyjna, w której znajdują kierunki interwencji do 2030 r. (kwestie strategiczne, zakresy działań). W jej skład wchodzi 3 rozdziały:
  - Rozdział „Cele strategiczne i kierunki działań”, w którym zawarto plany działań dla poszczególnych Domen w podziale na cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań
  - Rozdział „Zadania flagowe” – z fiskalami projektów, które określono jako flagowe (kluczowe) w ramach danej domeny;
  - Rozdział „Obszary Strategicznej Interwencji” (OSI), w którym zaprezentowano zarówno OSI wojewódzkie znajdujące się na terenie gminy Zabierzów, jak i trzy obszary strategicznej interwencji wyznaczone przez gminę.
- Część wdrożeniowa, w której ujęto najważniejsze kwestie związane z realizacją założeń określonych w Strategii. Są to rozdziały:
  - Rozdział „System realizacji Strategii”, w którym określono m.in. procedury dot. wdrażania i monitoringu, oczekiwane rezultaty i ich wskaźniki, wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, ramy finansowe i źródła finansowania;
  - Rozdział „Spójność z dokumentami wyższego rzędu”;
  - Rozdział „Ewaluacja ex-ante”.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

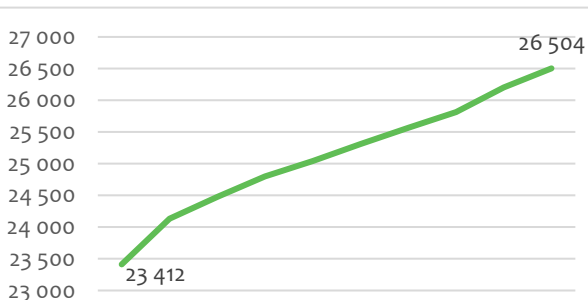
Wnioski zamieszczone w tym rozdziale są syntezą „Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Zabierzów”, obejmującej zagadnienia związane ze sferą przestrzenną i klimatyczno-środowiskową, gospodarczą i społeczną.

W dokumencie diagnozy wykorzystano najbardziej aktualne, dostępne dane, czyli głównie z 2018 i 2019 roku. Analizy zawarte w raporcie mają charakter statyczny i dynamiczny (ciągi czasowe obejmujące pięć lat: 2014-2018 lub 2015-2019, a przy niektórych zagadnieniach demograficznych – dziesięcioletnią perspektywę), co pozwala na dostrzeżenie trendów rozwojowych. Diagnoza ma także charakter porównawczy: sytuacja gminy Zabierzów została przedstawiona na tle województwa, powiatu, Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (KrOF), a także czterech wybranych jednostek gminnych: Liszki, Niepołomice, Zielonki oraz Wielka Wieś. Do przygotowania diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także dane zebrane i przekazane przez Urząd Gminy Zabierzów. Opierano się również na powszechnie dostępnych raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych instytucji i jednostek samorządu terytorialnego. Analizę przeprowadzono w ujęciu fakty-wizerunek-trendy, a jej wyniki zaprezentowano w podziale na 3 rozdziały: Mieszkaj (sfera społeczna oraz przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa), Inwestuj (sfera gospodarcza), Wypoczywaj (sfera społeczna oraz przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa).

W poniższym podsumowaniu zawarto najważniejsze wnioski i fragmenty, które są pogłębione i omówione w szerszym kontekście w dokumencie „Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Zabierzów”. Ponadto poniższy wyciąg z diagnozy wskaźnikowej dopełniają wnioski z badania ankietowego on-line. Badanie zrealizowano w okresie czerwiec-lipiec 2020, a jego celem była identyfikacja mocnych i słabych stron/ problemów gminy oraz zebranie potrzeb i oczekiwań społecznych w zakresie kierunków rozwoju gminy na najbliższe 10 lat. W badaniu ankietowym wzięło udział 377 osób: 371 mieszkańców gminy Zabierzów oraz 6 respondentów spoza gminy, którzy czują się związani z Zabierzowem.

Część społeczna

Demografia

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Zabierzów w latach 2010-2018, źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

- Gmina Zabierzów jest największą gminą wiejską pod względem liczby ludności w powiecie krakowskim oraz KrOF. **W 2019 r. gminę zamieszkiwało 26 708 osób. W okresie 2009-2018 występował trend wzrostowy liczby mieszkańców (2018 r. – wzrost o 13% w stosunku do 2009 r., wyższy niż średnia dla gmin powiatu krakowskiego czy Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego). 22% ludności gminy mieszka**

w sołectwie Zabierzów, po 9% w Bolechowicach i Rząsce, 7% w Rudawie, a pozostałe sołectwa zamieszkuje od 1 do 5%.

- Zmiany liczby mieszkańców na terenie gminy są zróżnicowane: największy procentowy przyrost w latach 2015-2019 dotyczył sołectw: Ujazd, Pisary, Brzezie, Bolechowice, Burów, Zerków, a z kolei w Radwanowicach i Aleksandrowicach miał miejsce spadek liczby mieszkańców. W liczbach bezwzględnych największe przyrosty nastąpiły w Bolechowicach oraz w Zabierzowie (odpowiednio o 185 i o 122 osoby).
- **Główną przyczyną stałego przyrostu liczby mieszkańców jest corocznie wysokie saldo migracji** (powyżej 200 osób rocznie), które w 2018 r. wynosiło 240 (514 zameldowań, 274 wymeldowań). W ostatnich latach zauważa się spadek dynamiki salda migracji, co wynika ze zwiększania się liczby osób wymeldowujących się z gminy przy względnie stałej liczbie zameldowań. Natomiast saldo ruchu naturalnego dopiero po 2013 r. zaczęło przyjmować dodatnie wartości, wcześniej liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. **Pod względem salda naturalnego szczególnie korzystnie wypadły lata 2017-2018**, w których odnotowano także najwyższą liczbę urodzeń na przestrzeni 10 lat (odpowiednio 283 oraz 276).
- Do Zabierzowa przeprowadzają się głównie mieszkańcy Krakowa (57% meldunków z 2018 r.) oraz gmin powiatu krakowskiego (10%) – w szczególności gminy Krzeszowice.
- Sołectwa o najwyższym wskaźniku salda naturalnego na 100 mieszkańców liczoną sumarycznie dla lat 2015-2019 to Brzezie, Bolechowice, Pisary, Ujazd, Zerków. Natomiast do sołectw o najwyższym wskaźniku salda migracji zaliczają się Ujazd, Pisary, Brzezie, Burów, Niegoszowice i Bolechowice. Pod względem meldunków liczonych w liczbach bezwzględnych na tle pozostałych wyróżniają się: Zabierzów, Bolechowice, Rząska, Rudawa i Brzezie.
- **W 2018 r. gminę Zabierzów zamieszkiwało 19,3% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60,7% osób w wieku produkcyjnym oraz 20% w wieku poprodukcyjnym.** Gmina pod tym względem plasowała się między powiatem (z korzystniejszą strukturą ekonomicznych grup wieku) a znajdującym się w nieco gorszej sytuacji KrOF-em. **W ostatnim pięcioleciu zmiany zachodzące w strukturze wiekowej mieszkańców gminy Zabierzów generalnie odzwierciedlają trend związany ze starzeniem się społeczeństwa:** spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, przy wzroście osób w wieku poprodukcyjnym oraz wydłużaniu się średniego wieku życia (rosnąca grupa osób 85+). **Jednocześnie obserwuje się stały wzrost osób poniżej 18 r.ż., choć ich udział w populacji gminy Zabierzów, jest cały czas niższy niż w innych gminach wiejskich KrOF-u.**
- Przeanalizowane dane wskazują, że w gminie Zabierzów najprawdopodobniej utrzyma się trend przyrostu ludności, choć może nieco spowolnić jego dynamika. Zwiększać będzie się grupa osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym, równoległe postępować będzie proces starzenia się społeczeństwa. Pociągnie to za sobą **wyzwania związane z inwestycjami i programami podnoszącymi atrakcyjność gminy i przyciągającymi mieszkańców, a jednocześnie odpowiadającymi na potrzeby różnych grup wiekowych**, czyli w zakresie usług i infrastruktury zarówno społeczno-edukacyjnych, czasu wolnego, jak i opiekuńczo-pielęgnacyjnych.

Edukacja

- Na terenie gminy Zabierzów w 2018 r. funkcjonowały 3 żłobki niepubliczne. Gmina dotuje działające na jej terenie żłobki i kluby dziecięce, jednak nie prowadzi obecnie żłobka samorządowego. W ciągu ostatnich pięciu lat sytuacja w zakresie opieki żłobkowej zdecydowanie się poprawiła – **obserwuje się stały trend wzrostowy odsetka dzieci do lat 3 objętych taką opieką (z 3% w 2014 r. do 12% w 2018 r.)**. Pod tym względem Zabierzów wyróżnia się korzystnie na tle pozostałych gmin wiejskich KrOF-u czy średniej dla powiatu (6%).
- W gminie Zabierzów działa **rozbudowana sieć opieki przedszkolnej** (2 przedszkola samorządowe, 6 oddziałów przedszkolnych przy samorządowych szkołach podstawowych, 11 niepublicznych przedszkoli).

Takie zaplecze instytucji przedszkoli publicznych i prywatnych zapewniało miejsca dla 100% dzieci w wieku przedszkolnym, a zabierzowska oferta opieki przedszkolnej była także atrakcyjna dla osób spoza gminy (w roku szkolnym 2018/19 do przedszkoli w Zabierzowie uczęszczało 1266 dzieci, z czego 174 pochodziło z innych gmin). **Gmina Zabierzów w 2018 r. odznaczała się wśród gmin KROF-u najwyższym odsetkiem dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (wartość tego wskaźnika wynosiła 108%, średnia dla powiatu: 91%, zaś średnia dla KROF-u: 100%).**

Zdjęcie 1. Przedszkole Samorządowe z Oddziałami Integracyjnymi stanowi część Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Zabierzowie, Źródło: ZSP Zabierzów.

- W roku szkolnym 2018/2019 na terenie gminy Zabierzów działało 8 samorządowych szkół podstawowych oraz 4 niepubliczne szkoły podstawowe. **Zabierzowskie szkoły podstawowe charakteryzuje wysoki poziom edukacji: w 2019 r. 80% szkół klasyfikowanych jako szkoły z wysokim poziomem nauczania języka polskiego, 70% z wysokim poziomem nauczania matematyki, 90% języka angielskiego.** Gmina Zabierzów wypadła korzystnie pod względem wyników egzaminu po klasie VIII w 2019 r. w porównaniu ze średnią dla województwa oraz powiatu krakowskiego, ale już poniżej średniej dla KrOF-u. Dotyczyło to w szczególności nauczania języka angielskiego, bowiem uczniowie zabierzowskich szkół otrzymywali oceny lepsze od średnich dla szkół małopolskich i powiatu krakowskiego przeciętnie o 7 pp.
- W gminie Zabierzów nie ma szkół ponadpodstawowych dla młodzieży, działa natomiast prywatna szkoła ponadpodstawowa dla dorosłych – Centrum Kształcenia „Eduktor”, która realizuje kierunki: opiekun medyczny oraz asystent osoby niepełnosprawnej.
- Obserwowany przyrost mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększająca się liczba urodzeń w gminie wskazują, że **rosnąć będzie także zapotrzebowanie na opiekę żłobkową**. W efekcie, rozwój bazy i usług opiekuńczych dla dzieci do 3 roku życia to kwestia, która powinna znaleźć się w programowaniu rozwoju gminy na najbliższe lata. Zmiany demograficzne w gminie

w połączeniu z rozszerzeniem formuły funkcjonowania szkół podstawowych po 2017 r. o klasy VII i VIII, będą przekładać się także na sytuację w zabierzowskich szkołach podstawowych. W najbliższych latach **pojawią się zatem potrzeby związane z utrzymaniem/podnoszeniem dobrych warunków edukacyjnych**, które wiązać się będą z inwestycjami m.in. w zakresie modernizacji niektórych obiektów czy usprawnienia systemu nauczania zdalnego.

Czas wolny

- **W gminie Zabierzów głównymi organizatorami oferty czasu wolnego są 3 instytucje: Samorządowe Centrum Kultury i Promocji Gminy Zabierzów (SCKiPGZ), Gminna Biblioteka Publiczna, Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny (OSR).** Ich uzupełnienie stanowią propozycje zajęć i wydarzeń przygotowywane przez organizacje pozarządowe, lokalne stowarzyszenia (w tym kluby sportowe) oraz prywatnych przedsiębiorców (stadniny, szkoły wspinaczki). Z kolei ofertę spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży dopełniają zajęcia prowadzone w świetlicach środowiskowych (w ramach programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych). Gmina posiada bogate zaplecze budynków komunalnych – stały rozwój infrastruktury świetlicowej/ budynków wielofunkcyjnych w sołectwach.
- **Centrum Kultury mieści się w Zabierzowie i nie prowadzi działalności filialnej (w trakcie budowy jest Centrum Kultury w Rudawie)**, ma natomiast stosunkowo rozbudowaną ofertę: ponad 25 różnych zajęć cyklicznych (np. plastyczne i artystyczne m.in. rękodzieło, DIY, pracownia ceramiczna, teatralne, muzyczne, taneczne i ruchowe, komputerowe) oraz 60 wydarzeń rocznie, w tym oferta wakacyjna i feryjna. Dominują formy skierowane do dzieci, ale dostępne są też propozycje dedykowane seniorom, dorosłym czy organizowane w formule rodzinnej. Popularnością cieszą się zwłaszcza zajęcia plastyczne – głównie ceramika, muzyczne: gitara i pianino, fizyczne: joga i gimnastyka oraz Strefa Malucha. Stały rozwój oferty powoduje, że **z każdym rokiem zwiększa się zarówno liczba propozycji SCKiPZG (wydarzeń i zajęć cyklicznych), jak i ich uczestników** – w 2019 r. frekwencja roczna wynosiła ponad dwukrotnie więcej niż w 2015 r. i o blisko 1/3 więcej niż w 2018 r.
- **Gminna Biblioteka Publiczna ma główną siedzibę w Zabierzowie i filie w 3 sołectwach (Bolechowice, Balice, Rudawa).** Dla lat 2014-2018 zaobserwowano **pozytywne trendy: powiększanie się księgozbioru oraz wzrost liczby czytelników.** Najwięcej czytelników zapisanych było do filii w Zabierzowie, ale to w Bolechowicach nastąpił największy przyrost czytelników na przestrzeni ostatnich lat. Natomiast liczba czytelników bibliotek publicznych przypadająca na 1000 mieszkańców jest w gminie Zabierzów stosunkowo niska – w 2018 r. wartość tego wskaźnika kształtowała się na poziomie 114, czyli poniżej średniej dla powiatu, KrOF-u czy województwa. Przy czym zabierzowscy czytelnicy to stosunkowo aktywna grupa –

Zdjęcie 2. Willa Lubomirskich w Kochanowie,
Źródło: UG Zabierzów

średnia liczba wypożyczeń na 1 czytelnika wynosiła w 2018 r. 16 woluminów i była wyższa od średniej dla ww. jednostek. Ponadto Biblioteka współtworzy ofertę spędzania czasu wolnego, organizując spotkania autorskie, konkursy historyczne dla dzieci/młodzieży, akcje bookcrossingu (wymiany książek), realizując projekty międzypokoleniowe propagujące lokalne tradycje oraz czytelnictwo, prowadząc dwa Dyskusyjne Kluby Książki.

- Gmina Zabierzów posiada **dość rozbudowany kalendarz wydarzeń i imprez** (kilkadziesiąt wydarzeń rocznie – okazjonalnych, sezonowych, tematycznych np. Dni Gminy, Dymarki, Rajdy, Kino letnie, Mikołajki).
- Na obszarze gminy znajduje się też wiele obiektów zabytkowych – wille, zespoły dworskie, kościoły, do niektórych z nich przylegają tereny zielone. 16 obiektów tego typu jest wpisanych do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego, w tym Zespół Willi Lubomirskich, którego właścicielem jest Gmina Zabierzów.
- W ramach Ośrodka Sportowo-Rekreacyjnego w Zabierzowie (OSR) funkcjonuje pływalnia i hala sportowa, na których prowadzone są zarówno zajęcia dla szkół, jak i te realizowane przez kluby sportowe czy dla zorganizowanych grup klientów komercyjnych. Na hali odbywają się cykliczne oraz okazjonalne turnieje i zawody sportowe. Na przestrzeni lat następuje wzrost liczby osób korzystających z pływalni oraz hali sportowej. Zajęcia i wydarzenia sportowe prowadzą też lokalne stowarzyszenia, kluby sportowe, w tym szkółki piłkarskie. W Zabierzowie od sezonu zimowego 2015/2016 działa też sezonowe sztuczne lodowisko, które cieszy się popularnością wśród mieszkańców.
- Na terenie gminy Zabierzów jest **dobrze rozwinięta infrastruktura do spędzania czasu wolnego na powietrzu**: place zabaw i siłownie zewnętrzne znajdują się w większości sołectw. Jednym z większych tego typu przedsięwzięć zrealizowanym w ostatnim czasie było zagospodarowanie terenu kamieniołomu w Zabierzowie. Gmina odznacza się wysoką dostępnością zielonych terenów do rekreacji - sieć oznaczonych szlaków turystycznych: pieszych i rowerowych (łącznie blisko 200 km znakowanych szlaków turystycznych na terenie gminy, w tym 57,2 km szlaków pieszych, 70,9 km szlaków rowerowych, 20,3 km szlaków spacerowo-dydaktycznych oraz 51 km szlaków konnych), miejsca do wspinaczki.

Zdjęcie 3. Kamieniołom w Zabierzowie,
Źródło: UG Zabierzów

Zdjęcie 3. Boisko wielofunkcyjne w Brzezince,
Źródło: UG Zabierzów

- Na przestrzeni ostatnich lat wydatki na sport i kulturę w gminie Zabierzów miały coraz większy udział w całości wydatków budżetowych, wrastały też kwoty wydatkowane w tym zakresie na 1 mieszkańca (wartości za 2018 r. stanowiły dwukrotność tych z 2014 r.). Wartości dot. wydatków

na kulturę na mieszkańca w 2018 r. w gminie Zabierzów przewyższyły te odnotowane dla innych gmin wiejskich KrOF-u (poza Michałowicami) oraz średnią dla powiatu krakowskiego, a w przypadku wydatków na sport były wyższe od średniej dla powiatu, województwa i KrOF-u.

- W przypadku obszarów metropolitalnych i funkcjonalnych należy pamiętać, że to często centrum – metropolia stanowi dla mieszkańców gmin sąsiednich miejsce spędzania czasu wolnego, przyciągając bogatą ofertą kulturalną i formami niedostępnymi w mniejszych ośrodkach (kino, teatr, koncerty itp.). Na terenie gminy-miejsca zamieszkania szuka się wówczas innych propozycji np. rozwijających zajęć popołudniowych/weekendowych dla siebie czy dla dzieci. Tendencję tę można zauważyć też w gminie Zabierzów – wskazują na to m.in. wyniki ankiety internetowej. Generalnie, choć według blisko 80% respondentów gmina Zabierzów to dobre miejsce do spędzania czasu wolnego (sport, rekreacja, rozrywka), to w zakresie oferty kulturalnej (np. koncertów, spektakli czy wystaw) zdecydowanie większą popularnością cieszą się wydarzenia w Krakowie (wybiera je blisko 90% badanych). W zabierzowskich wydarzeniach kulturalnych uczestniczy co czwarty ankietowany, przy czym 12% badanych poprzestaje tylko na zabierzowskiej ofercie. Zdecydowanie lepiej przedstawia się statystyka w przypadku oferty sportowo-rekreacyjnej: aż 65% respondentów korzysta z niej w gminie Zabierzów, a do Krakowa dojeżdża ok. 56% (przy czym: co czwarty ankietowany wybiera ofertę zarówno na terenie gminy Zabierzów, jak i Krakowa, natomiast 40% badanych korzysta z wydarzeń/obiektów tylko na terenie gminy Zabierzów, zaś 30% poprzestaje wyłącznie na krakowskich propozycjach). Uczestnicy ankiety online nieco częściej korzystają z instytucji krakowskich (57%) niż zabierzowskich (47%), jeśli chodzi o ofertę zajęć edukacyjnych, artystycznych i sportowych. Dzieci/podopieczni ankietowanych uczęszczają na tego typu zajęcia częściej – 60% dzieci respondentów korzysta z oferty pozalekcyjnej dostępnej w gminie Zabierzów, podczas gdy do Krakowa dojeżdża ok. 47%, zaś niespełna 5% uczestniczy w zajęciach prowadzonych w innych gminach (m.in. Krzeszowicach). Blisko połowa dzieci respondentów poprzestaje na propozycjach dostępnych tylko w gminie Zabierzów, a nieco ponad 1/3 – tylko w Krakowie.

Aktywność	w gminie Zabierzów	w Krakowie	w innej gminie
Uczęszczam regularnie na zajęcia edukacyjne, artystyczne, sportowe (np. nauka gry na instrumencie, taniec, ceramika, fitness itp.)	43,0%	57,0%	8,1%
Moje dzieci uczęszczają regularnie na zajęcia edukacyjne, artystyczne, sportowe (np. nauka gry na instrumencie, taniec, ceramika, piłka nożna)	60,6%	47,6%	5,3%
Korzystam z oferty kulturalnej (np. koncerty, przedstawienia, wystawy, inne wydarzenia)	28,9%	87,7%	6,0%
Korzystam z oferty rekreacyjno-sportowej np. pływalnia, lodowisko, siłownie zewnętrzne, wydarzenia sportowe)	65,4%	56,6%	10,8%

Tabela 1. Aktywności realizowane przez mieszkańców w gminie Zabierzów, w Krakowie bądź w innej gminie.
 Źródło: Opracowanie własne – Raport z badania ankietowego on-line, lipiec 2020 r.;, N= 221 (zajęcia edukacyjne...), N=208 (dzieci – zajęcia edukacyjne...), N=301 (oferta kulturalna), N=306 (oferta rekreacyjno-sportowa)

- W gminach o zwiększającej się populacji – m.in. w wyniku napływu osób przeprowadzających się z większych ośrodków miejskich – pojawiają się nowego rodzaju wyzwania związane z zapewnieniem atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, której jakość i zróżnicowanie powinno odpowiadać zarówno na potrzeby społeczności rdzennej, jak i oczekiwania mieszkańców napływowych. Wyzwanie to jest aktualne w przypadku gminy Zabierzów i warto w najbliższych latach rozważyć działania polegające nie tylko na **rozbudowywaniu oferty kulturalno-edukacyjnej, spójnym i wspólnym dla gmin Metropolii komunikowaniu o ofercie czasu wolnego, także poprzez szeroko dostępne kalendarium wydarzeń, ale też na diagnozie potrzeb mieszkańców w tym zakresie**, tak, aby nowe propozycje były atrakcyjne dla poszczególnych grup wiekowych, ale też możliwie inkluzywne i integrujące.
- W kontekście rosnącego zainteresowania mieszkańców zajęciami prowadzonymi w Centrum Kultury i ciągłego poszerzenia oferty, **wyzwaniami rozwojowymi dla instytucji w najbliższym czasie mogą okazać się kwestie lokalowe (potrzeba modernizacji budynku, pozyskiwania nowych przestrzeni) oraz związane ze zwiększaniem dostępności oferty poza centrum gminy (potrzeba uruchomienia filii w sołectwach).**

Bezpieczeństwo publiczne

- Bezpieczeństwo w gminie Zabierzów zapewniają: Policja (Komisariat w Zabierzowie i Komisariat Autostradowy w Balicach. Rewir Dzielnicowych obejmuje także Gminę Liszki), Pogotowie Energetyczne (z siedzibą w Bolechowicach), 15 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP). W niektórych miejscach zamontowany jest monitoring wizyjny.
- Gminę Zabierzów cechuje stosunkowo wysoka liczba przestępstw kryminalnych na 10 tys. mieszkańców – w 2019 r. wartość tego wskaźnika wynosiła 109, przewyższając tym samym średnią dla województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego. Do najczęściej popełnianych przestępstw kryminalnych w gminie Zabierzów należą kradzież oraz kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwości. Najwięcej przestępstw w latach 2015-2019 odnotowano w Zabierzowie – sołectwie z największą liczbą mieszkańców oraz w Balicach, czyli miejscowości o wzmożonym ruchu ludności generowanym przez lotnisko.
- W latach 2015-2019 na terenie gminy Zabierzów doszło do 1353 zdarzeń drogowych: dominowały kolizje, a wypadki stanowiły zaledwie 7% wszystkich zdarzeń. Najwięcej zdarzeń drogowych miało miejsce w Zabierzowie, Balicach oraz Rzęsce. W ostatnich 5 latach w gminie Zabierzów zauważa się wyraźną tendencję zmniejszania się liczby rannych w wypadkach drogowych, przy zbliżonym poziomie liczby zdarzeń ogółem.
- Wśród zdarzeń wymagających interwencji Straży Pożarnej w gminie Zabierzów w ostatnich latach zdecydowanie największy udział miały miejscowe zagrożenia – ok. 70%. Do najczęstszych zagrożeń miejscowych w 2019 r. należały te spowodowane silnymi wiatrami, wypadki w transporcie drogowym oraz interwencje związane z opadami deszczu. Analizując strukturę interwencji OSP, to w większości sołectw, podobnie jak w gminie, przeważają miejscowe zagrożenia. Wyjątkiem są Karniowice i Nielepice, gdzie występuje wyraźna przewaga pożarów - ponad 60% interwencji.
- Gminę Zabierzów charakteryzuje dobre zabezpieczenie przeciwpożarowe, dobrze wyposażone Ochotnicze Straże Pożarne. Nie występują miejscowe zagrożenia o dużym zasięgu

terytorialnym, a od 2016 r. zauważalny jest spadek liczby pożarów, maleje także ich udział w strukturze interwencji.

- W sytuacji, gdy w zakresie zapewnienia porządku i bezpieczeństwa brakuje służb dedykowanych tylko gminie (Komisariat obsługujący dwie gminy, brak straży gminnej), istotnym kierunkiem działań w najbliższych latach może okazać się **wypracowanie rozwiązań zwiększających poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.**

Aktywność społeczna

- Mieszkańcy gminy Zabierzów wyróżniają się na tle kraju, województwa i powiatu pod względem aktywności wyborczej. Frekwencja w wyborach parlamentarnych i samorządowych była stosunkowo wysoka i rosła na przestrzeni lat 2010-2019 (wzrost o ok. 10 pp.), wpisując się we wzrostowy trend ogólnokrajowy. Gmina Zabierzów korzystnie pozycjonowała się na tle innych JST powiatu krakowskiego – w ostatnich głosowaniach uplasowała się na 3 pozycji w zestawieniu gmin o najwyższej frekwencji w powiecie (w wyborach samorządowych w 2018 r. z wynikiem 63%, oraz z 71% w parlamentarnych w 2019 r.).

Legenda

Liczba organizacji pozarządowych:

- 0
- 1 - 3
- 4 - 6
- 7 - 9
- powyżej 9

Rysunek 1. Organizacje pozarządowe w gminie Zabierzów wg sołectw (styczeń 2020 r.). Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy.ngo.pl

- Zabierzów jest drugą gminą KrOF-u (po Krakowie) pod względem liczby fundacji, stowarzyszeń przypadających na 1000 mieszkańców, a wartość tego wskaźnika stopniowo rośnie na przestrzeni lat (średniorocznie przybywa ok. 5 nowo zarejestrowanych podmiotów). Do głównych obszarów działalności zabierzowskich organizacji należą: sport, turystyka, rekreacja oraz kultura, sztuka, tradycja oraz edukacja. Biorąc pod uwagę lokalizację: najwięcej podmiotów przypada na Zabierzów (43), kolejno pozycjonują się Balice (8), Rudawa i Rząska (po 6) oraz Bolechowice (5).

- Lokalne organizacje współtworzą ofertę społeczną i kulturalną gminy także poprzez inicjowanie i realizowanie zadań publicznych. Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi jest realizowana w różnych formach finansowych (zlecenie realizacji zadań publicznych i udzielanie dotacji: otwarte konkursy ofert oraz tryb małych zleceń) i pozafinansowych. Na przestrzeni lat 2015-2018 zwiększała się kwota dotacji dla NGO (*non-governmental organizations* tj. organizacje pozarządowe), przy jednoczesnym delikatnym wzroście udziału tej pozycji w budżecie gminy. Rosła także liczba składanych ofert na realizację zadań, co wskazuje na wysoką aktywność organizacji i ich chęć współpracy.

- Poza organizacjami pozarządowymi, na terenie gminy działają także grupy nieformalne, np. hobbyistyczne czy zrzeszające mieszkańców wokół istotnych dla nich tematów, m.in. Zabierzowski Alarm Smogowy, Zabierzów Biega.
- Grupą społeczną o zauważalnej aktywności są seniorzy. Od 2017 r. funkcjonuje Rada Seniorów. Na terenie Gminy działają aktywnie 22 kluby seniora (na 23 sołectwa) co stanowi ewenement w skali kraju. W efekcie działań podejmowanych przez Gminę, a także będących inicjatywami mieszkańców powstają przedsięwzięcia dedykowane najstarszym zabierzowianom (np. upoważniająca do zniżek Karta Seniora), rozwija się senioralna oferta spędzania czasu wolnego – zarówno cotygodniowo organizowane spotkania, zajęcia gimnastyczne, jak okazjonalne projekty czy cykliczne wydarzenia, np. Senioralia. W 2018 r. opracowano Informator Seniora – zbiór przydatnych informacji zawierający m.in. harmonogram zajęć w poszczególnych sołectwach, charakterystykę wsparcia świadczonego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), bazę kontaktową do instytucji zlokalizowanych w gminie (publikację przygotowali sami seniorzy – uczestnicy projektu pt. „Seniorzy Liderem Zmiany” realizowanego przez Fundację Laboratorium Inspiracji Społecznych, finansowanego ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020).
- Blisko 60% ankietowanych mieszkańców deklaruje aktywny udział w lokalnym życiu obywatelskim, przy czym zdecydowana większość z nich (90%) angażuje się w inicjatywy/działania społeczne właśnie na terenie gminy Zabierzów.
- W gminie Zabierzów funkcjonuje fundusz sołecki (statutowy i ustawowy) – wyodrębnione w budżecie gminy środki finansowe dla sołectw na wykonanie oddolnych przedsięwzięć służących poprawie warunków życia.
- Wysoki odsetek głosujących oraz stosunkowo duża liczba organizacji pozarządowych wskazują na potencjał mieszkańców do angażowania się, np. w istotne lokalnie kwestie i wydarzenia czy zdolność do skutecznej społecznej mobilizacji we wspólnej sprawie, np. akcje charytatywne, inicjatywy oddolne dot. środowiska. Ważne jest zatem, aby w kolejnych latach wykorzystywać ten potencjał m.in. **rozwijając formy współpracy z organizacjami, ale też wzmacniać postawy obywatelskie i zachęcać mniej aktywnych mieszkańców do włączania się we współdecydowanie o rozwoju swojej okolicy** np. poprzez pogłębione i atrakcyjne konsultacje społeczne czy działania aktywizujące młodzież.

Pomoc społeczna

- W gminie Zabierzów w ostatnich latach utrzymywał się niski odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej: w 2018 r. wynosił 1,7% i był niższy od średniej dla powiatu (2%) i ponad dwukrotnie od średniej wojewódzkiej (4,5%).
- W latach 2015-2019 w gminie Zabierzów założono łącznie 271 niebieskich kart, najwięcej w Zabierzowie (52), Rząsce (34) oraz Bolechowicach (27). Problem przemocy w rodzinie dość często powiązany jest z uzależnieniem alkoholowym – w 2018 roku w 61% przypadków założenia niebieskiej karty, członek rodziny miał problem lub podejrzenie problemu alkoholowego.
- Na terenie gminy działa punkt informacyjno-konsultacyjny dla osób i rodzin z problemami uzależnień od alkoholu, który oferuje bezpłatne wsparcie oraz fachową pomoc w trudnych życiowych sytuacjach. Działania realizowane przez punkt informacyjno-konsultacyjny

systematycznie się zwiększają (wzrost liczby przeprowadzonych rozmów motywujących z 89 w 2015 r. do 202 w 2019 r.).

- Na terenie gminy działa szereg instytucji pomocowych m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Domy Pomocy Społecznej, Ośrodki Wsparcia Dziennego.
- Generalnie **problemy społeczne pojawiające się gminie Zabierzów (np. przemoc w rodzinie, alkoholizm i inne uzależnienia) występują na niewielką skalę i nie stanowią kluczowych wyzwań rozwojowych** na najbliższe lata.

Zdrowie

- **Gminę Zabierzów charakteryzuje stosunkowo dobra dostępność przychodni oraz nieco niższa jak średnio w powiecie dostępność aptek.**
- **Podmioty świadczące podstawową opiekę zdrowotną w ramach NFZ znajdują się w 5 sołectwach** (Zabierzów, Bolechowice, Rząska, Rudawa i Aleksandrowice). Natomiast przychodnie specjalistyczne są mniej dostępne - ambulatoryjna opieka specjalistyczna w ramach NFZ realizowana jest tylko w Zabierzowie i to w ograniczonym zakresie świadczeń. Obecnie trwają prace projektowe związane z utworzeniem nowego ośrodka zdrowia w Zabierzowie (w 2019 r. zlecono wykonanie dokumentacji projektowej budynku ośrodka zdrowia w Zabierzowie na działce nr 411/21 - Rynek w Zabierzowie).
- Na terenie gminy Zabierzów funkcjonują 4 instytucje pobytu stałego świadczące specjalistyczne wsparcie dla osób starszych, osób przewlekle chorych (somatycznie i psychicznie) oraz dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Zapewniają one łącznie miejsca dla 342 osób, ale nie pokrywa to w pełni istniejącego zapotrzebowania, co odzwierciedla liczba oczekujących na miejsce (w 2019 r. – 40 osób).
- W latach 2014-2018 wydatki budżetowe gminy w Dziale 851 - Ochrona zdrowia oscylowały w ok. 1% wydatków z budżetu ogółem. W 2018 r. kwota poniesionych wydatków była znacząco wyższa niż w poprzednich latach (1,5 mln zł, w latach 2014-2017 ok. 850 tys. zł), a jej udział w budżecie zajmował 1,1%, przewyższając zdecydowanie wartość tego wskaźnika u pozostałych gmin KrOF-u (oprócz Krakowa) czy średnią powiatową. Na przestrzeni lat 2014-2018 gmina Zabierzów odznaczała się też jednymi z największych wydatków w zakresie Ochrony zdrowia w przeliczeniu na mieszkańca, przewyższając kwoty wydatkowane w innych gminach KrOF-u (za wyjątkiem Krakowa i Niepołomic) czy średnią dla powiatu.
- **Gmina Zabierzów w ostatnich latach prowadziła cykliczne działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej, m.in. organizując akcję badań profilaktycznych pn. Biała Sobota czy finansując badania uczniów zabierzowskich szkół w ramach programu badania wad postawy realizowanego przez Powiat Krakowski.**
- Analizując zmiany w strukturze demograficznej gminy oraz charakterystyczne dla XXI wieku główne zagrożenia zdrowotne dla poszczególnych grup wiekowych, **szczególny nacisk przy planowaniu inwestycji i działań dot. ochrony zdrowia należy położyć na szeroko rozumianą profilaktykę m.in. w zakresie rozwoju psychosomatycznego dzieci i młodzieży (aktywność**

fizyczna, zdrowy styl odżywiania), zdrowia psychicznego, wzmacniania odporności, wydłużania sprawności fizycznej seniorów.

Część gospodarcza

Przedsiębiorczość i lokalna gospodarka

- **W okresie 2014-2019 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w gminie Zabierzów wzrosła do 3759**, czyli o $\frac{1}{4}$, przy średnim rocznym przyroście wynoszącym 4,5%. Tempo przyrostu wyraźnie przewyższało wynik dla województwa, powiatu oraz KrOF-u ogółem (odpowiednio 2,7%, 3,5% oraz 3,0%). Zwiększenie się liczby przedsiębiorstw było wypadkową dwóch pozytywnych tendencji: wzrastającej liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz malejącej liczby podmiotów wyrejestrowanych.
- W gminie Zabierzów znajduje się ok. 11% wszystkich przedsiębiorstw z terenu powiatu krakowskiego. Gmina zajmuje 3. miejsce w KrOF (z wyłączeniem miasta Krakowa) pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów, a wyprzedzają ją tylko dwie jednostki miejsko-wiejskie: Wieliczka oraz Skawina, co wskazuje, że jest obszarem dysponującym największym potencjałem gospodarczym wśród gmin wiejskich KrOF-u.
- **Ponad połowa przedsiębiorstw skupia się na terenie 4 miejscowości: Zabierzowa, Rząski, Bolechowic i Balic, z czego najwięcej funkcjonuje w Zabierzowie** – działa tam 29% zarejestrowanych przedsiębiorstw i 25% działalności prowadzonych przez osoby fizyczne. Koncentracja ta jest bliższa gminom o charakterze miejsko-wiejskim niż wiejskim.
- **Gmina Zabierzów charakteryzuje się dość wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości wyrażonym w liczbie przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (w 2018 r. liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – 136, podczas gdy średnia dla powiatu i województwa do 115)** oraz liczbie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców (w 2018 r. – 99).
- Dominacja mikroprzedsiębiorstw w strukturze podmiotów gospodarczych jest zjawiskiem ogólnokrajowym i występuje także w gminie Zabierzów (w 2018 r. stanowiły one 95%). Poza tym gminę Zabierzów charakteryzuje wyższy niż w przypadku powiatu czy KrOF-u odsetek podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników. Ta nieco odmienna struktura sektora MŚP wskazuje na potencjalnie lepsze uwarunkowania w Zabierzowie dla istnienia firm zatrudniających poniżej 50 osób.
- Zabierzów wypada także korzystnie pod względem udziału największych podmiotów gospodarczych (zatrudniających powyżej 250 pracowników) - plasuje się w tym aspekcie powyżej średniej dla województwa i powiatu krakowskiego, na zbliżonym poziomie dla KrOF-u. W 2018 roku w gminach KrOF działało łącznie 26 takich przedsiębiorstw, a 4 z nich funkcjonowały w Zabierzowie.
- Udział poszczególnych sektorów gospodarczych jest w gminie Zabierzów na poziomie zbliżonym do powiatu krakowskiego oraz całego województwa. Lokalną gospodarkę cechuje wysoki odsetek firm usługowych (w 2018 r. – 77%), w sektorze przemysłu i budownictwa działało

22% podmiotów, a firmy z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa zajmowały mniej niż 1%.

- Najliczniej reprezentowane w gminie Zabierzów w 2018 r. były przedsiębiorstwa z branży handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów (sekcja G wg PKD) – 21,1%, w dalszej kolejności podmioty z sekcji M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (13,7%) oraz sekcji F – budownictwo (11,2%). Odsetek przedsiębiorstw zajmujących się działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (sekcja M) w gminie Zabierzów w 2018 r. był zauważalnie wyższy od wartości dla województwa i powiatu ogółem (odpowiednio 10,4 i 10,1%). W okresie 2014-2018 następował stopniowy przyrost liczby takich przedsiębiorstw (w stosunku do 2014 r. – zmiana o 1/3), co przyczyniło się do rozwoju potencjału innowacyjnego obszaru. **Największy wzrost w okresie 2014-2018 odnotowano dla sekcji H – Transport i gospodarka magazynowa z 5,8% do 8,2%.** W ostatnich latach w gminie rozwijały się wielkopowierzchniowe inwestycje prywatne – hurtownie oraz magazyny przedsiębiorstw (m.in. Mitsubishi Electric Europe B.V. i M-Sport Poland Sp. z o.o.). Ma to miejsce głównie w Balicach, w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A4.
- Według stanu na początek roku 2020 r. gmina Zabierzów dysponowała 37 niezabudowanymi działkami inwestycyjnymi o łącznej powierzchni 29 ha. Największa z dostępnych działek inwestycyjnych była zlokalizowana w Bolechowicach, podczas gdy najwięcej pojedynczych działek znajdowało się w Zabierzowie (18).

- **W gminie Zabierzów znajduje się podstrefa Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która od września 2017 działa jako Eximius Park** (wcześniej Kraków Business Park) i znajdujące się w niej obiekty stanowią własność brytyjskiego funduszu inwestycyjnego First Property Group. Eximius Park jest dobrze skomunikowany, dysponuje nowoczesną przestrzenią biurową, obiektami konferencyjnymi, rozbudowaną infrastrukturą, strefą sportowo-rekreacyjną oraz pełnym zapleczem usługowym dla pracowników i użytkowników. Stwarza to warunki atrakcyjne dla zarówno dużych, jak i mniejszych podmiotów. Co wykorzystują już duże, działające w globalnej skali firmy, takie jak m.in. UBS Business Solutions Poland, Luxoft Poland czy wcześniej Shell.

Zdjęcie 4. Eximius Park; Źródło: UG Zabierzów

- Przedsiębiorstwa z terenu gminy bardzo dynamicznie się rozwijają, co odzwierciedlają m.in. przyznawane im nagrody. **W ostatnich 3 edycjach rankingu „Diamenty Forbesa” wyróżnienia dla najdynamiczniej rozwijających się przedsiębiorstw otrzymało 7 przedsiębiorstw z Zabierzowa** (na ok. 300 nagrodzonych firm z województwa małopolskiego). Z kolei w zestawieniu „Gepardów Biznesu” dla 2018 r., tytułów przyznawanych podmiotom osiagających szczególnie wysoką dynamikę zysków i przychodów wyróżnionych zostało 1791 firm z województwa małopolskiego, z czego 22 przedsiębiorstwa pochodziły z gminy Zabierzów. Zabierzowskie przedsiębiorstwa pozycjonowały się także w rankingach: „Mocna

Firma Godna Zaufania 2018”, „Brylanty Polskiej Gospodarki 2018”. Jedną z firm znalazła się także w zestawieniu opracowywanym przez dziennik „Rzeczpospolita” w 2016 roku – „Lista 500”.

- Również sama Gmina Zabierzów otrzymuje wiele wyróżnień jako gmina sprzyjająca rozwojowi przedsiębiorczości. W 2017 r. uzyskała Certyfikat Gminy Przyjaznej Inwestorom (nadawany przez Marszałka Województwa Małopolskiego oraz Krakowski Park Technologiczny), a także znalazła się na pierwszym miejscu wśród małopolskich gmin wiejskich i uzyskała „złotą gwiazdę” (jako jedna z 9 gmin wiejskich regionu) w klasyfikacji SGH „Atrakcyjność inwestycyjna regionów” zestawiającej obszary wg wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI. Zabierzów kilkakrotnie został też spozycjonowany w klasie A, tj. jednostek o najwyższym poziomie atrakcyjności inwestycyjnej w badaniu SGH pn. „Gmina na 5!”.
- Na terenie gminy Zabierzów funkcjonuje jedna Instytucja Otoczenia Biznesu – znajdujący się w Balicach Instytut Zoologii Państwowego Instytutu Badawczego oraz dwa organy wspierające lokalną przedsiębiorczość: Jurajska Izba Gospodarcza i Gminna Rada Przedsiębiorczości.
- Gmina Zabierzów wspiera działania konsultacyjne, m.in. w zakresie indywidualnego doradztwa na temat pozyskiwania dotacji na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej czy preferencyjnych pożyczek. Gmina stale współpracuje z Małopolską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A., organizując spotkania doradcze i kierując wsparcie finansowe do podmiotów gospodarczych w celu wspierania przedsiębiorczości.
- Analiza gospodarcza wykazuje silną pozycję gospodarczą gminy Zabierzów w powiecie, a także na tle pozostałych gmin KrOF-u. Gmina posiada przyjazne uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości – znajduje się w dogodnym położeniu, przy granicy Krakowa, będącego jednym z europejskich liderów gospodarczych, jest dobrze skomunikowana. Czynnikiem przyciągającym zagranicznych inwestorów jest obecność na terenie gminy Zabierzów podstrefy Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz przedsiębiorstw w sąsiedztwie portu lotniczego Kraków-Balice silnie skoncentrowanych na międzynarodowych relacjach biznesowych i świadczeniu usług w skali globalnej. Województwo małopolskie jest uwzględniane jako region przodujący w zakresie rozwoju tego sektora w kraju, a w największej mierze – wg analizy Association of Business Service Leaders (ABSL) – dotyczy to obszaru Krakowa i Zabierzowa. Kolejny okres strategiczny powinien zatem koncentrować się na **kontynuacji dotychczasowych działań mających na celu umocnienie pozycji gminy jako miejsca atrakcyjnego inwestycyjnie oraz dalszej profesjonalizacji** w tym zakresie.

Rynek pracy

- **W ostatnich latach w gminie Zabierzów zmniejszała się liczba zarejestrowanych bezrobotnych** (z 769 osób w 2014 r. do 431 w 2018 r.), co przełożyło się także na niski, bliski wartości granicznej bezrobocia naturalnego, wskaźnik bezrobocia (liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w danym roku w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym). W 2018 r. wynosił on 2,7% i był równy średniej dla powiatu oraz zbliżony do średniej dla gmin KrOF-u.
- Na terenie gminy Zabierzów pracuje 2,6% osób zatrudnionych w całym Krakowskim Obszarze Funkcjonalnym (dotyczy przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 osób). W tym względzie gmina Zabierzów ustępuje tylko bezkonkurencyjnemu Krakowowi (83,6%) oraz większym

gminom miejsko-wiejskim: Skawinie (3,7%) oraz Niepołomicom (2,7%). W stosunku do poprzedniego roku, w 2018 r. zanotowano znaczny spadek liczby osób pracujących w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób zlokalizowanych w gminie Zabierzów, co mogło mieć związek z przenoszeniem się dużych korporacji z budynków biurowych w Zabierzowie do nowo powstających biurowców w Krakowie.

- **Chociaż na przestrzeni badanych pięciu lat liczba osób pracujących na terenie gminy Zabierzów w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym spadła z 77 do 70, to gmina cały czas pozostaje liderem pod względem tego wskaźnika na tle średniej dla województwa, powiatu czy KrOF-u.**
- W ostatnich 5 latach zauważa się też zmiany w strukturze zatrudnienia pracowników na terenie gminy Zabierzów ze względu na płeć. Jeszcze w 2014 roku liczba kobiet i mężczyzn była prawie równa (51% mężczyzn do 49% kobiet), podczas gdy w 2018 różnica w zatrudnieniu zwiększyła się – 56% pracujących stanowili mężczyźni.
- Generalnie **skala bezrobocia w gminie Zabierzów jest zatem niewielka i nie jest to istotny problem dla gminy.** Wielu mieszkańców pracuje w Krakowie, ale też do firm zlokalizowanych na terenie Zabierzowa przyjeżdżają osoby z Krakowa i innych sąsiednich gmin. Należy mieć jednak na uwadze, że epidemia wirusa SARS-CoV-2 przyczyniła się do odwrócenia/załamania dotychczasowych pozytywnych trendów gospodarczych i pojawiają się nowe wyzwania, które jeszcze do końca 2019 r. były nie do przewidzenia. **Gminę Zabierzów w najbliższych latach mogą więc dotknąć skutki epidemii – w postaci niekorzystnych zmian na lokalnym rynku pracy, co wymaga stałej obserwacji, analizy danych i trendów i podejmowania w odpowiedzi na nie stosownych reakcji na poziomie lokalnym.**

Rolnictwo

- Gminę Zabierzów charakteryzują stosunkowo dobre warunki do rozwoju rolnictwa: ponad 80% gleb posiada klasy bonitacyjne od I do III (głównie gleby wytworzone na pokrywach lessowych czy mady pyłowe na wyżej położonych terenach nadrzecznych), dobrze jest też rozwinięta sieć rzek i wód gruntowych. W gminie występują jednak czynniki ograniczające rozwój rolnictwa, zwłaszcza wysokotowarowego. Do najważniejszych należą duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych i dominacja małych powierzchniowo działek (ponad 75% gospodarstw o powierzchni poniżej 1 ha) oraz podatność na powierzchniową erozję gleb.
- **Mieszkańcy gminy Zabierzów odchodzą od gospodarki rolnej w kierunku zatrudnienia w sektorze usług, zauważa się również zmiany w kierunku przekształcania działek pod zabudowę mieszkaniową.**
- W 2014 roku grunty rolne stanowiły niespełna 70% powierzchni gminy i był to niższy rezultat od średniej dla powiatu i gmin KrOF-u. W strukturze gruntów rolnych dominują grunty orne (blisko 70%), stosunkowo wysoki udział mają także sady i łąki – po 9%. Mimo iż grunty rolne stanowią dużą część gminy, według danych za rok 2018 tereny użytkowane rolniczo stanowiły jedynie 36,5%. Dane te potwierdzają zmiany zachodzące w przestrzeni gminy w zakresie wypierania funkcji rolniczych.

- Na terenie gminy prowadzonych jest kilkaset gospodarstw rolnych, z czego 14 w 2019 r. można było określić jako większe powierzchniowo (powyżej 4,5 ha). Największe gospodarstwo rolne o powierzchni 300 ha znajduje się w Brzezince. Do najczęściej uprawianych roślin należą zboża (pszenica, owies, żyto i jęczmień) oraz ziemniaki.
- Na terenie gminy działa Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego (w Karniowicach) oraz Ogólnowydziałowe Centrum Badawcze i Edukacyjne Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie (w Rząsce).

Finanse samorządowe

- **W latach 2014-2018 dochody i wydatki budżetowe w gminie Zabierzów wzrastały regularnie,** a ich wartość na koniec tego okresu osiągnęła ok. 150% wyniku w roku bazowym, jednakże zamiennie dochodziło do nadwyżki dochodów nad wydatkami (w 2015 i 2017) oraz deficytu w pozostałych latach.
- W dochodach gminy Zabierzów za 2018 r. największy udział (57%) miały dochody własne, z czego aż 1/3 stanowiły wpływy z podatku PIT. Jest to wysoki rezultat na tle innych gmin oraz całego obszaru KrOF, dla którego wskaźnik ten wyniósł przeciętnie 23%.
- **W 2018 r. wydatki majątkowe na 1 mieszkańca w Gminie Zabierzów wyniosły 1 078,82 zł, podobne wartości przyjęły średnie dla powiatu i gmin KrOF-u.**
- Gmina Zabierzów skutecznie pozyskuje fundusze zewnętrzne. W latach 2008-2019 zrealizowano 51 przedsięwzięć oraz inwestycji z dofinansowaniem zewnętrznym. Z kolei łączna wartość projektów unijnych zrealizowanych w okresie 2014-2018 w gminie Zabierzów wyniosła 103 mln zł, co przekładało się na 5 wynik finansowy wśród gmin KrOF.
- **Aktywność inwestycyjna i sprawność instytucjonalna gminy Zabierzów jest doceniana w ogólnopolskich rankingach i zestawieniach.** W rankingu wydatków inwestycyjnych samorządów 2016–2018, opracowywanym przez Pismo Samorządu Terytorialnego Wspólnota, Gmina Zabierzów znalazła się na 368 miejscu, wyprzedzając niemal 1200 gmin wiejskich, a w poprzednich latach była pozycjonowana jeszcze wyżej (278 w 2016 r., 273 w 2017 r.). Z kolei w rankingu zamożności samorządów (także autorstwa Pisma Samorządu Terytorialnego Wspólnota), uwzględniającym dochody własne gmin i otrzymane subwencje (po odliczeniu dotacji celowych) przeliczone na liczbę mieszkańców, Gmina Zabierzów zajęła 139 miejsce (w 2018 roku), osiągając wyliczony dochód per capita w wysokości 3695,70 zł. Było to miejsce nieco niższe niż w ostatnich latach (2015 – 76, 2016 – 107, 2017 – 88). Natomiast w Rankingu Gmin Małopolski 2019 Gmina Zabierzów w klasyfikacji średniorocznych dochodów własnych per capita w latach 2016–2018 zajęła 8. miejsce w województwie oraz 2. w powiecie krakowskim.

Część przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa

Ogólna charakterystyka geograficzno-środowiskowa gminy

- Gmina Zabierzów jest jedną z większych gmin wiejskich województwa małopolskiego, zajmuje powierzchnię blisko 100 km² i składa się z 23 sołectw. Gmina Zabierzów znajduje się w obrębie Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego, przynależy także do Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.
- Gmina Zabierzów położona jest w makroregionie Wyżyna Krakowsko-Częstochowska w obrębie 3 mezoregionów: Wyżyny Olkuskiej, Rowu Krzeszowickiego i Garbu Tenczyńskiego. Na terenie gminy występują różne formy ukształtowania terenu: północna część gminy charakteryzuje się średnią wysokością 400 m n.p.m. oraz Dolinkami Krakowskimi (charakterystyczne dla tego obszaru są malownicze progi skalne tzw. Bramy, m.in. Brama Bolechowicka), południowa część gminy znajdująca się w obrębie Garbu Tenczyńskiego to teren w większości porośnięty lasami oraz porozcinany szeregiem martwych dolin pokrytych warstwą lessów. Niewielka część gminy znajduje się na równinnym obszarze, który uwarunkował powstanie i rozbudowę portu lotniczego w Balicach.

Zdjęcie 5. Dolinki Krakowskie – Dolina Kobylańska.
Źródło: UG Zabierzów.

Zdjęcie 6. Staw w Aleksandrowicach.
Źródło: UG Zabierzów.

- Gmina Zabierzów znajduje się w zlewni rzek Sanki i Rudawy będących lewobrzeżnymi dopływami Wisły. Rudawa płynąca w środkowej części gminy jest największą rzeką na jej terenie – liczy 38,5 km długości i jej tereny są najintensywniej wykorzystywaną osadniczo i gospodarczo częścią gminy. W badaniach czystości wód w 2005 roku została zakwalifikowana do IV klasy (jakość niezadawalająca). Na terenie gminy znajdują się zbiorniki wodne: stawy m.in. w Aleksandrowicach, Rząsce, Bolechowicach, Zelkowie czy zalew w Zabierzowie (Kamieniołom).
- **Gminę cechuje stosunkowo wysoka lesistość: 15,8%**, o prawie 4 pp. wyższa od średniej dla powiatu krakowskiego. Największym terenem leśnym jest Las Zabierzowski zlokalizowany w południowo-wschodniej części gminy. Natomiast tereny zieleni publicznej zajmują 0,4% powierzchni gminy.

- **Gmina Zabierzów wyróżnia się bardzo wysokim udziałem obszarów prawnie chronionych w powierzchni gminy – wynosi on 63,6%**, czyli jest dwukrotnie wyższy od średniej dla powiatu oraz najwyższy wśród wszystkich gmin KrOF-u. Na terenie gminy wymienić można kilka różnych form ochrony przyrody, w tym: 2 parki krajobrazowe (Tenczyński oraz Dolinek Krakowskich), rezerваты przyrody (Dolina Kluczwydy, Wąwóz Bolechowicki, Skała Kmity, Dolina Raclawki), obszary ochrony siedlisk „Natura 2000”, użytki ekologiczne oraz 67 pomników przyrody ożywionej i nieożywionej (liczba pomników przyrody na 10 km² wynosi 6,8 – jest jedną z wyższych dla gmin KrOF-u i dwukrotnie wyższa od średniej dla powiatu).

Zdjęcie 7. Skała Kmity. Źródło: UG Zabierzów.

- **Według ankietowanych mieszkańców przyroda i walory krajobrazowe stanowią główny atut gminy Zabierzów** – w pytaniu dotyczącym mocnych stron gminy wskazało na nie 83% respondentów. Jednocześnie blisko 30% uczestników ankiety do głównych problemów występujących w gminie zaliczyło brak troski o przyrodę i otoczenie. W tym kontekście zwracano uwagę na zaśmiecone lasy, dzikie wysypiska na terenie gminy, wycinkę drzew (zwłaszcza w lasach), zaniedbanie atrakcyjnych przyrodniczo terenów zielonych czy miejsc rekreacji. Dlatego też **wśród trzech najbardziej potrzebnych działań, które powinny stanowić priorytety w ciągu najbliższych 10 lat, znalazła się większa dbałość o tereny zielone, zwłaszcza obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo** (ten kierunek wskazało ok. 39% badanych).
- Gmina Zabierzów posiada **uporządkowaną sytuację w zakresie rozwoju przestrzennego** gminy. 99,9% obszaru gminy jest objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W 2019 r. na terenie gminy obowiązywało 17 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Gmina posiada Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zabierzów (uchwała z 2010 roku). Ocenę jego aktualności przeprowadzono w 2018 roku i w jej wyniku stwierdzono, że polityka przestrzenna zawarta w Studium jest aktualna, przy czym należy założyć możliwość zmian w Studium, np. w zakresie poszczególnych obszarów (zmian punktowych).

Powietrze

- Na terenie gminy Zabierzów prowadzony jest monitoring jakości powietrza. Od 2019 r. funkcjonuje **stacja pomiarowa Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ)** zlokalizowana w Zabierzowie – pomiary manualne stężeń pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu. We wszystkich miejscowościach zainstalowane są pyłomierze Airly – pomiary m.in. PM₁₀ i PM_{2,5}.
- Gmina Zabierzów znajduje się w strefie małopolskiej – jednej z 3 stref wydzielonych w województwie pod kątem rocznej oceny jakości powietrza sporządzanej przez GIOŚ.

W ocenie rocznej za 2018 r. w zakresie pyłów PM₁₀ (dla czasu uśredniania: 24 godz. oraz rok) i PM_{2,5} oraz B(a)P w pyłe PM₁₀ strefa ta otrzymała klasę C (najniższą), oznaczającą, że poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy.

- **Pomiary stacji GIOŚ za 2019 r. świadczą o niskiej jakości powietrza na terenie gminy Zabierzów:** wysoka roczna wartość średnia stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ – 38 µg/m³, średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu na poziomie 7,78 µg/m³ (7-krotne przekroczenie poziomu dopuszczalnego), 83 dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia średniodobowego pyłu PM₁₀ (podczas gdy norma to 35 dni). Szczególnie wysokie stężenia przypadały na okres jesienno-zimowy, a odnotowywane wówczas wartości często przewyższały te zebrane dla stacji pomiaru GIOŚ zlokalizowanych na obrzeżach Krakowa, w tym w sąsiedztwie gminy Zabierzów. Główną przyczyną przekroczeń analizowanych substancji jest oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków.
- Kluczowymi dokumentami dla Gminy Zabierzów, które określają cele i kierunki działań w zakresie podnoszenia jakości powietrza są: Program Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej oraz Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE). Istotnym dokumentem jest też Program Osłonowy.
- Gmina Zabierzów znajduje się w czołówce małopolskich gmin w zakresie realizacji działań ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza w ostatnich latach (finansowanych zarówno ze środków z budżetu gminy, jak i pozyskanych funduszy zewnętrznych). Na terenie gminy realizowane są programy i projekty dotacyjne dla mieszkańców w zakresie wymiany pieców (łącznie w latach 2016-2019 zlikwidowano 721 nieekologicznych źródeł ogrzewania, zainstalowano 656 szt. nowych ekologicznych źródeł ciepła) czy instalacji odnawialnych źródeł energii [OZE] (pod koniec 2019 r. ponad 500 nieruchomości korzystało z alternatywnych źródeł energii). Realizowane są także działania związane z poprawą infrastruktury np. rozbudowa sieci gazowej (w 2018 r. – przyrost długości sieci o 14,8 km). Gmina uczestniczy ponadto w różnych projektach/programach np. Czyste Powietrze, Czysta Energia Blisko Krakowa.
- Mieszkańcy gminy Zabierzów coraz bardziej angażują się w walkę o czyste powietrze – oddolnie prowadzą działania edukacyjne, rośnie też zainteresowanie korzystaniem z dotacji – zarówno w przypadku OZE, jak i wymiany pieców, co odzwierciedla zwiększająca się liczba wniosków do programów dofinansowujących.
- W związku z tym, że pyły zawieszone i benzopireny mają negatywny wpływ na ludzkie zdrowie (m.in. powodują powstawanie lub zaostrzony przebieg chorób układu oddechowego i układu krążenia), coraz częściej zwraca się uwagę na jakość powietrza podczas podejmowania decyzji o osiedleniu się bądź spędzaniu czasu wolnego na danym terenie. Także dla ankietowanych mieszkańców to bardzo ważna kwestia – według badanych to właśnie zanieczyszczone powietrze jest najistotniejszym problemem w gminie Zabierzów (76% wskazań). Występuje też silne społeczne oczekiwanie, aby przeciwdziałać smogowi – dla 78% uczestników ankiety poprawa jakości powietrza stanowi priorytet wśród działań na najbliższe 10 lat. Dlatego też **dbanie o stan powietrza to cały czas aktualne zadanie dla gminy Zabierzów, zwłaszcza że do wymiany pozostało jeszcze ok. 2,6 tys. starych palenisk (stan na koniec 2019 r.), a zauważalne jest społeczne oczekiwanie przeciwdziałania smogowi.** W najbliższych latach ważną będzie kontynuacja oraz rozwijanie prowadzonych do tej pory działań i programów (wymiana urzędzeń

grzewczych, działania edukacyjne, upowszechnianie instalacji OZE), a także pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania.

„Chciałbym móc oddychać w Zabierzowie”;

„Największym problemem jest obecnie smog, lepsza jakość powietrza jest w Krakowie niż w Zabierzowie. Ma to negatywny wpływ na zdrowie i znacząco obniża standard życia mieszkańców”;

„Zapach palonych plastików jest często wyczuwany i widać kłęby brunatnego dymu z niektórych domów”;

„Bardzo ważna jest poprawa jakości powietrza (walka ze smogiem)”

„Czyste powietrze powinno być priorytetem”

- Wypowiedzi mieszkańców w ankiecie
(CAWI, lipiec 2020 r.)

Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna

- **W gminie Zabierzów występuje stały wzrost liczby budynków mieszkalnych.** W 2018 r. w gminie było 7878 budynków mieszkalnych, co w stosunku do roku 2014 oznacza przyrost o 6,9%. Tempo przyrostu było większe niż średnio w województwie małopolskim czy powiecie krakowskim, ale niższe niż średnio w gminach KrOF-u (odpowiednio 4,5%, 6,5% oraz 7,9%). W ostatnich latach najczęściej mieszkań oddawanych było do użytku w Bolechowicach i Zabierzowie, w tych też sołectwach w latach 2018-2019 złożono najczęściej wniosków o pozwolenie na budowę domu jednorodzinnego (powyżej 50 wniosków w każdej miejscowości).
- Przenalizowane dane dotyczące aktywności budowlanej pozwalają twierdzić, że Zabierzów, podobnie jak inne podkrakowskie gminy, charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością osiedleńczą. Potwierdzeniem są otrzymane przez gminę certyfikaty (Certyfikat Samorząd Przyjazny Rodzinie, Certyfikat Miejsce Przyjazne Maluchom) oraz pozycje zajmowane w różnego rodzaju rankingach i konkursach (np. konkurs Niezwykła Małopolska Wieś – w 2018 r. 1 miejsce dla Bolechowic w kategorii Piękna Małopolska Wieś, a w 2019 r. – wyróżnienie dla Zabierzowa

Zdjęcie 9. Zabudowa – Bolechowice. Źródło UG Zabierzów

Zdjęcie 9. Zabudowa – Zabierzów. Źródło UG Zabierzów.

w kategorii Nowatorska Małopolska Wieś; w 2019 r. 7 miejsce wśród gmin wiejskich w Rankingu Rzeczypospolitej). Odzwierciedlają to także wyniki ankiety internetowej – zdecydowana większość badanych (87%) jest zadowolona z życia w gminie Zabierzów. Ponadto według 80% respondentów gmina Zabierzów to dobre miejsce do mieszkania, a dla ok. 68% - także do osiedlenia na emeryturze.

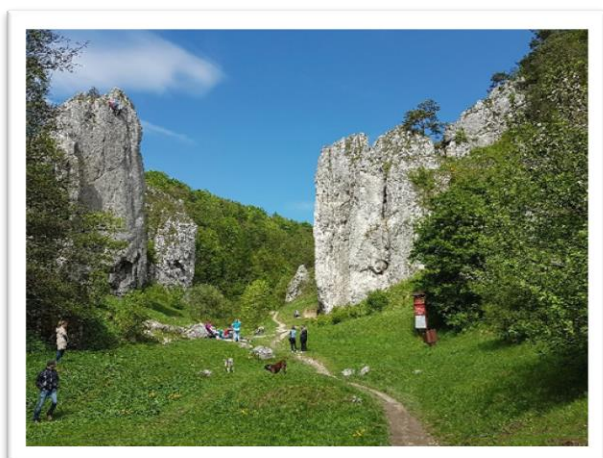
- W zakresie zasobu komunalnego w 2019 roku gmina dysponowała 6 mieszkaniami socjalnymi o średniej powierzchni 46,8 m², a także 6 mieszkaniami chronionymi i 1 lokalem interwencyjnym.
- **Stan wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Zabierzów kształtuje się na bardzo dobrym poziomie:** w 2018 r. ponad 90% budynków mieszkalnych było podłączonych do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. W 2018 r. z sieci wodociągowej korzystało 99% mieszkańców gminy Zabierzów, z sieci kanalizacyjnej – 92% (podczas gdy średnia dla powiatu wynosiła 56%, a dla gmin KrOF-u 82%). Odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków kształtował się na poziomie 99% (najwyższa wartość wśród wszystkich gmin KrOF-u).
- W ostatnich latach zauważano problemy w zakresie stanu technicznego sieci wodociągowo-kanalizacyjnych, związane ze zużyciem (ubytki konstrukcyjne i pęknięcia, nagromadzenie się osadów), ale też z niewystarczającą przepustowością infrastruktury (wynikającą z przyrostu liczby mieszkańców i użytkowników instalacji). W związku z tym prowadzone są systematyczne prace remontowe i inwestycje mające na celu przebudowę i modernizację systemu. **Aby utrzymać wysoki odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodno-kanalizacyjnej i wysoki poziom przepustowości – konieczna jest kontynuacja działań modernizacyjnych w najbliższych latach. Kolejną ważną kwestią w zakresie gospodarki wodnej będzie rozwijanie rozwiązań w zakresie małej retencji i zagospodarowania deszczówki. Także mieszkańcy dostrzegają potrzebę prowadzenia działań w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych (m.in. poprzez małą retencję) – znalazły się one wśród pięciu priorytetów na najbliższe 10 lat, zdobywając wskazania od ponad 1/3 uczestników ankiety internetowej.**
- **W gminie Zabierzów w ostatnich latach nastąpił wzrost liczby gospodarstw domowych ogrzewających mieszkanie gazem** (w 2018 r. było to 5 252 gospodarstw, czyli o 20% więcej w stosunku do roku 2014). Przyczyniły się do tego działania, jakie gmina Zabierzów podjęła w celu poprawy jakości powietrza poprzez m.in. opracowanie i wdrażanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej czy Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.
- W gminie Zabierzów dostęp do szybkiego Internetu stacjonarnego (o przepustowości min. 30Mb/s) posiadało w 2017 roku ok. 40% budynków mieszkalnych. Biorąc pod uwagę poszczególne miejscowości gminy Zabierzów widoczne są duże dysproporcje między poszczególnymi ośrodkami. Najlepiej sytuacja przedstawia się w Brzezince, Brzoskwini, Balicach, Radwanowicach i Rząsce, gdzie wskaźnik ten wynosi ok. 70%. Natomiast w 6 miejscowościach (Aleksandrowice, Burów, Kleszczów, Nielepice, Niegoszowice, Młynka) dostęp do szybkiego Internetu miało mniej niż 10% budynków mieszkalnych. Z kolei odsetek miejscowości bez dostępu do Internetu światłowodowego w 2017 roku wynosił 65%. Na braki/problemy w zakresie infrastruktury technicznej (np. kanalizacja, szybki Internet) zwróciło uwagę 15% ankietowanych mieszkańców, przy czym w przypadku niektórych miejscowości, np. Kleszczowa, zostały one wskazane przez ponad połowę badanych z danego

sołectwa. Niezadowolenie z obecnej jakości/dostępności łącz internetowych znalazło swoje odzwierciedlenie w sformułowaniach respondentów dot. wizji gminy Zabierzów w 2030 r. Podkreślano, że dobrze skomunikowana gmina, to taka z wysoką dostępnością szybkiego Internetu/światłowodu we wszystkich miejscowościach. Ponadto, dla 18% uczestników ankiety rozbudowa sieci technicznych była priorytetowym działaniem na najbliższe 10 lat. Wyżej przytoczone **dane potwierdzają potrzebę dalszych działań w celu rozwoju dostępności infrastruktury teleinformatycznej w gminie Zabierzów, zwłaszcza w kontekście wzrastających potrzeb i wymagań mieszkańców, w tym także pod kątem stosowania nowoczesnych rozwiązań smart w domach jednorodzinnych.**

- Gmina Zabierzów odznacza się korzystnymi wskaźnikami dot. Selektywnego Zbierania odpadów. W 2018 roku udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów zebranych z gospodarstw domowych wyniósł ponad 46% i w relacji do roku poprzedniego wzrósł o 6 pp. Był to też wynik o ok. 10 pp. wyższy od średniej dla powiatu krakowskiego czy gmin KrOF-u. Na terenie gminy Zabierzów nie funkcjonuje natomiast PSZOK, a odpady wielkogabarytowe czy elektroniczne są odbierane od mieszkańców 2 razy w roku. W związku z tym, **utworzenie stałego punktu odbioru tego typu odpadów na terenie gminy, po uprzednich konsultacjach preferowanej lokalizacji z mieszkańcami, byłoby istotnym uzupełnieniem systemu gospodarowania odpadami.**

Atrakcyjność turystyczna gminy

- Potencjał turystyczny gminy Zabierzów opiera się na jej położeniu: w atrakcyjnym regionie Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz bezpośrednim sąsiedztwie Krakowa, który jest ważnym centrum turystyczno-kulturalnym. Generalnie, cały powiat krakowski uznawany jest za obszar atrakcyjny w skali kraju – z wartością wskaźnika atrakcyjności turystycznej równą 19,1 uplasował się on na 9 miejscu zestawienia powiatów w ramach analizy walorów turystycznych powiatów opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) w 2015 r.

Zdjęcie 10. Brama Bolechowicka. Źródło: UG Zabierzów.

- Na terenie gminy Zabierzów występują różne typy walorów przyrodniczych – rzeźba terenu, tereny leśne, rzeka Rudawa i zbiorniki wodne. Część gminy charakteryzuje się średnią wysokością 400 m n.p.m. oraz Dolinkami Krakowskimi, które dzięki licznym unikatowym formacjom skalnym stanowią jedną z głównych atrakcji turystycznych gminy. Charakterystyczne dla tego obszaru są malownicze progi skalne tzw. Bramy, m.in. Brama Bolechowicka. Dolinki Krakowskie w 2013 roku zostały uznane za jeden z 7 nowych cudów Polski w plebiscycie

National Geographic zdobywając najwięcej głosów czytelników. Do najważniejszych dolinek

znajdujących się w gminie Zabierzów należą: Kobylańska, Bolechowicka, Będkowska, Kluczwoły i inne.

- Przez gminę przebiega sieć szlaków turystycznych – łącznie blisko 200 km znakowanych szlaków turystycznych, w tym 57,2 km szlaków pieszych, 70,9 km szlaków rowerowych, 20,3 km szlaków spacerowo-dydaktycznych oraz 51 km szlaków konnych. Są one często elementem szlaków długodystansowych, tj. Transjurajskiego Szlaku Gniazd. Na terenie dolinek oraz Lasu Zabierzowskiego znajdują się szlaki dydaktyczno-spacerowe z infrastrukturą turystyczną tj. tablicami informacyjno-edukacyjnymi, a gdzieś tam także z małą architekturą taką jak ławki czy platformy widokowe.
- Gmina charakteryzuje się dość dużą ilością terenów/miejsc zagospodarowanych do wypoczynku – place zabaw i siłownie na świeżym powietrzu w większości sołectw, boiska wielofunkcyjne, rozwijane strefy aktywnego odpoczynku, Kamieniołom w Zabierzowie. Poza tym na terenie gminy dostępna jest zorganizowana oferta w zakresie aktywnego spędzania czasu wolnego i turystyki kwalifikowanej: działają 2 szkoły wspinaczkowe (w Bolechowicach) oraz kilka stadnin koni (m.in. w Zabierzowie, Młynce, Nielepicach, Niegoszowicach i Pisarach).
- Poza potencjałem przyrodniczym gmina Zabierzów charakteryzuje się cennymi walorami kulturowymi. Na jej terenie znajdują się zabytkowe budowle, m.in. kościoły gotyckie w Rudawie i Bolechowicach, wille, zabudowa drewniana, założenia rezydencjonalne w Balicach, Niegoszowicach czy Pisarach, a także kapliczki przydrożne, fortyfikacje z czasów II w.ś. oraz 18 stanowisk archeologicznych. W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Zabierzów (GEZ) ujęto 199 obiektów, najwięcej z nich zlokalizowanych jest w Rudawie (26) i Balicach (21). 16 obiektów (wille, zespoły dworskie i 3 budowle sakralne) wpisanych jest do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego. Znajdujący się w rejestrze Kościół pw. Wszystkich Świętych w Rudawie określa się jako obiekt o znaczeniu regionalnym.
- Na terenie gminy Zabierzów realizowana jest głównie jednodniowa turystyka rekreacyjna/ turystyka wypoczynkowo-poznawcza czy turystyka o charakterze tranzytowym. Infrastruktura turystyczna obejmująca miejsca noclegowe (kilka hoteli, w tym przylotniskowe, oraz obiekty agroturystyczne) oraz zaplecze gastronomiczne jest słabo rozwinięta: w 2018 roku w gminie na 1 km² przypadały 4 miejsca noclegowe, a na 1000 mieszkańców – 3 obiekty gastronomiczne.

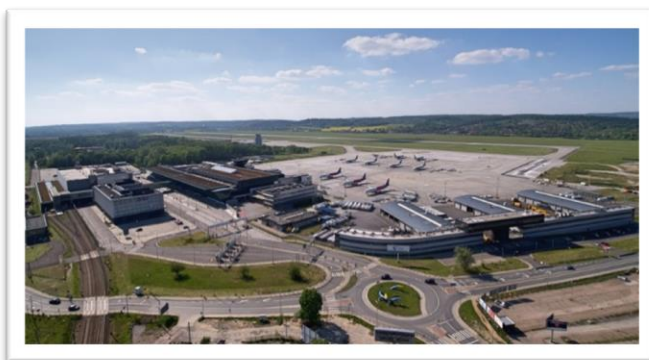
Zdjęcie 11. Kościół w Rudawie. Źródło: UG Zabierzów.

Mobilność – infrastruktura transportowa i publiczny transport zbiorowy

- Gminę Zabierzów przecina kilka dróg o dużym znaczeniu ponadlokalnym: autostrada A4, droga krajowa nr 79 łącząca Kraków z Katowicami, droga ekspresowa S52 (docelowo łącząca Cieszyn i Kraków) oraz droga wojewódzka nr 774 o długości 9 km łącząca Zabierzów z Kryspinowem. Ponadto przez gminę Zabierzów przebiega 10 dróg powiatowych. Przez gminę przebiegają też 2 linie kolejowe: nr 133 na trasie Kraków-Dąbrowa Górnicza (wchodząca w skład III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego – linia E 30) oraz nr 118 na trasie Kraków – Kraków

Lotnisko. Infrastruktura drogowa jest nieco bardziej rozwinięta w północnej części gminy, na co wpływ ma ukształtowanie i zagospodarowanie terenu. Łączna długość dróg gminnych wynosi ok. 100 km, przy czym połowa z nich jest w stanie wymagającym remontu.

- Na terenie gminy znajduje się także Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice, który silnie wpływa na transport w gminie. Generuje on wzmożony ruch samochodowy, jak i komunikacji zbiorowej (dojazdy pasażerów i pracowników) oraz warunkuje lokalizację inwestycji w strefie oddziaływania lotniska. Hałas i inne uciążliwości (w tym np. plany budowy nowej drogi startowej) generowane, pośrednio i bezpośrednio, przez lotnisko, są odczuwane przez mieszkańców i obniżają komfort zamieszkiwania w okolicy. Co trzeci uczestnik ankiety internetowej do najważniejszych problemów gminy zaliczył hałas drogowy/samolotowy, przy czym respondenci z Aleksandrowic, Brzoskwini i Rząski wskazywali ten problem zauważalnie częściej (po ok. 60% wskazań w każdym z tych sołectw).

Zdjęcie 13. MPL Kraków-Balice. Źródło: UG Zabierzów

- Gmina Zabierzów jest dobrze skomunikowana z Krakowem – zarówno pod kątem dostępności drogowej, jak i kolejowej. Średni czas dojazdu transportem szynowym (pociągami) wynosi 21 minut, a kołowym 17 minut.
- Przez każde sołectwo przebiega przynajmniej jedno bezpośrednie połączenie autobusowe z Krakowem, z czego najlepiej skomunikowanymi sołectwami z Krakowem są: Zabierzów, Balice i Rudawa. Natomiast ruch kolejowy jest obsługiwany przez 4 stacje: Zabierzów, Rudawa, Kraków Lotnisko i Zabierzów Rząska (część mieszkańców korzysta także z położonej już w granicach Krakowa stacji Mydlniki-Wapienniki).
- Choć wartość wskaźnika zarejestrowanych w gminie Zabierzów pojazdów w przeliczeniu na mieszkańca wynosi 0,84, co stanowi najniższy wynik wśród gmin KrOF-u (np. w gminie Zielonki jest to 1,17, a średnia dla Polski wynosi ok. 0,5), to i tak jednym z odczuwalnych problemów transportowych na terenie gminy jest duży ruch samochodowy powodujący korki. Codzienny ruch między Zabierzowem a Krakowem i innymi pobliskimi gminami, związany z dojazdami do pracy i szkoły, kumuluje się w godzinach szczytu porannego i popołudniowego. Największe natężenie ruchu w obu kierunkach występuje na drodze powiatowej DP2205K w Balicach. Na temat tej niedogodności wypowiedzieli się także mieszkańcy uczestniczący w ankiecie on-line: według 17% badanych głównym problemem w gminie Zabierzów był właśnie zbyt długi czas dojazdu do pracy (korki).
- W opinii ankietowanych mieszkańców brak bezpieczeństwa na drodze jest istotnym problemem w gminie Zabierzów. Wskazało na niego 37% badanych i była to druga odpowiedź o największej liczbie wskazań. Respondenci w tym kontekście wymieniali m.in. przekraczanie prędkości, brak chodników, niewystarczającą liczbę przejść dla pieszych oraz niedociągnięcia związane z niedziałającym/brakującym oświetleniem ulicznym.

„Częstotliwość kursowania autobusów jest bardzo rzadka, problem stanowi też źle zsynchronizowana siatka połączeń”;

„Chciałabym, aby w gminie Zabierzów w 2030 r. można było łatwo poruszać się po gminie bez samochodu (rowerem, pieszo, komunikacją publiczną), nie było problemu z dostaniem się z mniejszych miejscowości do Zabierzowa i do Krakowa”;

„W 2030 r. wyobrażam sobie gminę Zabierzów jako miejsce (...), gdzie nie widzi się ciągle korków na drogach. Gdzie można dojechać autobusem nocnym”;

„Przy niektórych drogach strach iść – brakuje chodnika, a kierowcy nie przestrzegają ograniczeń prędkości”;

„Potrzebny jest system ścieżek rowerowych”;

- Wypowiedzi mieszkańców w ankiecie
(CAWI, lipiec 2020 r.)

- Gmina Zabierzów systematycznie realizuje inwestycje drogowe obejmujące remonty nawierzchni, budowę chodników, przebudowę dróg. Jedną z największych planowanych inwestycji drogowych w gminie Zabierzów jest budowa obwodnicy Zabierzowa i Kochanowa (inwestycja GDDKiA – finansowana z budżetu państwa). Inwestycja ta ma przyczynić się do ograniczenia ruchu drogowego w centrum miejscowości oraz zwiększenia bezpieczeństwa poprzez zminimalizowanie punktów kolizyjnych z innymi drogami. Budowa obwodnicy wiąże się także z reorganizacją i przebudową układu drogowego w tej części gminy.
- PKP PLK zakończyło modernizację linii kolejowej E30 Kraków-Katowice, w ramach której poprawiają się także warunki kolejowe w gminie Zabierzów. W ciągu ostatnich 5 lat utworzono/wyremontowano wiadukty, przejścia podziemne, przejazdy. W ramach kolejnych programów możliwe jest utworzenie przystanków kolejowych w Pisarach i Niegoszowicach.
- Na koniec 2019 r. łączna długość infrastruktury rowerowej w gminie Zabierzów wynosiła 4,9 km (w tym: 3,3 km drogi wytyczone wyłącznie dla ruchu rowerowego, a 1,6 km ciągi pieszo-rowerowe). Ważną inwestycją jest budowa regionalnej ścieżki pieszo-rowerowej VeloRudawa –

Zdjęcie 14. Velo Rudawa. Źródło: UG Zabierzów

Zdjęcie 15. Park&Ride w Zabierzowie. Źródło: UG Zabierzów

obecnie na terenie gminy zrealizowany został jej odcinek o długości 3,3 km z lotniska Kraków Balice do Zabierzowa (wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 774, odseparowany od ruchu kołowego), a na kolejne lata planowana jest budowa pozostałych odcinków. Poza ścieżkami pieszo-rowerowymi na terenie gminy znajdują się wytyczone i oznakowane szlaki rowerowe. Jednak w odczuciu mieszkańców – brakuje rozbudowanej sieci bezpiecznych tras rowerowych po gminie (łączyjących ze sobą miejscowości), w tym połączenia rowerowego z Krakowem. Niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych była trzecim najczęściej wskazywanym przez ankietowanych problemem w gminie Zabierzów (35% wskazań). Ponadto, blisko połowa badanych (45%) za kluczowe działanie w przeciągu najbliższych 10 lat uznała budowę i remonty chodników oraz rozwój ścieżek rowerowych (była to druga najczęściej wskazywana odpowiedź w kontekście priorytetów). Powyższe dane w połączeniu z trendami w zakresie przemieszczenia się (rosnąca popularność rowerów jako środka komunikacji np. w Krakowie), wskazują, że **wśród inwestycji w zakresie mobilności i infrastruktury transportowej w gminie Zabierzów ważną rolę powinny odgrywać te nakierowane na rozbudowę gminnej sieci ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych.**

- Od 2016 roku w gminie działa bezpłatny obiekt typu Park&Ride (w Zabierzowie), który oferuje 55 miejsc postojowych, zadaszenie dla rowerów (Bike&Ride) oraz 2 miejsca do ładowania pojazdów elektrycznych. W lipcu 2021 r. oddano także do użytku parking typu P&R z pętlą autobusową przy przystanku kolejowym Kraków Mydlniki Wapiennik w Krakowie (zadanie zrealizowane przez Miasto Kraków przy merytorycznym i finansowym wsparciu Gminy Zabierzów). **Tworzenie multimodalnych węzłów przesiadkowych stanowi odpowiedź na ograniczenia w zakresie integracji systemu transportowego, które dotyczą Krakowski Obszar Funkcjonalny, dlatego dalszy rozwój tego typu rozwiązań w gminie Zabierzów jest jak najbardziej zasadny.** Na etapie prac projektowych jest inwestycja Park&Ride w Rudawie, Gmina dysponuje też rezerwą terenową w bliskim sąsiedztwie przystanku kolejowego przy Eximius Park, pozwalającą na organizację węzła przesiadkowego. W przypadku utworzenia przystanków kolejowych w Pisarach i Niegoszowicach, zaistniałaby potencjalna możliwość budowy węzłów przesiadkowych typu P&R i w tych lokalizacjach.
- W kontekście mobilności, należy pamiętać, że 30% ankietowanych mieszkańców do głównych problemów gminy Zabierzów zaliczyło niewystarczającą komunikację publiczną. Przede wszystkim zwracano uwagę na słabą dostępność komunikacji zbiorowej w mniejszych i peryferyjnie położonych miejscowości (m.in. ograniczona liczba linii i kursów łączyjących je z Zabierzowem czy Krakowem), niewystarczającą częstotliwość kursów autobusowych i źle zsynchronizowaną siatkę połączeń. W związku z tym **rozwój komunikacji publicznej znalazł się wśród pięciu najczęściej wskazywanych priorytetów na najbliższe 10 lat – to działanie jako kluczowe określiła ponad 1/3 badanych.**

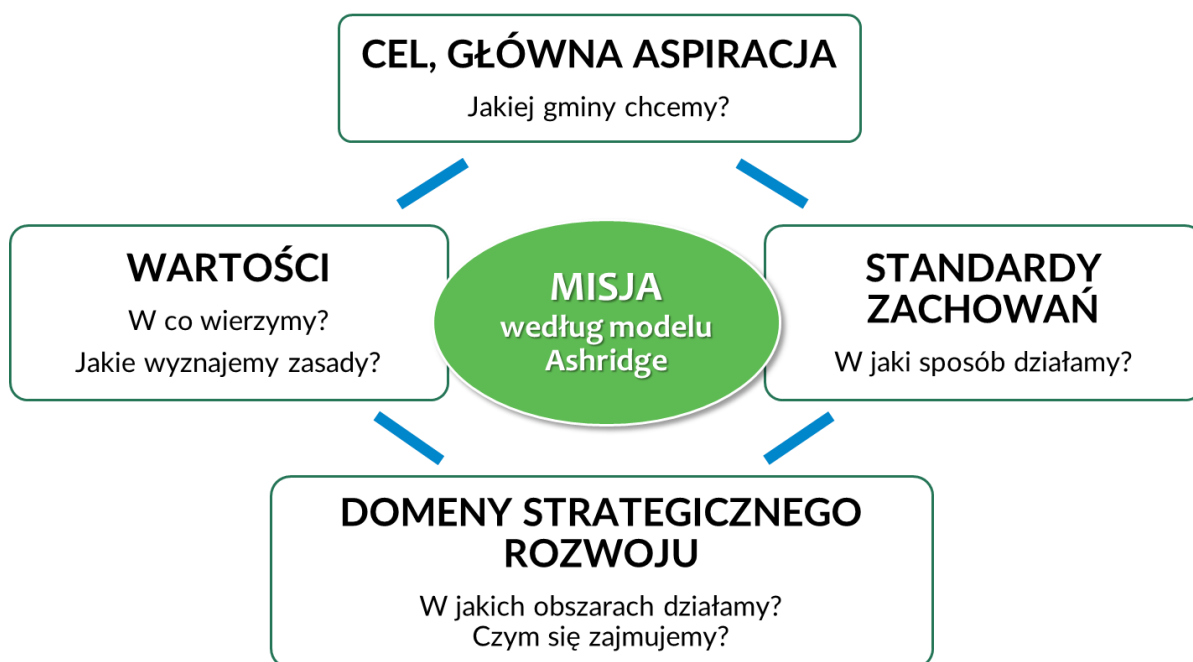
MISJA ROZWOJU GMINY

Prace nad formułowaniem kierunków rozwojowych dla gminy Zabierzów rozpoczęto od wspólnego namysłu uczestników procesu nad następującymi kwestiami: Jakiej gminy chcemy? Co chcemy osiągnąć? Po co to robimy? Jakie są nasze priorytety? W oparciu o jakie wartości działamy?

Odpowiedzi na wyżej postawione pytania zbudowały misję rozwoju gminy Zabierzów – rozumianą jako poczucie misji (ang. sense of mission).

W pracy nad misją posługiwano się 4-elementowym modelem Ashridge wprowadzonym w połowie lat dziewięćdziesiątych przez A. Campbella z Ashridge Strategic Center. Misja według modelu Ashridge opiera się na czterech filarach:

- Celu podstawowym – wskazanej głównej aspiracji rozwojowej, zasadniczej odpowiedzi na pytania „jakiej gminy chcemy?”, „jaki jest nasz najważniejszy cel?”;
- Domenach strategicznego rozwoju/obszarach działalności – określeniu kluczowych obszarów rozwoju gminy;
- Wartościach – zdefiniowaniu wyznawanych zasad i wartości, precyzyjne wskazanie tego, w co - jako społeczność - wierzymy;
- Standardach zachowań organizacyjnych – określonych procedurach i schematach zachowań organizacyjnych łączących kluczowe kompetencje organizacji z wartościami przez nią wyznawanymi, pozwalającymi na efektywną realizację celów i zamierzeń.

Dzięki swojej strukturze misja według modelu Ashridge daje jasne i precyzyjne wskazania co do wyboru kluczowych obszarów strategicznych (a następnie kierunków rozwoju), a także stanowi bardzo ważny czynnik wspólnotowy i motywacyjny zarówno dla przedstawicieli samorządu jak i mieszkańców gminy.

Misję rozwoju, choć złożoną z czterech elementów, należy postrzegać jako integralną całość. Poszczególne jej części dopiero po złożeniu razem tworzą rdzeń „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.” i stanowią punkt odniesienia oraz weryfikacji dla wszystkich ujętych w niniejszym dokumencie zamierzeń. Główna aspiracja wyznacza zasadniczy kierunek dążeń, domeny strategiczne – wskazują obszary koncentracji wysiłków, a wartości i standardy zachowań towarzyszą procesowi wyboru i realizacji zadań wpisujących się w określone w celu i strategii główne kierunki rozwoju.

Zapis czteroelementowej Misji rozwoju gminy Zabierzów przedstawiono poniżej:

Cel podstawowy (główna aspiracja)

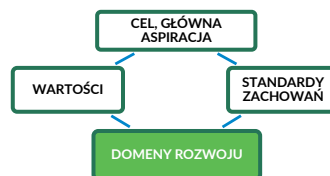

W 2030 r. Gminę Zabierzów cechuje **mądry i odpowiedzialny rozwój gospodarczy, społeczny i przestrzenny, który jest odczuwalny dla mieszkańców i zachodzi z poszanowaniem przyrody**. Gmina rozwija się w sposób zrównoważony – w procesie zaspokajania potrzeb mieszkańców dochowana jest troska o środowisko naturalne, wspólną przestrzeń oraz najcenniejsze walory krajobrazowe.

Gminę wyróżnia zdrowe i czyste środowisko, będące efektem dbałości o poprawę jakości powietrza i wyeliminowanie niskiej emisji. To gmina z **wyczuwalnym ładem przestrzennym i zadbanym otoczeniem** (przestrzenią publiczną), gdzie powszechnie wdrażane są rozwiązania prośrodowiskowe, a w społeczności lokalnej silnie zakorzenione są postawy ekologiczne i świadomość współodpowiedzialności za stan otaczającej przyrody.

Gmina Zabierzów to gmina z **dobrym klimatem do życia, wygodna i komfortowa, w której mieszkańcy czują się bezpiecznie**. Wyznacza standardy w zakresie **wysokiej jakości równomiernie dostępnych usług publicznych** (zwłaszcza oferty kulturalnej i edukacyjnej), czym przyciąga nowych mieszkańców i spełnia oczekiwania obecnych. Gmina podejmuje aktywne działania w celu **zminimalizowania wykluczenia komunikacyjnego, cyfrowego czy barier architektonicznych**. Szczególny nacisk kładzie się na łatwość przemieszczania się po terenie gminy, jak rozwój połączeń z sąsiednimi gminami (w szczególności Krakowem). Gmina tworzy **warunki do integracji międzypokoleniowej i budowania wspólnoty**, jest otwarta dla nowych osiedlających się mieszkańców.

Domeny strategicznego rozwoju

Domeny, czyli strategiczne obszary działania gminy Zabierzów do 2030 r.

Domena 1:

Środowisko przede wszystkim - gmina Zabierzów stawiająca na wspólną odpowiedzialność za przyrodę, klimat i zdrowie mieszkańców

Domena 1 koncentruje się przede wszystkim na zagadnieniach związanych z odpowiedzialnością za środowisko, opartą na 3 zasadniczych wątkach: Ludzie (postawy, nawyki, zdrowie), Środowisko naturalne (ochrona zasobów, ograniczanie zanieczyszczeń) i Otoczenie (dbałość o tereny zielone, czystość). W domenie najsilniej wybrzmiewa wymiar przestrzenny (zarządzanie przestrzeniami publicznymi i zielonymi, rozwój infrastruktury), ale obejmuje ona też wymiar społeczno-gospodarczy (dostępność usług o charakterze profilaktyczno-zdrowotnym, edukacja ekologiczna, inwestycje przyjazne środowisku). W zakres domeny wchodzi następujące kwestie:

- dbałość o jakość środowiska naturalnego i zasobów przyrodniczych gminy;
- sprawne gospodarowanie odpadami;
- dbałość o czyste, niezaśmiecone, zadbane otoczenie, tereny publiczne (w tym rekreacyjne i turystyczne);
- edukacja ekologiczna wszystkich pokoleń i wdrażanie mechanizmów wspierających realizację działań prośrodowiskowych;
- odpowiedź na wyzwania związane ze zmianami klimatu, zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi (np. woda, mała retencja);
- walka ze smogiem;
- zdrowy styl życia, dbanie o zdrowie, rozwój profilaktyki i usług zdrowotnych.

Domena 2:

Stąd wszędzie blisko - gmina Zabierzów dostępna i dobrze skomunikowana

Domena 2 obejmuje szereg zagadnień strategicznych, dla których punkt wspólny stanowią hasła przewodnie: dostępność i dobra komunikacja. Tak dostępność jak i komunikacja rozumiane są tu wielopłaszczyznowo. Obejmują bowiem zarówno wymiar przestrzenny (łatwość przemieszczania się po gminie) i społeczny (bezpieczeństwo, dostęp do informacji i łatwość załatwiania spraw urzędowych), jak również wymiar technologiczny (dostępność i komunikacja cyfrowa) oraz gospodarczy (dialog i otwartość na potrzeby przedsiębiorców). W zakres domeny wchodzi zatem następujące kwestie:

- dostępność komunikacyjna z uwzględnieniem różnych części gminy, w oparciu o transport zbiorowy i intermodalny;
- odpowiadająca na potrzeby lokalne, bezpieczna infrastruktura transportowa (drogowa, pieszo-rowerowa, kolejowa oraz węzły komunikacyjne);
- wzmacnianie powiązań komunikacyjnych z Krakowem, aglomeracją, gminami sąsiednimi (np. Krzeszowice);
- dostępność cyfrowa, dostęp do e-usług (w tym e-administracji);
- rozwój współpracy ponadlokalnej, z gminami sąsiednimi, w ramach aglomeracji krakowskiej;
- dialog otwarty na potrzeby różnych środowisk lokalnych, w tym środowisk gospodarczych.

Domena 3:

Inspirujące miejsce do życia – gmina Zabierzów zapewniająca komfortową przestrzeń do nauki, wypoczynku i rozwijania pasji

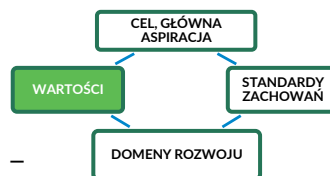
Domena 3 dotyczy zagadnień związanych z szeroko rozumianym spędzaniem czasu wolnego oraz rozwojem mieszkańców. Obejmują one przede wszystkim wymiar społeczno-gospodarczy (oferta kulturalno-rekreacyjno-sportowa, dostępność placówek opiekuńczych, jakość edukacji, aktywność mieszkańców), ale też przestrzenny (infrastruktura społeczna i czasu wolnego, dostępność architektoniczna obiektów i przestrzeni). W zakres domeny wchodzi zatem następujące kwestie:

- szeroka oferta usług czasu wolnego (rekreacja, kultura, sport);
- infrastruktura społeczna odpowiadająca na istniejące potrzeby;
- dbałość o bezpieczeństwo mieszkańców;
- kultywowanie tradycji i tożsamości miejsca;
- stałe podnoszenie jakości edukacji w gminie;
- atrakcyjne i dostępne przestrzenie publiczne w różnych częściach gminy (np. na wzór parków kieszonkowych w dzielnicach Krakowa).

Wartości

Najważniejsze wartości dla mieszkańców gminy Zabierzów:

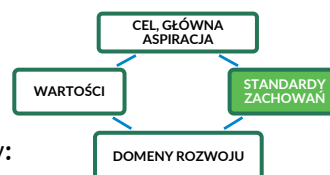
1. Tożsamość lokalna oraz dziedzictwo historyczno-kulturowe – zarówno w wymiarze poszczególnych sołectw, jak i całej gminy.
2. Wzajemny szacunek i poszanowanie różnorodności mieszkańców.
3. Wrażliwość społeczna – otwartość na potrzeby i problemy innych.
4. Myślenie przyszłościowe - pamiętamy o kolejnych pokoleniach.
5. Uczciwość i praworządność.
6. Środowisko naturalne i zasoby, którymi dysponujemy.
7. Bezpieczeństwo w różnych obszarach życia.
8. Zdolność do „wiązania” z Gminą obecnych mieszkańców oraz atrakcyjność dla poszukujących swojego miejsca do życia

Standardy

Najważniejsze standardy działania dla mieszkańców gminy Zabierzów:

1. Działamy w oparciu o przepisy i regulacje, zgodnie z zasadami społecznymi i obowiązującymi normami.
2. Dążymy do osiągnięcia jak najwyższych standardów, staramy się wyznaczać nowe.
3. Cechuje nas przejrzystość i jasne reguły „gry” (wszyscy je znają i rozumieją). W działaniach informacyjnych stawiamy na klarowne i ogólnodostępne komunikaty.
4. Jesteśmy otwarci na partycypację społeczną i konsultacje społeczne z mieszkańcami (szerokie, oddolne, wykraczające ponad to, co wyznaczają przepisy).
5. Chcemy działać jako współpracująca wspólnota (bez podziałów, zintegrowani i współpracujący ze sobą) oraz „zdrowo” i twórczo rywalizować.
6. W działaniach uwzględniamy zasady wywodzące się z lokalnych zwyczajów i tradycji.
7. Jesteśmy otwarci na zmiany, niesztampowe myślenie i pomysły.
8. Działamy skutecznie, w oparciu o spójne plany, biorąc odpowiedzialność za podejmowane decyzje.
9. Stawiamy na aktywne zaopiekowanie się obywatelem, staramy się zawsze być „krok do przodu” w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców.
10. W działaniach inwestycyjnych kierujemy się dbałością o środowisko naturalne i stosujemy rozwiązania proekologiczne.
11. Dbamy o dostępność architektoniczną przestrzeni i budynków, prowadzimy konsultacje w tym zakresie na wczesnych etapach projektowania rozwiązań i inwestycji.
12. Dobro i pomyślność mieszkańców Gminy stanowią zawsze najistotniejszą przesłankę działania instytucji gminnych.

CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

W ramach niniejszego rozdziału przedstawiono charakterystykę każdej z domen strategicznego rozwoju ze wskazaniem głównych silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (określonych na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i analizy dokonanej wspólnie z uczestnikami warsztatów) oraz planów działań dla każdej z nich.

Plan działania dla domeny obejmuje trzy zasadnicze poziomy:

1. poziom celów strategicznych (zwanym inaczej celami kierunkowymi, odpowiadających na pytanie: po co to robimy?);
2. poziom celów operacyjnych (wskazujących na sposoby realizacji – odpowiadających na pytanie: jak to robimy?);
3. poziom kierunków działań (odpowiadających na pytanie: co robimy? poziom zadaniowy).

W ramach poziomu kierunków działań ujęto propozycje przedsięwzięć, które gmina planuje zrealizować w okresie realizacji niniejszej strategii - to jest do 2030 r. Wdrożenie części spośród wskazanych zadań zależy od czynników zewnętrznych takich jak m.in. dostępności funduszy czy decyzje instytucji poza-gminnych. Zadania oznaczone **pogrubioną** czcionką stanowią przedsięwzięcia flagowe, o charakterze priorytetowym i kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia założeń danej domeny.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZABIERZÓW DO 2030 R.

- SIATKA CELÓW STRATEGICZNYCH I CELÓW OPERACYJNYCH

DOMENY	CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
DOMENA 1 Środowisko przede wszystkim – gmina Zabierzów stawiająca na wspólną odpowiedzialność za przyrodę, klimat i zdrowie mieszkańców	Ochrona środowiska naturalnego gminy	<ul style="list-style-type: none"> Podniesienie i utrzymanie dobrej jakości powietrza Zadbane i uporządkowane przestrzenie publiczne oraz tereny zielone Ochrona społecznej funkcji terenów leśnych
	Przeciwdziałanie zmianom klimatu i działania adaptacyjne	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczanie skutków suszy i racjonalne zarządzanie wodą Ograniczanie emisji CO2 i innych gazów cieplarnianych oraz upowszechnianie odnawialnych źródeł energii
	Zdrowi i ekologicznie świadomi mieszkańcy	<ul style="list-style-type: none"> Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych promujących zdrowy styl życia Wzmacnianie społecznej odpowiedzialności za otaczającą przestrzeń Kompleksowe działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego
DOMENA 2 Stąd wszędzie blisko - gmina Zabierzów dostępna i dobrze skomunikowana	Bezpieczny i efektywny system komunikacji w gminie Zabierzów	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa dostępności komunikacji publicznej w gminie Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej
	Nowoczesna administracja, dostępna gmina	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój integracji cyfrowej i efektywnego zarządzania danymi lokalnymi Dobrze poinformowani mieszkańcy - wzmacnianie działań informacyjnych i konsultacyjnych Gmina otwarta na inwestorów i wspierająca lokalny biznes
	Skuteczna, wspierająca rozwój gminy współpraca ponadlokalna	<ul style="list-style-type: none"> Wzmacnianie współpracy międzygminnej w ramach Metropolii Krakowskiej Budowanie ponadlokalnych koalicji na rzecz rozwiązywania problemów
DOMENA 3 Inspirujące miejsce do życia – gmina Zabierzów zapewniająca komfortową przestrzeń do nauki, wypoczynku i rozwijania pasji	Nowoczesna oferta kulturalna w zasięgu ręki	<ul style="list-style-type: none"> Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy Zabierzów Rozwój oferty kulturalnej uwzględniającej potrzeby różnych grup mieszkańców Poprawa zaplecza infrastrukturalnego instytucji kultury
	Bezpieczne i przyjazne przestrzenie publiczne sprzyjające aktywności mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój oferty spędzania czasu wolnego Dostępna i dobrze oznakowana przestrzeń gminna Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego
	Dobre warunki dla rozwoju mądrego i zaangażowanego młodego pokolenia oraz dbałość o potrzeby seniorów	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost dostępności placówek opiekuńczo-edukacyjnych Wzmacnianie aktywności społecznej dzieci i młodzieży Realizacja przemysłowej, gminnej polityki senioralnej

Domena 1.

Środowisko przede wszystkim - gmina Zabierzów stawiająca na wspólną odpowiedzialność za przyrodę, klimat i zdrowie mieszkańców

Krótki opis Domeny 1:

Domena 1 bazuje z jednej strony na istniejących atutach gminy Zabierzów wynikających z położenia geograficznego i walorów przyrodniczo-krajobrazowych, z drugiej odpowiada na lokalne problemy i wyzwania w sferze przestrzenno-środowiskowej (zmiany klimatyczne, smog). Jak wynika z badań przeprowadzonych wśród mieszkańców (ankieta online CAWI, lipiec 2020 r.), to właśnie przyroda i walory krajobrazowe oraz zamieszkiwanie w cichej, spokojnej okolicy zaliczane są do największych zalet gminy. Z kolei miano najbardziej dotkliwego problemu zyskało zanieczyszczone powietrze. Także wyzwania w sferze środowisko-przestrzennej takie jak niewystarczająca troska o przyrodę i otoczenie (tereny zielone, obszary atrakcyjne/cenne przyrodniczo) czy hałas drogowy/lotniczy, wyznaczają – w opinii zabierzowian – przestrzeń do intensyfikacji działań gminnych. Wśród kierunków określanych przez mieszkańców gminy jako priorytetowe obok poprawy jakości powietrza czy większej dbałości o tereny zielone, znalazły się także działania w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych.

W kontekście powyższego, Domena 1 powstała na bazie następujących zagadnień, wskazanych jako kluczowe dla rozwoju gminy Zabierzów w perspektywie 2030 r.:

- dbałość o jakość powietrza – intensyfikacja procesu likwidacji kotłów, nie tylko dla spełnienia określonych norm dla pomiarów pyłów zawieszonych, ale przede wszystkim dla zdrowia mieszkańców;
- zadbana przestrzeń gminy to przede wszystkim taka, w której chroni się obszary cenne przyrodniczo oraz zielone (lasy, zieleńce, drzewa), a rozwój gminy prowadzony jest z poszanowaniem dla tego typu terenów oraz zwierząt i ich siedlisk. Gmina dba o porządek i jakość przestrzeni publicznych i zielonych, a także wprowadza rozwiązania systemowo-infrastrukturalne, m.in. w zakresie gospodarki odpadami, które mają pozytywne oddziaływanie na środowisko;
- odpowiadająca na rosnące potrzeby mieszkańców infrastruktura techniczna to także infrastruktura uwzględniająca zmiany klimatu, np. w zakresie gospodarki wodnej gmina dba zarówno o modernizację i niezbędną rozbudowę podstawowej „szarej” infrastruktury, jak i stawia na rozwój infrastruktury błękitno-zielonej, z kolei w zakresie pozyskiwania energii – gmina stwarza możliwości i wspiera mieszkańców w korzystaniu z ekologicznych źródeł energii (OZE);
- zdrowie rozumiane jest jako ogólny dobrostan psycho-fizyczny mieszkańców, dlatego prowadzone są ogólnodostępne działania profilaktyczne, zwłaszcza w zakresie promocji zdrowych nawyków, a równolegle wpiera się rozwój usług ochrony zdrowia psychicznego;
- ważny aspekt wspólnej odpowiedzialności za środowisko stanowi wiedza i zaangażowanie mieszkańców – aby je budować gmina stawia na działania edukacyjne, informacyjne,

włączające, skierowane zwłaszcza do młodych zabierzowian, by kształtować ich ekologiczną wrażliwość.

Analiza SWOT dla Domeny 1:

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • walory krajobrazowe oraz przyrodnicze (lasy, dolinki, formacje skalne), a także duży udział obszarów chronionych (ponad 60% powierzchni gminy) – m.in. 2 parki krajobrazowe Tenczyński oraz Dolinek Krakowskich, 3 rezerваты przyrody, ochrona siedlisk „Natura 2000”, 67 pomników przyrody ożywionej i nieożywionej; • wysoka lesistość (15,8%, o prawie 4 pp. wyższa od średniej dla powiatu krakowskiego); • rzeka Rudawa oraz zbiorniki wodne, tj. zalew w Zabierzowie (Kamieniołom) oraz stawy m.in. w Aleksandrowicach, Rzęsce, Bolechowicach, Zelkowie; • stacja pomiarowa GIOŚ zlokalizowana w Zabierzowie oraz sieć czujników Airly na terenie całej gminy – monitoring jakości powietrza: stężeń pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu; • duże nakłady finansowe na działania/inwestycje proekologiczne (np. w 2017 nakłady finansowe na środki trwałe służące ochronie środowiska – głównie modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej – w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 500 zł, czyli 3-krotność uśrednionej wartości dla gmin powiatu krakowskiego, a w 2016 i 2018 Zabierzów znalazł się wśród 10 gmin w Małopolsce, które poniosły największe nakłady finansowe na zadania z zakresu ograniczania emisji powierzchniowej); • realizacja działań i programów, zwłaszcza mających na celu ograniczenie niskiej emisji, oferujących dotacje/wsparcie finansowe dla mieszkańców m.in. wymiana pieców (likwidacja 721 nieekologicznych źródeł ogrzewania w latach 2016-2019,) instalacja odnawialnych źródeł energii (pod koniec 2019 r. ponad 500 nieruchomości korzystających z alternatywnych źródeł energii), rozbudowa sieci gazowej (w 2018 r. – przyrost długości sieci o 14,8 km), przyjęty w 2020 r. Program Osłony, programy/projekty: PONE, Czyste Powietrze, Czysta Energia Blisko Krakowa; • wysoki odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (w 2019 r. 92%, podczas gdy średnia dla powiatu to 57%) oraz oczyszczalni ścieków (99%, a powiat – 65,5%); 	<ul style="list-style-type: none"> • niska jakość powietrza na terenie gminy Zabierzów, zwłaszcza w miesiącach jesienno-zimowych (w 2019 r: wysoka roczna wartość średnia stężenia pyłu zawieszonego PM10 – 38 µg/m³, średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu na poziomie 7,78 µg/m³ – 7-krotne przekroczenie poziomu dopuszczalnego, 83 dni z przekroczeniem dopuszczalnego stężenia średniodobowego pyłu PM10, podczas gdy norma to 35 dni); • niska jakość urządzeń grzewczych i paliw (w tym węgla) używanych przez mieszkańców do ogrzewania domów; • brak PSZOK-u na terenie gminy; • zaniedbanie przestrzeni publicznych, terenów zielonych i cennych przyrodniczo np. dzięki wysypiska śmieci, m.in. w lasach, dolinkach, zaniedbana i zaśmiecona rzeka Rudawa, zalegające/pozostawiane odpady budowlane; • wycinka lasów na terenie gminy, w tym Lasu Zabierzowskiego czy Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego realizowana przez Lasy Państwowe zgodnie z wieloletnimi planami w ramach gospodarki leśnej, przy jednocześnie niskiej liczbie nowych nasadzeń; • wysokie natężenie hałasu drogowego i lotniczego, zwiększające się natężenie ruchu drogowego • brak systemowych rozwiązań w zakresie utrzymania terenów zielonych, urządzonych miejsc rekreacji, szlaków i oznaczeń turystycznych, miejsc atrakcyjnych przyrodniczo itp.; • niska dostępność specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie gminy w ramach NFZ oraz brak placówek realizujących świadczenia nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej; • niewystarczające rozwiązania parkingowe/ dojazdowe do miejsc atrakcyjnych przyrodniczo /turystycznie (rozjeżdżanie terenów, pozostawianie samochodów przy drogach itp.).

<ul style="list-style-type: none"> rosnąca świadomość mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia, wzmacnianie się postaw proekologicznych – np. zgłaszanie sołtysom problemów związanych ze stanem środowiska, oddolne inicjatywy antyśmogowe; organizacja badań/akcji profilaktycznych dla mieszkańców, podczas których mogą bezpłatnie lub za niewielką opłatą wykonać różnego rodzaju badania, np. Biała Sobota, powiatowy program badania wad postawy uczniów. 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> intensyfikacja działań na rzecz poprawy jakości powietrza (regulacje na poziomie krajowym i regionalnym, kierunkowe interwencje/programy rządowe, rosnąca świadomość społeczna na temat zagrożeń i społeczne/oddolne kampanie informacyjne); popularyzacja alternatywnych technologii ograniczających negatywne efekty środowiskowe oraz sposobów pozyskiwania i odzyskiwania zasobów opartych o ideę gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ) i odnawialne źródła energii (OZE); rozwój elektromobilności w gminach; wzmacnianie roli ponadlokalnych powiązań i współpracy samorządowej w kształtowaniu polityk rozwojowych; perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 – dostępność nowych środków w ramach funduszy unijnych dedykowanych działaniom powiązanych z ochroną klimatu i środowiska (odnawialne źródła energii, gospodarka odpadami oraz termomodernizacja); wzmacniająca się społeczna odpowiedzialność biznesu i troska o środowiska – wzrost praktyk CSR w zakresie działań edukacyjno-ekologicznych, a także zmiany wewnątrz przedsiębiorstw obejmujące m.in. oszczędzanie energii, wsparcie ochrony środowiska czy też wdrażanie praktyk z zakresu Gospodarki Obiegu Zamkniętego. 	<ul style="list-style-type: none"> zmiany klimatyczne; ubóstwo energetyczne (istotne wyzwanie dla skali i trwałości zmian związanych z zaopatrywaniem w energię); postępująca suburbanizacja i jej negatywne konsekwencje przestrzenno-środowiskowe; negatywny pośredni i bezpośredni wpływ epidemii COVID-19 na zdrowie, też w kontekście zaniedbań profilaktyki czy pogorszenia stanu psychicznego (nasilone stany lękowe, depresyjne); niestabilność regulacji dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego; pogarszająca się sytuacja finansowa sektora samorządowego – wzrost obciążeń finansowych JST wynikających ze zmian w systemie prawno-podatkowym.

Siatka celów strategicznych i operacyjnych dla Domeny 1

DOMENA 1

Środowisko przede wszystkim

– gmina Zabierzów stawiająca na wspólną odpowiedzialność za przyrodę, klimat i zdrowie mieszkańców

Cel strategiczny 1: Ochrona środowiska naturalnego gminy

- Cel operacyjny 1.1
Podniesienie i utrzymanie dobrej jakości powietrza
- Cel operacyjny 1.2
Zadbane i uporządkowane przestrzenie publiczne oraz tereny zielone
- Cel operacyjny 1.3
Ochrona społecznej funkcji terenów leśnych

Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie zmianom klimatu i działania adaptacyjne

- Cel operacyjny 2.1
Ograniczanie skutków suszy i racjonalne zarządzanie wodą
- Cel operacyjny 2.2
Ograniczanie emisji CO2 i innych gazów cieplarnianych oraz upowszechnianie odnawialnych źródeł energii

Cel strategiczny 3: Zdrowi i ekologicznie świadomi mieszkańcy

- Cel operacyjny 3.1
Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych promujących zdrowy styl życia
- Cel operacyjny 3.2
Wzmacnianie społecznej odpowiedzialności za otaczającą przestrzeń
- Cel operacyjny 3.3
Kompleksowe działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego

Cel strategiczny 1: Ochrona środowiska naturalnego gminy

Cel operacyjny 1.1: Podniesienie i utrzymanie dobrej jakości powietrza

Kierunki działań:

- Wtórna inwentaryzacja pieców na terenie gminy (zewidencjonowanie w ilu nieruchomościach dokonano wymian indywidualnych, bez korzystania z programów dotacyjnych koordynowanych przez Gminę).
- **Kontynuacja realizacji programów dofinansowujących wymianę pieców (zadanie flagowe).**
- Realizacja programów wspierających finansowo mieszkańców w zakresie działań służących ograniczeniu niskiej emisji.
- Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu – kontynuacja finansowej pomocy osobom, których nie stać na wymianę pieca (Program Osłonowy) z możliwością zmiany formuły na kolejne lata, np. podwyższenie kryterium dochodowego czy poszerzenie grupy beneficjentów wsparcia.
- Inwestycje w zielone płuca gminy – systematyczne nasadzenia zieleni (w tym drzew) na wyznaczonych terenach oraz pielęgnacja istniejącego drzewostanu.
- Polewaczka drogowa – spłukiwanie pyłów i zanieczyszczeń z dróg.
- Utworzenie straży gminnej (lub międzygminnej) – kontrola palenisk, kontrola nielegalnych wysypisk itp.

- Skuteczne informowanie – wzmocnienie kanałów bezpośrednich (przekaz ustny, marketing szeptany, działania informujące o realizowanych programach i możliwości skorzystania z dofinansowania podczas spotkań wiejskich).

Cel operacyjny 1.2: Zadbane i uporządkowane przestrzenie publiczne oraz tereny zielone

Kierunki działań:

- **Utworzenie na terenie gminy PSZOK wraz z punktem przeładunkowym odpadów (zadanie flagowe).**
- Zawarcie porozumienia z innym samorządem o korzystaniu z instalacji lub spalarni.
- Montaż większej liczby koszy na śmieci, w tym koszy kilkukomorowych umożliwiających segregację odpadów – w miejscowościach np. przy drogach, chodnikach, ale także na terenach cennych przyrodniczo – lasy, dolinki, szlaki.
- Montaż zgniatarek do butelek i puszek np. w szkołach, w OSR – jako elementu edukacyjnego w zakresie segregacji, a także ze względów praktycznych: zmniejsza objętość odpadów segregowanych, pozwala zmieścić w koszu o wiele więcej tego typu opakowań.
- Eliminacja plastiku – wprowadzenie wytycznych w zakresie rezygnacji z plastikowych butelek, naczyń i sztućców w Urzędzie Gminy, a także gminnych jednostkach organizacyjnych (w tym podczas wydarzeń/impres, obowiązująca także dla podmiotów zapewniających cateringi na zlecenie UG czy jednostek).
- Inwentaryzacja zieleni w gminie z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.
- Podnoszenie jakości i dostępności istniejących już miejsc rekreacyjnych i zielonych (porządkowanie, konserwacja) – regularne dbanie o jakość przestrzeni publicznej: infrastruktury spędzania czasu wolnego i terenów zielonych (skwery, lasy, szlaki, place zabaw). Wypracowanie rozwiązań systemowych w tym zakresie – powołanie podmiotu zajmującego się/koordynującego bądź rozszerzenie kompetencji PUK.
- Tworzenie wybiegów dla psów z psimi toaletami i wyposażeniem do sprzątania po psie.
- Nasadzenia zieleni izolacyjnej, tworzenie szpalerów drzew i krzewów osłaniających m.in. obszary zdegradowane.
- Rozwój zieleni i tzw. zielonej akupunktury w gminnych przestrzeniach (m.in. nasadzenia, zielone dachy i ściany, ogrody rolnicze).
- Monitorowanie i likwidowanie dzikich wysypisk śmieci.
- Zabezpieczenie terenu dla budowy cmentarza komunalnego w Balicach oraz rozbudowy cmentarza w Rząsce.

Cel operacyjny 1.3: Ochrona społecznej funkcji terenów leśnych.

Kierunki działań:

- Dialog z instytucjami odpowiedzialnymi za środowisko w celu tworzenia nowych i poszerzania istniejących rezerwatów przyrody.
- Udział w konsultacjach dotyczących nowego Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Krzeszowice.

Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie zmianom klimatu i działania adaptacyjne

Cel operacyjny 2.1: Ograniczanie skutków suszy i racjonalne zarządzanie wodą

Kierunki działań:

- **Program dofinansowania instalacji, pozwalających na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych np. przydomowe zbiorniki wodne / mała retencja, wykorzystanie przydomowych szamb do magazynowania deszczówki (zadanie flagowe)**
- **Rozwój i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (zadanie flagowe).**
- „Zabierzowianka” – niekomercyjna produkcja własnej wody butelkowanej (w szkle) z ujęć znajdujących się na terenie gminy Zabierzów. Możliwość wykorzystania wody np. podczas imprez czy wydarzeń gminnych jako elementu promocji gminy itp.
- Modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego – podnoszenie jakości usług – wzrost przepustowości - w odpowiedzi na zapotrzebowanie mieszkańców.
- Planowanie nowych przestrzeni publicznych oraz modernizacja istniejących z uwzględnieniem powierzchni pozwalających na przenikanie wody do gruntu.
- Podjęcie działań na rzecz zbierania wody opadowej z budynków własnych gminy.
- Sukcesywna wymiana wodomierzy na wodomierze z możliwością zdalnego odczytu licznika oraz detekcją szumów umożliwiającą wykrycie awarii sieci wodociągowej.
- Ochrona gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych – rozwój kanalizacji opadowej/deszczowej.
- Realizacja działań z zakresu monitorowania i oczyszczania Zalewu Kamieniołom w Zabierzowie oraz współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za czystość wód na terenie gminy.

Cel operacyjny 2.2: Ograniczanie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych oraz upowszechnianie odnawialnych źródeł energii

Kierunki działań:

- **Wspieranie realizacji programów (gminnych, międzygminnych, partnerskich, rządowych itp.) dofinansowujących mieszkańcom gminy instalacje OZE (zadanie flagowe).**
- **Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego w gminie (zadanie flagowe).**
- Rozwój instalacji OZE w wybranych budynkach gminnych w poszczególnych miejscowościach.
- Gmina wystarczająca energetycznie: działania pod kątem utworzenia klastra energetycznego (gminnego/międzygminnego) czy umożliwiające prywatne przedsięwzięcia – wyznaczenie obszarów na terenie gminy, na których mogą być zlokalizowane urządzenia wytwarzające energię słoneczną (ogniwa fotowoltaiczne) o mocy przekraczającej 100 kW. Ważnym dopełnieniem dla takich przedsięwzięć, m.in. ze względu na cykliczny charakter wytwarzania energii, będą działania umożliwiające magazynowanie wytworzonej energii (kumulowanie nadwyżek).
- Uwzględnianie miejsca do utworzenia przez operatora stacji do ładowania samochodów elektrycznych przy nowych inwestycjach, m.in. przy Park&Ride.
- Propagowanie budownictwa zeroemisyjnego w gminie.

- Działania edukacyjne zachęcające do zmian nawyków żywieniowych, ograniczania marnotrawstwa jedzenia oraz uprawy własnych owoców i warzyw.
- Poprawa efektywności energetycznej budynków gminnych.

Cel strategiczny 3: Zdrowi i ekologicznie świadomi mieszkańcy

Cel operacyjny 3.1: Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych promujących zdrowy styl życia

Kierunki działań:

- Programy i działania profilaktyczne dot. zdrowego odżywiania, diagnozy wad postaw, szczepień ochronnych, profilaktyki i leczenia chorób cywilizacyjnych oraz promowania ruchu i aktywności fizycznej.
- Kontynuacja wydarzeń profilaktycznych typu Białe Soboty, rozszerzenie formuły, np. zwiększanie dostępnych bezpłatnie badań, częstsza organizacja wydarzeń, organizacja w większej liczbie sołectw.
- Zajęcia/wykłady dla mieszkańców, w tym dzieci i seniorów dotyczące bezpiecznych form aktywności fizycznej, dietetyki.
- Analiza możliwości dofinansowania zajęć wspierających aktywność fizyczną dzieci i młodzieży (np. pływanie, jazda konna, tenis).
- Działania edukacyjne dotyczące możliwości uprawy własnej żywności oraz organizacja lokalnych targów zdrowej żywności.
- Wspieranie działań ukierunkowanych na ochronę przed hałasem.

Cel operacyjny 3.2: Wzmacnianie społecznej odpowiedzialności za otaczającą przestrzeń

Kierunki działań:

- Akcje wspólnego sadzenia drzew – urządzenie skwerów czy przestrzeni publicznych z mieszkańcami (mieszkaniec może zasadzić „swoje” drzewo, które będzie odpowiednio oznaczone).
- Zajęcia/warsztaty edukacyjne dla dzieci, młodzieży czy w formule rodzinnej na temat drzew w gminie Zabierzów (gatunki drzew, ich specyfika, drzewa – pomniki przyrody, rola drzew w ekosystemie itp.).
- „Poznaj drzewo” – oznaczenie kodami QR (np. tabliczka obok drzewa) wybranych drzew - znajdujących się w centralnych przestrzeniach, pomników przyrody, dzięki któremu będzie można poznać „metryczkę” drzewa (gatunek, wiek, ciekawostki). Następnie - utworzenie questu / questów, dzięki którym mieszkańcy w każdym wieku będą mogli udać się na „drzewny” spacer po gminie.
- Dynamiczne wielokierunkowe działania edukacyjne – zajęcia, konkursy (główni odbiorcy: dzieci, młodzież, seniorzy) dotyczące bieżących kwestii związanych z ochroną przyrody np. powietrze, zmiany klimatu, woda, gospodarka obiegu zamkniętego.
- Angażowanie społeczeństwa w kształtowanie polityk środowiskowych w gminie.
- Organizacja i upowszechnienie akcji sprzątnięcia gminy – „weź swój worek i pozbierajmy razem śmieci w sąsiedztwie”.

Cel operacyjny 3.3: Kompleksowe działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego.

Kierunki działań:

- Stworzenie sali integracji motoryczno-sensorycznej dla dzieci i młodzieży.
- Utworzenie stanowiska interwenta kryzysowego w gminie Zabierzów.
- Realizacja działań edukacyjnych i promocyjnych w zakresie zdrowia psychicznego, zaburzeń psychicznych itp., w tym np. warsztaty psychologiczne, wymiana doświadczeń pomiędzy rodzicami-pedagogami.
- Kontynuacja realizacji wydarzeń edukacyjnych np. dzień pomocy psychologicznej, tydzień świadomości zdrowia psychicznego.
- Rozwój działalności poradni psychologiczno-pedagogicznej.
- Kontynuacja stałego wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych dla mieszkańców gminy (realizacja działań przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz poradnię psychologiczno-pedagogiczną).

Domena 2: Stąd wszędzie blisko - gmina Zabierzów dostępna i dobrze skomunikowana

Krótki opis Domeny 2:

Domena 2 bazuje na istniejących już atutach i przewagach konkurencyjnych gminy Zabierzów jakimi jest położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Krakowa w połączeniu z dostępnością infrastruktury transportowej rangi krajowej (autostrada A4, Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice). Jak wynika z badań przeprowadzonych wśród mieszkańców (CAWI, lipiec 2020 r.) bliskość Krakowa oraz dobre położenie komunikacyjne stanowią, obok walorów krajobrazowych i cichej okolicy, najważniejsze atuty gminy. Również wyzwania w tej sferze (niezadawalający poziom bezpieczeństwa na drodze, za mało ścieżek rowerowych, hałas drogowy/lotniczy, niewystarczający publiczny transport zbiorowy) wyznaczają – w opinii mieszkańców gminy – przestrzeń do intensyfikacji działań gminnych.

Kwestie te, w powiązaniu ze stabilnym wzrostem liczby osób, które decydują się osiedlić na terenie gminy (w ciągu 10 lat liczba mieszkańców wzrosła o 13%), wskazują, iż wątek dobrego skomunikowania gminy jest istotnym czynnikiem wzmacniającym pozycję gminy Zabierzów i jej atrakcyjność (zarówno osiedleńczą jak i biznesową) na mapie aglomeracji krakowskiej.

W kontekście powyższego, domena 2 powstała na bazie następujących zagadnień, wskazanych jako kluczowe dla rozwoju gminy Zabierzów w perspektywie 2030 r.:

- dostępność transportowa gminy wzmacniana jest z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców różnych sołectw – poprawa połączeń wewnątrzgminnych (szczególnie na linii poszczególne sołectwa – Zabierzów) oraz powiązań gminy z sąsiednimi jednostkami, w tym Krakowem, Krzeszowicami i innymi gminami wchodzącymi w skład Metropolii Krakowskiej, z naciskiem na publiczny transport zbiorowy i intermodalny;
- odpowiadająca na zmieniające się potrzeby infrastruktura transportowa różnego rodzaju (drogowa, rowerowa i piesza, kolejowa), jest rozwijana i modernizowana nie tylko dla osiągnięcia dobrej jakości, ale przede wszystkim bezpieczeństwa użytkowników, szczególnie tych najbardziej narażonych na ryzyko poważnych wypadków (piesi i rowerzyści);
- infrastruktura transportowa planowana jest w sposób strategiczny – uzupełniając „białe plamy”, zapewniając siatkę węzłów komunikacyjnych, biorąc pod uwagę obciążenie istniejących dróg (obwodnica);
- dobra komunikacja to nie tylko poruszanie się po gminie, ale także komunikacja interpersonalna – gmina stawia na rozwiązania usprawniające przepływ informacji i ich dostępność oraz wspierające prowadzenie dialogu z mieszkańcami, ale także inwestorami czy instytucjami zewnętrznymi (e-usługi, e-administracja);
- ważny aspekt dobrej komunikacji to również dobra komunikacja jako podstawa do rozwijania współpracy z partnerami gminy – szczególnie w ramach takich struktur jak Metropolia Krakowska. Otwartość gminy na podejmowanie wspólnych działań, również na

poziomie strategicznym, daje szansę na rozwiązywanie problemów o skali wykraczającej poza gminną (np. jakość powietrza, aglomeracyjny publiczny transport zbiorowy), a będących kluczowymi dla wdrażania realnych zmian w perspektywie kolejnych 10 lat.

Analiza SWOT dla Domeny 2:

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja gminy i dobre powiązania komunikacyjne gminy w ramach regionu i kraju: autostrada A4, droga krajowa nr 79, linie kolejowe, Międzynarodowy Port Lotniczy Kraków-Balice; • dobra dostępność transportowa Krakowa (kolejowa – średni czas dojazdu ok. 21 min, drogową – średni czas dojazdu 17 min + publiczny transport zbiorowy i prywatny) i miast konurbacji górnośląskiej; • czynne połączenie kolejowe, 4 stacje kolejowe na terenie gminy – stosunkowo równomierny dostęp sołectw do kolei; • funkcjonujący parking P&R i B&R Zabierzów, projektowany P&R Rudawa oraz plany budowy kolejnych tego typu obiektów w Pisarach i Niegoszowicach; • rozwój infrastruktury drogowej: prowadzone stale remonty i rozbudowy dróg i chodników, trwające prace nad budową obwodnicy Zabierzowa; • malejąca liczba rannych w zdarzeniach drogowych na przestrzeni ostatnich 5 lat (2015 r – 36 osób, 2019 r – 19 osób); • rozwój infrastruktury rowerowej - budowa regionalnej ścieżki pieszo-rowerowej VeloRudawa; • najniższa wśród gmin KrOF-u liczba samochodów przypadających na mieszkańca – 0,84 auta na 1 mieszkańca (np. w gminie Zielonki jest to 1,17, a średnia dla Polski wynosi ok. 0,5); • dość wysoki wskaźnik przedsiębiorczości (w 2018 r. liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – 136, podczas gdy średnia dla powiatu i województwa do 115) oraz stały wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych; • w ostatnich 5 latach spadająca liczba zarejestrowanych bezrobotnych, niski wskaźnik bezrobocia (2,7%) – bliski wartości granicznej bezrobocia naturalnego; • aktywna współpraca gminy w ramach Metropolii Krakowskiej – udział gminy m.in. w Forum 	<ul style="list-style-type: none"> • słaba dostępność komunikacją zbiorową do mniejszych i peryferyjnie położonych miejscowości m.in. ograniczona liczba linii i kursów łączących z Zabierzowem czy Krakowem (np. Nielepice, Pisary, Brzostkwinia); • tabor komunikacji publicznej niedopasowany do potrzeb mieszkańców (mniejsze / mniej pojemne autobusy ze względu na konieczność dostosowania do wąskiej infrastruktury drogowej); • hałas i ograniczenia mieszkaniowo-inwestycyjne wynikające z funkcjonowania na terenie gminy portu lotniczego wraz ze strefami ochronnymi; • niska liczba przystanków komunikacji zbiorowej na km² – 1,0 (powiat krakowski 1,1, woj. małopolskie, 1,3, a np. gmina Liszki – 2,3); • niewystarczająca częstotliwość kursowania komunikacji publicznej, grafik połączeń nie uwzględnia typowych godzin rozpoczęcia/kończenia pracy czy szkoły oraz aktywności około weekendowych i wieczornych; • brak rozbudowanej sieci bezpiecznych ścieżek rowerowych po gminie (łączących miejscowości), w tym połączenia rowerowego z Krakowem, obecnie łączna długość infrastruktury rowerowej to 4,9 km; • niekorzystne (trudne) ukształtowanie terenu pod kątem codziennych dojazdów rowerowych do pracy czy szkoły; • niekorzystny przekrój i parametry istniejących dróg gminnych utrudniający realizację odseparowanych ciągów pieszo-rowerowych (wąskie, brak miejsca); • przekraczanie prędkości przez samochody – zarówno na DK, ale także na drogach powiatowych oraz zdarzenia drogowe – średnio 270 na rok dla całej gminy (w tym 19 wypadków na rok, pozostałe – kolizje), sołectwa o najwyższej liczbie zdarzeń drogowych: Zabierzów, Balice, Rząska; • niewystarczająca infrastruktura drogowa dla pieszych – brak chodników w niektórych miejscowościach, za mała ilość przejść dla pieszych,

<p>transportowym SMK – mocniejsza pozycja negocjacyjna w rozmowach np. z Gminą Miejską Kraków (Zarządem Transportu Publicznego w Krakowie).</p>	<p>niewystarczające lub niedziałające oświetlenie uliczne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • korki w godzinach porannego i popołudniowego szczytu – głównie DK 79, („trasa zabierzowska”); • wykluczenie komunikacyjne mieszkańców sołectw bardziej oddalonych od Krakowa, przede wszystkim osób starszych, niezmotywowanych lub niemogących już samodzielnie prowadzić pojazdów; • niska jakość Internetu i zasięgu sieci komórkowych poza Zabierzowem; • wymagająca aktualizacji strona www gminy oraz elektroniczne systemy przepływu informacji wewnątrz UG.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • informatyzacja życia codziennego, rozwój nowych technologii informacyjnych, mediów społecznościowych i wzrost zapotrzebowania na e-usługi; • wspieranie rozwoju transportu kolejowego na poziomie krajowym; • wymóg rozwoju elektromobilności w gminach; • wzmacnianie znaczenia intermodalności / multimodalności w rozwoju systemów komunikacyjnych; • rozwój nowych rozwiązań komunikacyjnych w duchu sharing economy (tzw. transport sharing); • wzmacnianie roli ponadlokalnych powiązań i współpracy samorządowej w kształtowaniu polityk rozwojowych; • dostępność nowych środków w ramach funduszy unijnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • postępująca suburbanizacja i jej konsekwencje (m.in. przestrzenne, infrastrukturalne, komunikacyjne); • pogarszająca się sytuacja finansowa sektora samorządowego – wzrost obciążeń finansowych JST wynikających ze zmian w systemie prawno-podatkowym; • wysoki trend inflacyjny.

Siatka celów strategicznych i operacyjnych dla Domeny 2

DOMENA 2

Stąd wszędzie blisko

- gmina Zabierzów dostępna i dobrze skomunikowana

Cel strategiczny 1: Bezpieczny i efektywny system komunikacji w gminie Zabierzów

- Cel operacyjny 1.1
Poprawa dostępności komunikacji publicznej w gminie
- Cel operacyjny 1.2
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej

Cel strategiczny 2: Nowoczesna administracja, dostępna gmina

- Cel operacyjny 2.1
Rozwój integracji cyfrowej i efektywnego zarządzania danymi lokalnymi
- Cel operacyjny 2.2
Dobrze poinformowani mieszkańcy - wzmacnianie działań informacyjnych i konsultacyjnych
- Cel operacyjny 2.3
Gmina otwarta na inwestorów i wspierająca lokalny biznes

Cel strategiczny 3: Skuteczna, wspierająca rozwój gminy współpraca ponadlokalna

- Cel operacyjny 3.1
Wzmacnianie współpracy międzygminnej w ramach Metropolii Krakowskiej
- Cel operacyjny 3.2
Budowanie ponadlokalnych koalicji na rzecz rozwiązywania problemów

Cel strategiczny 1: Bezpieczny i efektywny system komunikacji w gminie Zabierzów

Cel operacyjny: 1.1 Poprawa dostępności komunikacji publicznej w gminie

Kierunki działań:

- Lobbowanie na rzecz utworzenia nowych przystanków kolejowych w Niegoszowicach i Pisarach z uwzględnieniem infrastruktury Park&Ride.
- **Stworzenie systemu węzłów przesiadkowych na terenie gminy (zadanie flagowe).**
- Weryfikacja dostępnych połączeń kolejowych i autobusowych (częstotliwość, rozkład godzinowy, zasięg linii, bilety) i wypracowanie szczegółowych kierunków optymalizacji.
- Realizacja akcji promujących korzystanie z systemu komunikacji publicznej w gminie.

Cel operacyjny 1.2: Modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej

Kierunki działań:

- **Rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (zadanie flagowe).**
- **Przebudowa obecnej drogi krajowej DK 79 na terenie miejscowości Zabierzów – uspokojenie ruchu i wzmocnienie funkcji społecznych (zadanie flagowe).**

- Modernizacja infrastruktury drogowej, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa rowerzystów i pieszych (bezpieczne przejścia, chodniki, oświetlenie, wprowadzanie ciągów pieszo-rowerowych).
- Działania na rzecz tworzenia nowych połączeń komunikacyjnych odciążających istniejący układ drogowy, np. alternatywna droga dojazdowa z lotniska Balice do Krakowa.
- Zapewnienie ekspertyz prawnych i badań w zakresie uciążliwości związanych z intensywnym ruchem drogowym, kolejowym i lotniczym (m.in. hałas, promieniowanie elektromagnetyczne).

Cel strategiczny 2: Nowoczesna administracja, dostępna gmina

Cel operacyjny 2.1. Rozwój integracji cyfrowej i efektywnego zarządzania danymi lokalnymi

Kierunki działań:

- Stworzenie nowej, intuicyjnej strony www gminy oraz aplikacji mobilnej.
- Wdrożenie procedur i narzędzi na rzecz zintegrowanego przepływu danych w UG oraz w jednostkach organizacyjnych Gminy Zabierzów i Spółkach komunalnych.
- **E-administracja w pogłębionej formie – sprzętowej, systemowej, osobowej (a w rezultacie jak najpełniejsza obsługa mieszkańca drogą elektroniczną) (zadanie flagowe).**
- Wspieranie rozwoju infrastruktury teleinformatycznej na terenie gminy – przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu. Zapewnienie diagnoz/analiz nt. problemów z zasięgiem telefonii komórkowej/ dostępności szybkiego Internetu (mapowanie), współpraca z operatorami/dostawcami, w celu zwiększenia dostępności infrastruktury, w szczególności szerokopasmowego Internetu o odpowiedniej przepustowości.
- Stworzenie nowej, intuicyjnej strony www PUK Zabierzów Sp. z o.o. wraz z eBOK (elektroniczne Biuro Obsługi Klienta).
- Współpraca z miastem Kraków, uczelniami wyższymi i biznesem w realizacji projektów wpisujących się w ideę smart city (m.in. open data, AI).
- Wdrażanie inteligentnych rozwiązań w różnych sektorach zarządzania gminą.
- Rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców z różnych grup wiekowych.
- Poprawa wyposażenia placówek gminnych, w tym w szczególności placówek edukacyjnych w infrastrukturę cyfrową.

Cel operacyjny 2.2. Dobrze poinformowani mieszkańcy – wzmacnianie działań informacyjnych i konsultacyjnych

Kierunki działań:

- Wypracowanie i wdrożenie modelu nowoczesnej obsługi klienta ze szczególnym uwzględnieniem pierwszej linii kontaktu.
- Informowanie mieszkańców o ważnych gminnych lub sołectkich wydarzeniach z wykorzystaniem nowych kanałów informacyjnych, nowoczesnych technologii np. odświeżenie/rozbudowa aplikacji gminnej.
- Wdrożenie pakietu powitalnego dla nowych mieszkańców, zawierającego kompendium informacyjne nt. sołectwa i gminy.

- Realizacja działań warsztatowych z sołtysami nt. sposobów wzmacniania integracji i aktywności społecznej mieszkańców, w szczególności nowych mieszkańców gminy.

Cel operacyjny 2.3 Gmina otwarta na inwestorów i wspierająca lokalny biznes

Kierunki działań:

- Kontynuacja współpracy z przedsiębiorcami w ramach Rady Przedsiębiorczości.
- Rozwój Punktu Obsługi Inwestora w Gminie – wypracowanie szczegółowych procedur i sposobów działania.

Cel strategiczny 3: Skuteczna, wspierająca rozwój gminy współpraca ponadlokalna

Cel operacyjny 3.1. Wzmacnianie współpracy międzygminnej w ramach Metropolii Krakowskiej

Kierunki działań:

- Wypracowanie mechanizmów zarządzania danymi przestrzennymi w kontekście wdrażanych systemów ponadlokalnych.
- Współpraca w ramach Metropolii z uczelniami krakowskimi w kontekście mechanizmów zarządzania danymi, oferty edukacyjnej, kulturalnej i sportowej – zwłaszcza w zakresie promocji wydarzeń (Dni Otwarte uczelni, Festiwale Nauki) oraz w obszarze wdrażania innowacyjnych rozwiązań ekologicznych – międzygminne projekty inicjowane przez uczelnie.
- Wzmacnianie wdrażania zmian w zakresie komunikacji aglomeracyjnej poprzez wspólny dialog z przewoźnikami i Marszałkiem Województwa (m.in. w zakresie lobbowania na rzecz utworzenia wspólnego biletu).
- Wdrażanie mechanizmów współpracy w obszarze oferty kulturalnej i sportowej – zwłaszcza w zakresie obustronnej promocji oferty (w tym wspólny kalendarz wydarzeń i wzajemne informowanie o aktywnościach w gminach Metropolii), a także zakresu usług oferowanych w ramach Zabierzowskiej Karty Dużej Rodziny (głównie na linii Kraków – gminy podkrakowskie).

Cel operacyjny 3.2. Budowanie ponadlokalnych koalicji na rzecz rozwiązywania problemów

Kierunki działań:

- Wspólny, z gminami ościennymi, lobbying na rzecz minimalizowania uciążliwości związanych z ruchem lotniczym, kolejowym i autostradowym.
- Współpraca w zakresie wdrażania rozwiązań ekologicznych – stawianie na międzygminne projekty, partnerskie programy wspierające mieszkańców.

Domena 3: Inspirujące miejsce do życia – gmina Zabierzów zapewniająca komfortową przestrzeń do nauki, wypoczynku i rozwijania pasji

Krótki opis Domeny 3

Zakres Domeny 3 obejmuje kwestie związane z szeroko rozumianym spędzaniem czasu wolnego, rozwojem mieszkańców oraz bezpiecznym korzystaniem z przestrzeni gminy. Domena bazuje na atutach gminy Zabierzów takich jak m.in. istniejąca oferta rekreacyjno-sportowa, walory przyrodniczo-krajobrazowe. Jak wynika z badań przeprowadzonych wśród mieszkańców (CAWI, lipiec 2020 r.) – gmina postrzegana jest jako dobre miejsce do spędzania czasu wolnego, przy czym takie wyzwania jak rozwój oferty kulturalnej i sportowej, tworzenie zagospodarowanych terenów rekreacyjnych zielonych, zwiększenie dostępności opieki żłobkowej i przedszkolnej stanowią – w opinii mieszkańców gminy Zabierzów – ważne kierunki działań gminnych, które powinny być wzmacnianie w najbliższych latach.

W kontekście powyższego, Domena 3 powstała na bazie następujących zagadnień, wskazanych jako kluczowe dla rozwoju gminy Zabierzów w perspektywie 2030 r.:

- dostępna zróżnicowana oferta kulturalna to z jednej strony oferta tworzona w odpowiedzi na rzeczywiste potrzeby mieszkańców (diagnoza potrzeb poszczególnych grup, np. wiekowych czy z uwagi na miejsce zamieszkania), z drugiej oferta odnosząca się do lokalnej specyfiki sołectw, dziedzictwa historyczno-kulturowego – wzmacniająca lokalną tożsamość;
- odpowiadająca na zmieniające się potrzeby infrastruktura czasu wolnego jest rozwijana i modernizowana w oparciu o uzupełnianie/nadawanie wielofunkcyjności istniejącemu zapleczu infrastrukturalnemu, z uwzględnieniem potrzeb różnych grup wiekowych;
- bezpieczna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca aktywności mieszkańców to przestrzeń, z której eliminowane są bariery architektoniczne, a obiekty publiczne spełniają kryteria dostępności. To także przestrzeń czytelnie oznakowana, umożliwiająca intuicyjne korzystanie i zachęcająca mieszkańców do poznawania własnej okolicy (mikroturystyki). Gmina dba o bezpieczeństwo mieszkańców realizując adekwatne działania kontrolno-monitorujące;
- tworzenie jak najlepszych warunków do rozwoju młodego pokolenia mieszkańców gminy Zabierzów następuje w oparciu o doskonalenie oferty opiekuńczo-edukacyjnej (głównie w zakresie zwiększania dostępności i różnorodności usług, zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury), ale także o wzmacnianie potencjału dzieci i młodzieży, poprzez proponowanie rozwiązań wspierających ich aktywność.

Analiza SWOT dla Domeny 3

Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja gminy i dobre powiązania komunikacyjne gminy w ramach regionu i kraju: autostrada A4, droga krajowa nr 79, linie kolejowe; • dobre położenie – blisko Krakowa (miasta z bogatą ofertą kulturową, handlową, usługową), a jednocześnie „wystarczająco daleko”, aby gmina zachowała cichy, spokojny wiejski charakter; • walory przyrodnicze i krajobrazowe, dostępność zielonych terenów do rekreacji - sieć oznaczonych szlaków turystycznych: pieszych i rowerowych (łącznie 16 km znakowanych szlaków turystycznych na terenie gminy, w tym 57,2 km szlaków pieszych, 70,9 km szlaków rowerowych, 20,3 km szlaków spacerowo-dydaktycznych oraz 12 km szlaków konnych), miejsca do wspinaczki; • duża ilość terenów/miejsc zagospodarowanych do wypoczynku w gminie – place zabaw i siłownie na świeżym powietrzu w większości sołectw, boiska wielofunkcyjne, rozwój stref aktywnego odpoczynku, rewitalizacja Kamieniołomu w Zabierzowie; • bogate zaplecze budynków komunalnych – stały rozwój infrastruktury świetlicowej/ budynków wielofunkcyjnych w sołectwach (miejsca do spotkań, integracji mieszkańców, a także potencjał pod kątem rozwoju oferty kulturalno-edukacyjnej); • różnorodna, stale rozbudowywana oferta kulturalno-edukacyjna zwłaszcza w zakresie zajęć regularnych i wydarzeń okolicznościowych (wzrost liczby wydarzeń i uczestników SCKiPGZ – w 2015r. 49 wydarzeń i 249 uczestników zajęć, w 2019 r. 66 wydarzeń i 631 uczestników; działalność Biblioteki Gminnej: DKK, powiększający się księgozbiór, rosnąca aktywność czytelnicza – liczba czytelników w 2019 r. wynosiła 3096 osób, co oznacza wzrost o ok. 12% w porównaniu do 2014 r.); • działania Gminy na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, tworzenia programów operacyjnych dotyczących rekreacji dla mieszkańców, ścieżek rowerowych, także w partnerstwie/we współpracy z sąsiednimi gminami; • rozbudowana sieć opieki przedszkolnej (2 przedszkola samorządowe, 6 oddziałów przedszkolnych przy samorządowych szkołach 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca liczba miejsc świadczących opiekę nad dziećmi do lat 3, w tym brak żłobka publicznego; • stosunkowo wysoka liczba przestępstw kryminalnych na 10 tys. mieszkańców (w 2019 r. – 109, a średnia dla powiatu krakowskiego to 84); • ograniczenia lokalowe dla rozwoju oferty kulturalnej na terenie gminy (w tym zakresie przystosowania budynków/pomieszczeń), słabsza dostępność oferty w sołectwach peryferyjnych • niewielki udział publicznych terenów zieleni urządzonej (0,4%), brak urządzonych terenów zielonych parkowych/porośniętych; • słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna tj. baza noclegowa (4 miejsca noclegowe na 1 km²), usługi gastronomiczne (3 obiekty gastronomiczne na 1000 mieszkańców); • niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży i dorosłych; • niewystarczająca ilość miejsc do spotkań, wspólnego spędzania czasu na powietrzu, dla dorosłych i młodzieży; • brak służb porządkowych dedykowanych gminie (Policja zajmuje się także gminą Liszki, do tego dochodzi duże obciążenie Policji ze względu na Port Lotniczy; brak straży gminnej); • niewystarczająca dbałość o dobro wspólne – urządzone przestrzenie, miejsca rekreacji, infrastruktura czasu wolnego, np. teren tzw. Topólek, place zabaw, okolice stadionu gminnego, szlaki turystyczne (braki w zakresie rozwiązań systemowych/gminnych oraz brak poczucia odpowiedzialności i troski za ogólnodostępne/ wspólne tereny i obiekty wśród części mieszkańców).

<p>podstawowych, 11 niepublicznych przedszkoli) oraz wysoki odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (w 2018 r. wynosił 108%, a średnia dla powiatu 91%);</p> <ul style="list-style-type: none"> wysoki poziom edukacji w zabierzowskich szkołach podstawowych (w 2019 r. 80% szkół klasyfikowanych jako szkoły z wysokim poziomem nauczania języka polskiego, 70% z wysokim poziomem nauczania matematyki, 90% język angielski), a także coraz lepsze warunki do nauki (rozwój infrastruktury szkolnej); utrzymujący się niski odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej: w 2018r. – 1,7% niższy od średniej dla powiatu (2%) i ponad dwukrotnie od średniej wojewódzkiej (4,5%); dobre zabezpieczenie przeciwpożarowe, dobrze wyposażone Ochotnicze Straże Pożarne (na przestrzeni lat zmniejszająca się liczba pożarów, brak miejscowych zagrożeń o dużym zasięgu terytorialnym); społeczna aktywność mieszkańców – działalność grup nieformalnych i stowarzyszeń, zdolność do mobilizacji społecznej we wspólnej sprawie, np. akcje charytatywne, inicjatywy oddolne dot. środowiska. 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> zwiększanie dostępności architektonicznej przestrzeni oraz obiektów publicznych, a także dostosowywanie oferty instytucji kultury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; informatyzacja życia codziennego, rozwój nowych technologii informacyjnych, mediów społecznościowych i wzrost zapotrzebowania na e-usługi – także w kontekście oferty kulturalnej i edukacyjnej; wzmacnianie roli ponadlokalnych powiązań i współpracy samorządowej w kształtowaniu polityk rozwojowych; rosnące znaczenie partycypacji społecznej w kształtowaniu polityk publicznych; prace nad ostatecznym kształtem nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027 – dostępność nowych funduszy unijnych; uruchomienie środków i programów zewnętrznych oraz ministerialnych na kolejne lata – zakładających wsparcie m.in. dla inwestycji i przedsięwzięć w zakresie oferty kulturalnej; 	<ul style="list-style-type: none"> postępująca suburbanizacja i jej konsekwencje (m.in. przestrzenne, społeczne infrastrukturalne, komunikacyjne); sytuacja epidemiczna spowodowana np. COVID-19; ograniczenia w funkcjonowaniu branży czasu wolnego spowodowane restrykcjami związanymi z COVID-19; mniejsze możliwości (powodowane obostrzeniami sanitarnymi) i niższe zainteresowanie komunikacją publiczną związane z pandemią COVID-19, przekładająca się na ograniczoną mobilność osób niezmotoryzowanych; pogarszająca się sytuacja finansowa sektora samorządowego – wzrost obciążeń finansowych JST wynikających ze zmian w systemie prawno-podatkowym; tendencja dot. spadku dzietności, pogłębiana przez niewystarczające wsparcie w zakresie zdrowia prokreacyjnego; niepewność dot. organizacji systemu edukacji wynikająca m.in. z projektów zmian tworzonych na

<ul style="list-style-type: none"> • umacnianie się postaw lokalnego patriotyzmu, sięgania do historii/tradycji miejsca w budowaniu oferty czasu wolnego, popularyzacja mikroturystyki i rosnące zainteresowanie mieszkańców lokalnym dziedzictwem kulturowym; • starzenie się społeczeństwa – rosnąca grupa senioralnych odbiorców oferty kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej. 	<p>szczeblu centralnym dot. np. szkolnictwa specjalnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddziaływanie epidemii COVID-19 na rynek pracy – wzrost bezrobocia, załamanie „rynku pracownika”.
--	--

Siatka celów strategicznych i operacyjnych dla Domeny 3

DOMENA 3 Inspirujące miejsce do życia – gmina Zabierzów zapewniająca komfortową przestrzeń do nauki, wypoczynku i rozwijania pasji

Cel strategiczny 1: Nowoczesna oferta kulturalna w zasięgu ręki

- Cel operacyjny 1.1 Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy Zabierzów
- Cel operacyjny 1.2 Rozwój oferty kulturalnej uwzględniającej potrzeby różnych grup mieszkańców
- Cel operacyjny 1.3 Poprawa zaplecza infrastrukturalnego instytucji kultury

Cel strategiczny 2: Bezpieczne i przyjazne przestrzenie publiczne sprzyjające aktywności mieszkańców

- Cel operacyjny 2.1 Rozwój oferty spędzania czasu wolnego
- Cel operacyjny 2.2 Dostępna i dobrze oznakowana przestrzeń gminna
- Cel operacyjny 2.3 Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego

Cel strategiczny 3: Dobre warunki dla rozwoju mądrego i zaangażowanego młodego pokolenia oraz dbałość o potrzeby seniorów

- Cel operacyjny 3.1 Wzrost dostępności placówek opiekuńczo-educacyjnych
- Cel operacyjny 3.2 Wzmacnianie aktywności społecznej dzieci i młodzieży
- Cel operacyjny 3.3 Realizacja przemyślanej, gminnej polityki senioralnej

Cel strategiczny 1: Nowoczesna oferta kulturalna w zasięgu ręki

Cel operacyjny 1.1: Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców gminy Zabierzów

Kierunki działań:

- Opracowanie oferty kulturalnej/czasu wolnego odnoszącej się do tradycji historycznych / ludowych, w tym nowoczesne pokazanie tradycji lokalnych, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych miejscowości w gminie Zabierzów.
- Rozwój oferty małych imprez lokalnych odnoszących się do lokalnego dziedzictwa w poszczególnych sołectwach.
- Program wspierania / dofinansowania organizacji aktywizujących lokalną społeczność, w tym m.in. OSP, kluby sportowe, organizacje senioralne i in. organizacje pozarządowe.
- Kontynuacja działań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

Cel operacyjny 1.2 Rozwój oferty kulturalnej uwzględniającej potrzeby różnych grup mieszkańców

Kierunki działań:

- Analiza potrzeb w zakresie spędzania czasu wolnego przez mieszkańców poszczególnych sołectw.
- Podejmowanie działań włączających społecznie osoby wykluczone (np. osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze).
- Rozwijanie oferty zajęć i wydarzeń dla młodzieży (w tym oferty wakacyjnej), np. zajęcia z programowania, bioróżnorodności, atrakcje i konkursy podczas imprez gminnych/sołeckich dedykowane tej grupie wiekowej.
- Realizacja przedsięwzięć ukierunkowanych na wzmacnianie więzi społecznych i aktywności mieszkańców – szczególnie w kontekście zmian charakteru i dynamiki relacji społecznych spowodowanych przez pandemię koronawirusa.
- Utworzenie forum współpracy w zakresie organizacji oferty kulturalnej i sportowej (SCKPiGZ, Organizacje Senioralne, KGW, Kluby Sportowe).
- Spójne dla gmin Metropolii komunikowanie o ofercie czasu wolnego, także poprzez szeroko dostępne kalendarium wydarzeń.

Cel operacyjny 1.3: Poprawa zaplecza infrastrukturalnego instytucji kultury

Kierunki działań:

- Przeprowadzenie analizy zasobów lokalowych posiadanych przez gminę oraz identyfikacja potrzeb w zakresie rozwoju bazy instytucjonalnej.
- **Utworzenie nowej siedziby dla Centrum Kultury w Zabierzowie wraz z nowoczesną Biblioteką (zadanie flagowe).**
- Rozpraszenie oferty kulturalnej – wykorzystanie istniejących zasobów komunalnych (świetlic, budynków wielofunkcyjnych itp.) oraz zapewnienie nowych przestrzeni do

rozszerzenia oferty społecznej i kulturalnej – wypracowanie systemowych rozwiązań w zakresie użytkowania obiektów.

Cel strategiczny 2: Bezpieczne i przyjazne przestrzenie publiczne sprzyjające aktywności mieszkańców

Cel operacyjny 2.1: Rozwój oferty spędzania czasu wolnego

Kierunki działań:

- **Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego – Rudawa Obrytki (zadanie flagowe).**
- Tworzenie nowoczesnych i ciekawych form aktywności fizycznej np. skatepark, pumtrack, park trampolin.
- Dopuszczenie przestrzeni publicznych w niewielkie przestrzenie rekreacyjne dostosowane do potrzeb różnych grup wiekowych, np. mini place zabaw (też z materiałów naturalnych), zielone place zabaw, ścieżki sensoryczne, parki kieszonkowe, parklety w różnych częściach gminy.
- Tworzenie łąk kwietnych.
- Utworzenie parku doświadczeń wraz z ofertą edukacyjną dla dzieci i młodzieży – w powiązaniu z działalnością placówki edukacyjnej
- Zwiększanie całorocznej dostępności obiektów sportowych, np. zadaszenie orlika przy OSR.
- Organizacja wydarzeń sportowych na świeżym powietrzu np. we współpracy z Gminami ościennymi.
- Realizacja działań edukacyjnych i powszechnie dostępnych zajęć ruchowych na terenach zielonych (z wykorzystaniem zasobów naturalnych gminy) realizowanych przez podmioty publiczne i organizacje społeczne.

Cel operacyjny 2.2. Dostępna i dobrze oznakowana przestrzeń gminna

Kierunki działań:

- Zapewnienie dostępności architektoniczno-przestrzennej obiektów użyteczności publicznej (stojaki na rowery przy każdym obiekcie, zapewnienie miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych) oraz likwidacja barier architektonicznych w istniejących budynkach.
- Promowanie istniejących map i aplikacji ze szlakami turystycznymi, rowerowymi, pieszymi, propozycjami wycieczek po gminie czy ciekawostkami o poszczególnych miejscach.
- Wprowadzenie spójnego systemu oznakowania inwestycji publicznych oraz tras i szlaków (m.in. tablice) wraz z opisem ciekawostek o gminie (kulturowych, historycznych, przyrodniczych) w formie tablic edukacyjnych, quest'ów, technologii mobilnych.

Cel operacyjny 2.3: Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego

Kierunki działań:

- Stałe zwiększanie liczby patroli policji.

- Utworzenie Straży Gminnej/Międzygminnej.
- Rozwój sieci monitoringu wizyjnego w wybranych miejscach publicznych na terenie gminy wraz ze sprawnym systemem obsługi.
- Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przeciwpowodziowego – stała poprawa mobilności i gotowości operacyjnej jednostek OSP.

Cel strategiczny 3: Dobre warunki dla rozwoju mądrego i zaangażowanego młodego pokolenia oraz dbałość o potrzeby seniorów

Cel operacyjny 3.1: Wzrost dostępności placówek opiekuńczo-edukacyjnych

Kierunki działań:

- **Utworzenie samorządowego żłobka i przedszkola (zadanie flagowe).**
- Poprawa warunków nauczania w szkołach poprzez przeprowadzenie modernizacji szkół podstawowych na terenie gminy.
- Zwiększenie liczby oddziałów integracyjnych dla dzieci w szkołach podstawowych.
- Poszerzenie oferty istniejących szkół podstawowych np. utworzenie klas sportowych, językowych, dwujęzycznych.

Cel operacyjny 3.2: Wzmacnianie aktywności społecznej dzieci i młodzieży

Kierunki działań:

- Stworzenie Młodzieżowej Rady Gminy.
- Cykliczne badania potrzeb młodzieży/innych grup mieszkańców realizowane przez młodzież.
- Program współpracy i wsparcia dla organizacji realizujących działania dla dzieci i młodzieży, w tym np. OSP, harcerze, kluby sportowe.
- Upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży - współpraca ze sportowymi placówkami oświatowo – wychowawczymi z innych Gmin w celu pełnej realizacji bezpłatnych zajęć sportowo – rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży – wymiana doświadczeń, organizacja wspólnych projektów, wymiana uczniów.

Cel operacyjny 3.3: Realizacja przemyślanej, gminnej polityki senioralnej

Kierunki działań:

- Rozwój działalności Klubów Seniora i innych organizacji senioralnych.
- Analiza możliwości uruchomienia dziennego domu pobytu dla seniorów w gminie.

ZADANIA FLAGOWE

W rozdziale przedstawione zostały projekty flagowe określone dla każdej z trzech domen strategicznego rozwoju gminy Zabierzów. Zadania flagowe to wybrane przedsięwzięcia, które w największym stopniu mogą wpłynąć na osiągnięcie założonych celów, a zatem wywołają (w sposób bezpośredni lub pośredni) realne zmiany warunkujące lokalny rozwój. Każde z zadań flagowych opisane zostało z uwzględnieniem elementów takich jak: charakterystyka głównych założeń, okres realizacji, finansowanie, instytucje/podmioty odpowiedzialne za realizację projektu.

Zadania flagowe w ramach Domeny 1. Środowisko przede wszystkim

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)

Kontynuacja realizacji programów dofinansowujących wymianę pieców

Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę starych kotłów i pieców zasilanych paliwami stałymi jest jednym z priorytetowych działań w zakresie ochrony środowiska i wynika m. in. z zapisów Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Termin wymiany starych kotłów i pieców na paliwa stałe został określony w tzw. uchwale antysmogowej dla województwa małopolskiego z 2017 r.

Likwidacja nieekologicznych źródeł ogrzewania budynków jest prowadzona w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zabierzów oraz Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Zabierzów. Działanie polega na udzielaniu finansowego wsparcia właścicielom budynków mieszkalnych. Dotacja celowa przeznaczona na zakup nowego urządzenia grzewczego wraz z możliwością dostosowania do niego instalacji centralnego ogrzewania jest udzielana w ramach programów dotacyjnych takich jak: PONE – dotacja ze środków budżetu gminy, PGN – dotacja ze środków RPO WM oraz „Czyste powietrze” – dotacja ze środków NFOŚiGW.

W ramach zadania kontynuowane będzie wsparcie finansowe ze strony Gminy (dotacje do wymiany źródła ogrzewania, obecnie udział dotacyjny Gminy do 25% wartości jednostkowej, zakładana możliwość zwiększenia udziału do max. 50% w przyszłości) oraz wsparcie doradcze dla mieszkańców w korzystaniu z programów dotacyjnych – gminnych i zewnętrznych (ekodoradcy).

Umiejscowienie zadania w Strategii

Domena 1, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.1

Wskaźniki

- Liczba zlikwidowanych pieców (dostosowanie urządzeń grzewczych w gminie Zabierzów do zapisów Uchwały antysmogowej dla Województwa Małopolskiego) – ok. 1.000 szt.
- Poprawa jakości powietrza obserwowana na stacji pomiarowej GIOŚ w Zabierzowie – spełnienie rocznych i średniodobowych norm jakości powietrza.

Szacunkowy czas realizacji zadania

2021-2027

Szacunkowy koszt

12 mln zł

Odpowiedzialność za realizację zadania

Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami UG Zabierzów

Potencjalne źródła finansowania

- Budżet Gminy
- Fundusze zewnętrzne m.in. NFOŚiGW, WFOŚiGW, FEM 2021-2027
- Wkład własny beneficjentów (mieszkańców)

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)**Utworzenie na terenie gminy Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych wraz z punktem przeładunkowym odpadów**

Budowa Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych oraz punktu przeładunkowego odpadów wraz z bazą magazynowo – transportową na terenie Gminy Zabierzów, celem optymalizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz zapewnienia mieszkańcom Gminy możliwości bieżącego oddawania wybranych frakcji odpadów tj.: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, odpadów opakowaniowych wielomateriałowych oraz bioodpadów, odpadów niebezpiecznych, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów tekstyliów i odzieży (zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

Na terenie obiektu zlokalizowane będą miejsca postojowe do parkowania pojazdów, pomieszczenie socjalne dla pracowników odpowiadające liczbie zatrudnionych osób, miejsca do magazynowania selektywnie zebranych wybranych frakcji odpadów, legalizowana waga najazdowa, punkt bieżącej konserwacji i napraw pojazdów, miejsce do mycia i dezynfekcji pojazdów.

Obiekt umożliwi przeładunek odpadów na większe pojazdy, zapewni zaplecze pozwalające na zorganizowanie powierzenia zadania własnego Gminy w zakresie odbioru i transportu odpadów spółce komunalnej, a przede wszystkim umożliwi mieszkańcom Gminy wygodne, bieżące oddawanie wybranych frakcji odpadów.

Koncepcja zadania skupia się na mieszkańcach – ich oczekiwaniach dotyczących optymalizacji systemu gospodarowania odpadami (zarówno w aspekcie logistycznym, jak również finansowym). Realizacja zadania przyczyni się do zapewnienia mieszkańcom możliwości bieżącego oddawania odpadów, jak również zagwarantuje brak zależności Gminy od podmiotów prywatnych w zakresie odbioru i transportu odpadów.

Planowane etapy realizacji zadania:

I. Etap przygotowawczy - 2021-2025

II. Etap projektowy, uzyskanie pozwolenia na budowę - 2026

III. Etap inwestycyjny 2027

Umiejscowienie zadania w Strategii

Domena 1, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.2

Wskaźniki

- Ilość odpadów, która trafi do punktu przeładunkowego odpadów wraz z bazą magazynowo – transportową oraz PSZOK rocznie.
- Liczba mieszkańców, którzy skorzystają z możliwości oddania odpadów do PSZOK w skali rocznej.

Szacunkowy czas realizacji zadania

2021-2027

Szacunkowy koszt

6 mln zł

Odpowiedzialność za realizację zadania

Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami wraz z Wydział Infrastruktury Komunalnej UG Zabierzów

Potencjalne źródła finansowania

Budżet Gminy
Środki zewnętrzne np. FEM 2021-2027

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
<p>Program dofinansowania instalacji, pozwalających na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, np. przydomowe zbiorniki wodne / mała retencja, wykorzystanie przydomowych szamb do magazynowania deszczówki</p> <p>Zadanie odpowiada na problemy związane z ochroną zasobów wody. W ramach zadania planowane jest wykonanie przydomowych instalacji retencji wód opadowych, które pozwolą właścicielom nieruchomości na gromadzenie wód opadowych spływających z terenu ich działki, a następnie wykorzystanie ich na własny użytek. Planowane efekty realizacji zadania to: zmniejszenie zużycia wody pochodzącej z sieci wodociągowej, ograniczenie spływu wód do cieków wodnych, podniesienie poziomu wód gruntowych, regulacja stosunków gruntowo-wodnych na działkach.</p> <p>Zadanie będzie realizowane w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w latach 2021-2030 – Gmina w roli administratora programów zewnętrznych – głównie WFOŚiGW/ NFOŚiGW, oraz innych, które będą dostępne; • w latach 2026-2030 – dodatkowo realizacja gminnego programu dla mikroretencji – wsparcie finansowe mieszkańców – dotacje na poziomie do 25% kosztu instalacji zbiornika na danej posesji (wysokość dotacji w kwocie nieprzekraczającej 1 tys. zł). 	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 1, Cel strategiczny 2, Cel operacyjny 2.1	
Wskaźniki	
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zainstalowanych instalacji retencji wód opadowych w ramach programu gminnego – 2.000 szt. – Objętość zainstalowanych instalacji retencji wód opadowych w ramach programu gminnego. 	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
2021-2030	2 mln zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami, Wydział Infrastruktury Komunalnej UG Zabierzów	Budżet Gminy Środki zewnętrzne, np. WFOŚiGW/ NFOŚiGW, FEM 2021-2027 Mieszkańcy – wkład własny

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)
<p>Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego w gminie</p> <p>Celem modernizacji oświetlenia ulicznego jest zmniejszenie zużycia energii elektrycznej w wyniku realizacji przedsięwzięć w zakresie oświetlenia energooszczędnego, a w konsekwencji ograniczenie lub uniknięcie emisji dwutlenku węgla i uzyskanie efektu ekologicznego. W ramach modernizacji nastąpi także weryfikacja poprawności doboru źródeł światła, zatem realizacja zadania przyczyni się także do poprawy jakości oświetlenia ulicznego, czego skutkiem będzie poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg oraz innych miejsc publicznych.</p>
Umiejscowienie zadania w Strategii

Domena 1, Cel strategiczny 2, Cel operacyjny 2.2	
Wskaźniki	
– Liczba zmodernizowanych opraw oświetleniowych : 3400 szt.	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
2023-2026	6 000 000 zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Infrastruktury Komunalnej	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (w tym pochodzące z UE)

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
Wspieranie realizacji programów (gminnych, międzygminnych, partnerskich, rządowych itp.) dofinansowujących mieszkańcom gminy instalacje OZE	
<p>Zadanie zakłada organizacyjno-administracyjną rolę Urzędu Gminy wspierającą realizację programów dostępnych na terenie gminy Zabierzów (np. programy rządowe, wojewódzkie, międzygminne). Zadanie będzie się koncentrować na zapewnieniu kompleksowego wsparcia doradczo-organizacyjnego mieszkańcom gminy Zabierzów, którzy chcą skorzystać z dostępnych programów dofinansowujących instalacje OZE w zabudowie mieszkaniowej. Zakres wsparcia m.in. w wyborze odpowiedniego programu, wyborze instalacji, złożeniu wniosku/zgłoszeniu aplikacji, rozliczeniu itp. Dopuszcza się możliwość utworzenia w strukturze UG Zabierzów oddzielnego stanowiska/komórki odpowiedzialnej za merytoryczną realizację zadania.</p>	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 1, Cel strategiczny 2, Cel operacyjny 2.2	
Wskaźniki	
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zainstalowanych OZE w ramach programów wspieranych/upowszechnianych przez gminę – min. 1000 szt. – Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia/doradztwa. 	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
do 2030 r. w sposób ciągły	600 tys. zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Komórka merytoryczna Urzędu Gminy Zabierzów realizująca zadania w zakresie odnawialnych źródeł energii	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (w tym pochodzące z UE)

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)

Rozwój i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej

Zadanie jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz w możliwościach zapewnienia wystarczającej ilości wody oraz odprowadzania ścieków.

Gospodarka wodno-ściekowa jest nieodłącznym elementem życia i rozwoju nowoczesnego społeczeństwa. Fakt ten warunkuje konieczność intensyfikacji działań gwarantujących ochronę środowiska naturalnego przez skuteczne zabezpieczenie i neutralizację ścieków bytowych. Właściwe gospodarowanie zasobami dbającymi o prawidłowe zaspokajanie podstawowych potrzeb zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń, bez naruszania równowagi przyrodniczej jest głównym celem realizacji niniejszego projektu.

Idea zrównoważonego rozwoju jest realizowana poprzez kompleksową wizję prowadzenia polityki gospodarczej i finansowej w zakresie ochrony środowiska i kształtowania zasobów wodnych na terenie Gminy Zabierzów. Szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju jest zapewnienie lepszego dostępu do infrastruktury technicznej, zwłaszcza sieci kanalizacyjnej i wodociągowej - w tym kompleksowa ochrona zasobów wodnych i ochrona środowiska realizowane przez ten projekt, poprzez redukcję zanieczyszczonych ścieków oddawanych do oczyszczalni ścieków.

Projekt w swoim głównym założeniu zabezpiecza naturalne zasoby wody, niweluje negatywne skutki zrzutu nieczystości do środowiska poprzez eliminację przydomowych szamb lub zbiorników na nieczystości, a także przesiąkania ścieków z nieuszczelnionych szamb do gruntu i wód podziemnych.

Zadanie ze względu na specyfikę podejmowanych działań zostało podzielone na 4 części:

Część I: Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Balice, Aleksandrowice, Bolechowice, Brzoskwina, Kleszczów i Zabierzów w Gminie Zabierzów oraz w części miejscowości Chrosna, gm. Liszki.

- Modernizacja/budowa: 2 600 m sieci wodociągowej oraz 1 700 m sieci kanalizacyjnej.
- Inwestycja obejmuje budowę kolektorów kanalizacji sanitarnej w systemie grawitacyjnym i grawitacyjno-tłocznym z rur PVC i PE. Sieć wodociągowa zostanie wykonana z rur PE i uzbrojona w hydranty, zasuwy, reduktory. Inwestycja umożliwi niwelację niedoborów jakościowych i ilościowych w systemie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w ww. miejscowościach

Część II. Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej strefy okołolotniskowej – Balice Wyruchów oraz włączenie do krakowskiego systemu.

- Działanie ukierunkowane na rozwiązanie problemów w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz na zapewnienie wystarczającej ilości wody w strefie przemysłowej (inwestycyjnej) lotniska Balice.
- W ramach zadania zaplanowane do realizacji jest wykonanie: przepompowni ścieków z zagospodarowaniem wraz z pozyskaniem terenu; budowa sieci kanalizacji sanitarnej PVC fi 200 – 3000 m; budowa sieci wodociągowej PE fi 110-160 – 3000 m.

Część III. Kontynuacja zadania pn. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Zabierzów, Aglomeracja Krakowska.

- W ramach zadania planuje się zmodernizować ok. 20,0 km sieci wodociągowej i ok. 20,0 km sieci kanalizacji sanitarnej, a także przebudowę dwóch zbiorników na wodę oraz odwiert nowej studni głębinowej.
- Inwestycja obejmuje przebudowę kolektorów kanalizacji sanitarnej w systemie grawitacyjnym i grawitacyjno-tłocznym z rur PVC i PE. Przebudowana sieć wodociągowa zostanie wykonana z rur

PE i uzbrojona w hydranty, zasuwę, reduktory. Inwestycja umożliwi niwelację niedoborów jakościowych i ilościowych w systemie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Aglomeracji Krakowskiej, na terenie gm. Zabierzów.

Część IV. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Zabierzów, Aglomeracja Zabierzów-Balice i Aglomeracja Zabierzów-Niegoszowice

- W ramach zadania planuje się zmodernizować ok. 8,0 km sieci wodociągowej i ok. 8,0 km sieci kanalizacji sanitarnej, a także budowę lub przebudowę dwóch nowych ujęć wody.
- Inwestycja obejmuje przebudowę kolektorów kanalizacji sanitarnej w systemie grawitacyjnym i grawitacyjno-tłocznym z rur PVC i PE. Przebudowana sieć wodociągowa zostanie wykonana z rur PE i uzbrojona w hydranty, zasuwę, reduktory. Inwestycja umożliwi niwelację niedoborów jakościowych i ilościowych w systemie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków w Aglomeracji Krakowskiej, na terenie gm. Zabierzów.

Realizacja całości zadania przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i zwiększenia konkurencyjności gminy Zabierzów w obszarze Metropolii Krakowskiej.

Umiejscowienie zadania w Strategii

Domena 1, Cel strategiczny 2, Cel operacyjny 2.2

Wskaźniki

- Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej: 33 600 m (Część I 2600 m; Część II – 3000 m; Część III 20000 m; Część IV – 8000 m);
- Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej: 32 700 m (Część I 1700 m; Część II 3000 m; Część III 20000 m; Część IV – 8000 m);
- Liczba przedsiębiorstw/osób, które zostaną przyłączone do sieci wodociągowej: 680 os. (Część I);
- Liczba przedsiębiorstw/osób, które zostaną przyłączone do sieci kanalizacyjnej: 100 os. (Część I);
- Liczba nowo wybudowanych lub zmodernizowanych ujęć wody: 3 szt. (Część III – 1 szt.; Część IV – 2 szt.)

Szacunkowy czas realizacji zadania

Cz. I: 2022-2023
Cz. II: 2025-2027
Cz. III i IV: 2023-2028

Szacunkowy koszt

69 500 000 zł
(w tym: Cz. I: 1 500 000 zł; Cz. II: 3 000 000 zł;
Cz. III 50 000 000 zł; Cz. IV 15 000 000 zł)

Odpowiedzialność za realizację zadania

Przedsiębiorstwo usług Komunalnych Sp. z o.o. w Zabierzowie

Potencjalne źródła finansowania

Budżet Spółki, Budżet Gminy, Budżet Państwa, środki zewnętrzne (w tym pochodzące z UE)

Zadania flagowe w ramach Domeny 2. Stąd wszędzie blisko

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
Stworzenie systemu węzłów przesiadkowych na terenie gminy	
<p>Realizacja zadania odpowiada na problemy związane z zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury technicznej pozwalającej integrować transport indywidualny z publicznym transportem zbiorowym. W ramach zadania w sąsiedztwie przystanków kolejowych planowana jest budowa parkingów zapewniających łącznie ok. 290 miejsc postojowych, wyposażonych w niezbędną infrastrukturę towarzyszącą (w tym stojaki rowerowe – Bike&Ride, łącznie zapewniające ok. 100 miejsc dla rowerów). Wybudowane miejsca parkingowe będą służyć podróżnym, umożliwiając im zmianę środka transportu pomiędzy indywidualnym a zbiorowym. Planowane efekty realizacji zadania to: zwiększenie udziału publicznego transportu zbiorowego w ogólnej liczbie realizowanych podróży, zmniejszenie ilości pojazdów indywidualnych w ruchu, zmniejszenie niekorzystnego oddziaływania na środowisko przez zanieczyszczenie komunikacyjne.</p> <p>Budowane węzły przesiadkowe w systemie Park&Ride będą stanowiły uzupełnienie dla infrastruktury tego typu istniejącej już na terenie gminy bądź w bezpośrednim sąsiedztwie gminy (parkingi P&R przy stacjach kolejowych w Zabierzowie oraz Kraków Mydlniki Wapiennik przy ul. Balickiej i ul. Brzezińskiego w Krakowie).</p> <p>Zakłada się realizację zadania w podziale na następujące etapy:</p> <p>Etap 1. Realizacja węzła z P&R w Rudawie, dz. 659/5 Etap. 2 Realizacja węzła z P&R w Rzęsce, dz. 1/4 (w ramach OSI II. Węzeł Przesiadkowo-Przeładunkowy Rzęska) Etap. 3 Realizacja P&R przy nowych przystankach kolejowych (jeżeli zostaną utworzone przystanki w Niegoszowicach i Pisarach)</p>	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 2, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.1	
Wskaźniki	
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc postojowych dla samochodów: 290 miejsc (Etap 1: 58 miejsc; Etap 2: 152 miejsca; Etap 3: łącznie 80 miejsc) – Liczba miejsc postojowych dla rowerów: 100 miejsc (Etap 1: 20 miejsc; Etap 2: 20 miejsc; Etap 3: łącznie 60 miejsc) 	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Etap 1: 2021-2024 Etap 2: 2026-2030 Etap 3: od 2025	20 800 000,00 zł (w tym: Etap 1: 6 mln zł, Etap 2: 12 mln zł; Etap 3: 2 800 000 zł)
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Infrastruktury Komunalnej	Budżet Gminy Środki zewnętrzne, np. FEM 2021-2027

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
Rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	
<p>Realizacja zadania odpowiada na potrzeby związane z redukcją podróży odbywanych przy użyciu pojazdów samochodowych na rzecz realizowanych przy wykorzystaniu rowerów. W ramach zadania planowana jest budowa lub wyznaczenie dróg rowerowych, ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Podejmowana będzie w tym zakresie współpraca także z zarządcami dróg poza-gminnych. Planowane efekty realizacji zadania to: zwiększenie udziału ruchu rowerowego w ogólnej liczbie realizowanych podróży, zmniejszenie ilości pojazdów samochodowych w ruchu, zmniejszenie niekorzystnego oddziaływania na środowisko przez zanieczyszczenie komunikacyjne, stworzenie infrastruktury umożliwiającej wykorzystanie roweru także w celach rekreacyjnych.</p> <p>Realizacja zadania będzie przebiegać m.in. na podstawie opracowanej Koncepcji ścieżek rowerowych na terenie gminy Zabierzów. Podstawowym celem będzie utworzenie sieci infrastruktury (drogi rowerowe oraz ciągi pieszo-rowerowe) służącej do przemieszczania się po gminie – rozwiązania stawiające mobilność ponad rekreację (rower jako środek transportu). Kluczowe inwestycje będą dotyczyły:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Utworzenia połączeń z węzłami przesiadkowymi; – Utworzenia połączeń z VeloRudawą; – Utworzenia połączeń między sołectwami, np. Aleksandrowice-Balice, Karniowice-Więckowice-Zabierzów itp. 	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 2, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.2	
Wskaźniki	
Długość powstałych ścieżek/dróg rowerowych – min. 5 km	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
2021-2030	32 mln zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Infrastruktury Komunalnej	Budżet Gminy Środki zewnętrzne, np. FEM 2021-2027

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
Przebudowa obecnej drogi krajowej DK 79 na terenie miejscowości Zabierzów – uspokojenie ruchu i wzmocnienie funkcji społecznych	
<p>Obecna droga krajowa nr 79 przebiegająca przez miejscowość Zabierzów, po oddaniu do użytkowania obwodnicy Zabierzowa zmieni kategorię z drogi krajowej na drogę gminną, a co za tym idzie zmieni się jej charakter i przeznaczenie. Funkcja ww. odcinka drogi po zmianie kategorii będzie polegać na zapewnieniu obsługi komunikacyjnej przyległego terenu, bez konieczności pełnienia funkcji tranzytowej. Wspomniana zmiana pozwoli zmienić zagospodarowanie pasa drogowego, zwiększając w nim udział obiektów służących prowadzeniu i obsłudze ruchu pieszego i rowerowego na odcinku od skrzyżowania z DW774 do skrzyżowania z DP2131K (ul. Kolejowa).</p>	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 2, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.2	

Wskaźniki	
Długość przebudowanej drogi – 1,6 km.	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Do 2030 r.	10 000 000 zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Infrastruktury Komunalnej	Budżet Gminy Środki zewnętrzne, np. FEM 2021-2027

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
<p>E-administracja w pogłębionej formie – sprzętowej, systemowej, osobowej (a w rezultacie jak najpełniejsza obsługa mieszkańca drogą elektroniczną)</p> <p>Etap I: Przygotowanie – realizacja audytu technologicznego pozwalającego na kompleksową specjalistyczną ocenę sytuacji wyjściowej pod kątem wyposażenia i zapotrzebowania sprzętowego, systemowego, osobowego, kompetencyjnego poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy oraz jednostek pomocniczych i spółek komunalnych (GZEAS, OSR, GOPS, PUK, SCKiP, BP, PP-P). Efektem audytu powinny być szczegółowe rekomendacje w zakresie potrzebnych usprawnień dotyczących funkcjonowania poszczególnych jednostek, jak i całego systemu e-administracji w gminie (zarządzanie, przepływ informacji, integracja danych, spójność systemowa), a także kwestii związanych z obsługą mieszkańca (dostępność usług, poziom dojrzałości e-usług).</p> <p>Etap II: Wdrożenie – realizacja działań i wprowadzanie nowych rozwiązań/ usprawnień zgodnie z wybraną koncepcją.</p> <p>Realizacja zadania przyczyni się do efektywnego zarządzania gminą zwłaszcza pod względem organizacyjno-finansowym, usprawnienia procedur wewnątrz Urzędu oraz na linii Urząd-jednostki organizacyjne gminy, a w rezultacie do zwiększenia dostępności e-usług administracyjnych dla mieszkańców.</p>	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 2, Cel strategiczny 2, Cel operacyjny 2.1	
Wskaźniki	
– Odsetek spraw załatwianych cyfrowo przez UG w ciągu roku (50%)	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
Etap I: 2021-2025 Etap II: do 2030 r.	Etap I: 60 000 zł Etap II: 280 000 zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Organizacyjny UG Zabierzów, Sekretarz Gminy Zabierzów	Budżet Gminy

Zadanie flagowe w ramach Domeny 3. Inspirujące miejsce do życia

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
<p>Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego – Rudawa Obrytki</p> <p>W ramach zadania zakłada się budowę pełnowymiarowej hali sportowej wraz z basenem oraz zagospodarowanie terenu zielonego (park ze stawem) położonego w Rudawie Obrytki – działka nr 571/8 (w ramach obszaru OSI I Obszar Strategicznej Interwencji I. Kontynuacja rewitalizacji podobszarów: Karniowice, Rudawa i Zabierzów).</p>	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 3, Cel strategiczny 2, Cel operacyjny 2.1.	
Wskaźniki	
<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia nowej infrastruktury budowlanej – 71 a. – Powierzchnia zrewitalizowanej przestrzeni publicznej – do 50% powierzchni działki. 	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
2025-2030	30 mln zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Infrastruktury Komunalnej	Budżet Gminy Śródki zewnętrzne, np. FEM 2021-2027

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
<p>Utworzenie nowej siedziby dla Centrum Kultury w Zabierzowie wraz z nowoczesną Biblioteką</p> <p>W ramach zadania zakłada się utworzenie wielofunkcyjnego obiektu kulturalnego w centrum Zabierzowa (Rynek/ul. Kolejowa, w ramach obszaru Obszar Strategicznej Interwencji I. Kontynuacja rewitalizacji obszarów: Karniowice, Rudawa i Zabierzów). Budynek w założeniu ma za zadanie skupiać szereg funkcji o profilu kulturalnym i edukacyjnym, m.in. sala widowiskowa na ok. 300 osób. służąca organizacji spotkań okolicznościowych i imprez kulturalnych; mediateka; sale zajęciowo-warsztatowe; pracownia komputerowa; przestrzeń udostępniana organizacjom pozarządowym i samoorganizującym się mieszkańcom, np. na spotkania grup zainteresowań, seniorów, młodzieży.</p> <p>Przed budynkiem: parking, teren zielony zaaranżowany itp.</p> <p>Utworzenie obiektu zostanie poprzedzone partycypacyjnym procesem planistyczno-projektowym, tak, aby budynek jak najlepiej odpowiadał na potrzeby przyszłych użytkowników – zarówno instytucji, jak i mieszkańców.</p> <p>Realizacja zadania będzie odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na różnego typu zajęcia oraz wydarzenia kulturalne. Utworzenie nowego obiektu przyczyni się do zwiększenia dostępności i różnorodności oferty czasu wolnego w gminie Zabierzów. Pozwoli też na rozwiązanie obecnych problemów w zakresie ograniczeń lokalowych gminnych instytucji kultury (np. brak sali na większe wydarzenia kulturalne) oraz niewystarczającego zaplecza parkingowego.</p>	

Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 3, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.3	
Wskaźniki	
<ul style="list-style-type: none"> – Powierzchnia użytkowa nowo utworzonych obiektów gminnych instytucji kultury – Liczba (uczestników) dużych wydarzeń kulturalnych zorg. w ciągu roku 	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
2023-2026	15 mln zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Infrastruktury Komunalnej	Budżet Gminy Śródki zewnętrzne np. RPO WM, programy MKiDN

Zadanie flagowe (krótka charakterystyka)	
Utworzenie (budowa) samorządowego żłobka i przedszkola	
<p>W ramach zadania zakłada się utworzenie obiektu o funkcjach opiekuńczo-wychowawczych w Bolechowicach (dz. nr 705/1 – w ramach OSI III. Bolechowicka strefa rekreacyjno-sportowo-edukacyjna). Docelowo w budynku planowane jest uruchomienie samorządowego żłobka (zapewniającego do 100 miejsc), zakłada się też możliwość utworzenia oddziałów przedszkolnych. W tym przypadku inwestycja zakłada powstanie jednego obiektu, w którym wydzielone zostaną części przeznaczone na dwie osobne funkcje – przedszkolną i żłobkową.</p> <p>Realizacja zadania będzie odpowiedzią na obserwowane w gminie trendy demograficzne (przyrost mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększająca się liczba urodzeń) i wynikający z nich wzrost zapotrzebowania na opiekę żłobkową oraz przedszkolną. Obecnie w gminie Zabierzów funkcjonują 3 żłobki niepubliczne (dotowane przez Gminę), a odsetek dzieci do 3 r.ż. objętych opieką żłobkową wynosi ok. 10%. O zapotrzebowaniu na rozszerzenie obecnej oferty świadczą także postulaty wyrażane przez mieszkańców, np. 13% uczestników ankiety on-line towarzyszącej pracom strategicznym uznało za najważniejszy problem w gminie niską dostępność opieki dla dzieci do lat 3 (przy czym częściej na tę kwestię zwracały uwagę kobiety oraz osoby w wieku 30-39 lat: do głównych problemów zaliczyła je co trzecia ankietowana między 30, a 39 r.ż.). Ponadto obiekt będzie stanowił istotne dopełnienie terenu OSI w zakresie funkcji edukacyjno-opiekuńczej.</p>	
Umiejscowienie zadania w Strategii	
Domena 3, Cel strategiczny 3, Cel operacyjny 3.1	
Wskaźniki	
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba miejsc opieki żłobkowej w żłobkach samorządowych – 100; – Liczba miejsc przedszkolnych w przedszkolach samorządowych – 800. 	
Szacunkowy czas realizacji zadania	Szacunkowy koszt
2023-2030	10 mln zł
Odpowiedzialność za realizację zadania	Potencjalne źródła finansowania
Wydział Infrastruktury Komunalnej	Budżet Gminy Śródki zewnętrzne, np. RPO WM

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Zabierzów wraz z rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej to obraz strategicznej wizji rozwoju gminy, opierający się na wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowaniach, zdiagnozowanych potrzebach i posiadanym potencjale. Zostały na nim ujęte obszary określone w Strategii jako istotne dla osiągnięcia celów strategicznych, obszary wymagające ochrony oraz powiązania funkcjonalne pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Tworząc założenia dokumentu strategicznego, jak i treści przedstawionych na modelu, zwrócono szczególną uwagę na kwestie dotyczące ochrony środowiska i krajobrazu, tak by określone w Strategii zadania/kierunki działań były realizowane z zachowaniem ograniczeń wynikających z prawnych form ochrony. Zadbano także, by wskazane w Strategii zadania/kierunki działań znajdowały się poza obszarami szczególnego zagrożenia powodziowego oraz uwzględniały wymiar krajobrazu kulturowego, w tym ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami.

Część graficzna tego rozdziału składa się z kilku dopełniających się plansz – są to:

- Plansza: Struktura funkcjonalno-przestrzenna z elementami środowiska przyrodniczego – kierunki rozwoju,
- Plansza: Najważniejsze założenia i kierunki interwencji dla Domen strategicznego rozwoju Gminy Zabierzów.
- Plansza: Podsumowanie najważniejszych treści dla Modelu funkcjonalno-przestrzennego Gminy Zabierzów.

W wymiarze podstawowym zmiany w strukturze przestrzennej gminy Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Zabierzów obrazuje zasięg docelowych obszarów zurbanizowanych i niezurbanizowanych oraz ich relację do obszarów urbanizacji istniejącej (wyznaczonej na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej). Tak rozumianą strukturę przestrzenną gminy dopełnia sieć głównych szlaków komunikacyjnych, stanowiącą podstawowe powiązania pomiędzy poszczególnymi elementami struktury.

Na podstawie przeważającego typu zagospodarowania terenu, w celu jednoznacznego wskazania terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz terenów wyłączonych spod zabudowy Model funkcjonalno - przestrzenny Gminy Zabierzów dokonuje podziału na obszary niezurbanizowane i zurbanizowane:

- do obszarów niezurbanizowanych należą zwarte kompleksy lasów i gruntów rolnych wraz z enklawami terenów o innych przeznaczeniach i sposobach zagospodarowania,
- do obszarów zurbanizowanych należą zwarte tereny zabudowy.

Założenia podstawowe dla modelu struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania polityki przestrzennej:

1. **Podstawowym celem** wszystkich określonych zmian w strukturze przestrzennej gminy jest osiągnięcie **zrównoważonego, zharmonizowanego** ze środowiskiem naturalnym **rozwoju**, umożliwiającego kształtowanie zróżnicowanej pod względem funkcjonalnym przestrzeni wiejskiej, zapewniającej wysoką jakość życia mieszkańców oraz zachowanie lokalnych wartości kulturowych i środowiskowych.
2. **Model funkcjonalno-przestrzenny** Gminy Zabierzów **proponuje** ukierunkowanie rozwoju gminy na **kreowanie atrakcyjnej przestrzeni do zamieszkania i turystyki weekendowej**, związanych z walorami krajobrazowymi gminy i jej położeniem w bezpośrednim sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego, jakim jest Kraków, przy jednoczesnym wzmacnianiu potencjału gospodarczego gminy opartego na gospodarce rolnej oraz wyspecjalizowanej gospodarce przemysłowo-produkcyjnej.
3. W ogólnych założeniach **cele rozwoju** zakładają: **zdefiniowanie rozpoznawalnego wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania i rekreacji** oraz jego konsekwentną realizację poprzez wykształcenie zróżnicowanej oferty usługowej, sportowej i rekreacyjnej, umożliwiającej zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkańców, szczególnie w zakresie dostępu do edukacji, kultury, aktywnego spędzania czasu wolnego oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez wspieranie rozwoju turystyki miejskiej i kulturowej, kulinarnej i enoturystyki oraz turystyki na terenach wiejskich.
4. **Stymulowanie** pozytywnych **trendów w sferze społeczno-demograficznej** poprzez **stwarzanie** realnych podstaw do kreowania **dobrych warunków zamieszkania**, obejmujących między innymi wzrost aktywności gospodarczej osób prawnych i fizycznych, stworzenie perspektywy rozwoju osobistego i zatrzymania w gminie uczącej się i studiującej młodzieży, ochronę własności i poprawę poczucia bezpieczeństwa publicznego, prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy, wprowadzanie zróżnicowania funkcjonalnego, aktywizacji przestrzeni publicznych i związanego z nią wzrostu integracji społeczności lokalnej.
5. Promocję walorów rekreacyjnych gminy, stanowiących **zaplecze dla rozwoju turystyki weekendowej i aktywnego spędzania czasu wolnego**, w tym poprzez wprowadzenie ochrony obszarów priorytetowych dla rozwoju turystyki, gwarantującej utrzymanie znacznych kompleksów terenów otwartych, atrakcyjnych pod względem krajobrazowym, w której powinny być lokalizowane takie urządzenia jak: ścieżki spacerowe, rowerowe, konne, wraz z punktami widokowymi, polanami piknikowymi, ścieżkami edukacyjnymi, miejscami do gier terenowych i wypoczynku.

Zalecenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Zabierzów wg kategorii rodzajowych (Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad ochrony środowiska i zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Główne kierunki ochrony środowiska przyrodniczego na terenie gminy to:

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych poprzez ich ochronę i zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych,
- ochrona powietrza, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich jakości.

Zaleca się następujące zasady polityki przestrzennej w zakresie ochrony środowiska i zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- dalsza, stała **ochrona terenów objętych ochroną prawną** (określenie zakresu ochrony zgodnie z podstawą prawną jego ustanowienia) oraz innych obszarów cennych przyrodniczo;
- zachowanie form tworzących **typowy dla jury krakowsko-częstochowskiej krajobraz**: skałek wapiennych, zalesionych wzniesień;
- zachowanie lokalnych i ponadlokalnych powiązań przyrodniczych, ochrona korytarzy ekologicznych oraz zachowanie węzłów ekologicznych dotyczących zbiorowisk leśnych;
- **ochronę terenów otwartych, lasów i terenów zieleni** mającą na celu zapobieganie niekontrolowanym procesom rozpraszania się zabudowy oraz utrzymanie ciągłości powiązań terenów zieleni, w tym poprzez wyznaczenie obszaru niezurbanizowanego i konsekwentną jego ochronę przed zabudową oraz obszaru przestrzeni zieleni, zapewniającego zachowanie ciągłości powiązań pomiędzy poszczególnymi elementami obszaru niezurbanizowanego i terenami zurbanizowanymi;
- kształtowania **spójnego systemu terenów zieleni publicznej** w formie parków, skwerów, oraz atrakcyjnej zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz ochrona korytarzy i klinów napowietrzających;
- zachowanie **otwartych terenów leśnych**, które powinny objąć lasy, zadrzewienia, zakrzewienia, polany, ścieżki i drogi śródleśne, ciekі powierzchniowe, zielen przywodną, tworzące **zwarte kompleksy** o znacznej powierzchni, należące do obszaru niezurbanizowanego;
- zachowanie **otwartych terenów rolnych**, które powinny objąć grunty orne, łąki, pastwiska, sady i szkółki roślin ozdobnych, stawy hodowlane, zbiorowiska zieleni śródpolnej i przywodnej, niewielkie kompleksy leśne, drogi i ścieżki śródpolne, ciekі powierzchniowe, tworzące **zwarte kompleksy** o znacznej powierzchni, należące do obszaru niezurbanizowanego, wzmacniające potencjał produkcji rolniczej gminy - np. poprzez wprowadzenie zakazu zabudowy innej niż związanej z gospodarstwem rolnym oraz służących zachowaniu i odtwarzaniu roślinności pasów brzegowych wzdłuż cieków i rowów w celu ograniczenia dopływu zanieczyszczeń biogennych;
- ochrona **naturalnych ekosystemów dolin rzecznych i cieków wodnych**, m.in. zachowanie mokradeł, łąk trzęślicowych, starorzeczy, występujących na brzegach rzek lasów łągowych i innych zespołów roślinności związanych ze środowiskiem wodnym;
- uwzględnienie **ograniczeń wynikających z zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią** w przypadku lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych obiektów budowlanych czy gromadzenia ścieków (wymóg pozwoleń wodnoprawnych);

- rozwój zieleni i tzw. zielonej akupunktury w gminnych przestrzeniach (m.in. nasadzenia, zielone dachy i ściany, ogrody rolnicze)
- rozwój małych form retencji i mikroretencji, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i innych form **zwiększających retencyjność obszaru** wraz z promowaniem i **rozwijaniem niebiesko – zielonej infrastruktury** ujętej m.in. w zapisach aktów prawa miejscowego (m.in. standardy intensywności zainwestowania terenów, odpowiednie wskaźniki w zakresie powierzchni biologicznie czynnej oraz zapisy/zapewnienie odpowiedniej retencji wody);
- **ochrona jakości gleb, wód powierzchniowych i podziemnych** poprzez rozwój sieci kanalizacyjnej oraz wprowadzanie rozwiązań planistycznych wspierających utrzymanie wysokiej jakości gleb i wód (powierzchniowych i podziemnych);
- **rozwój gospodarki niskoemisyjnej** oraz sukcesywna **likwidacja źródeł niskiej emisji** poprzez m.in. upowszechnianie OZE, wprowadzanie zapisów umożliwiających realizację termomodernizacji budynków, itp.;
- kontrola **gospodarki odpadami**;
- wprowadzenie rozwiązań przestrzennych propagujących m.in. strefowanie zabudowy, wprowadzanie barier czy też zieleni o funkcji izolacyjnej w celu ograniczenia **zagrożeń** powstałych w wyniku **hałasu** (standardy akustyczne);
- prowadzenie edukacji ekologicznej wszystkich pokoleń i wdrażanie mechanizmów wspierających realizację działań prośrodowiskowych.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Generalne zalecenia polityki w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej obejmują następujące priorytety:

- objęcie **stałą ochroną** wszystkich **obszarów, stref konserwatorskich, stref ochrony ekspozycji i walorów krajobrazu kulturowego, obiektów zabytkowych** oraz elementów zabytkowych, które z racji posiadanej wartości i rangi historycznej powinny zostać zachowane, a każde działanie planistyczne czy inwestycyjne powinno być podporządkowane ochronie dóbr kultury;
- **ochrona różnorodności i wielokulturowości** dziedzictwa kulturowego regionu, w tym także dóbr kultury współczesnej;
- **przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego** poprzez **ochronę widokową**, zapobieganie kolizyjnemu zainwestowaniu i wymianie zabudowy historycznej na nową o obcych formach w tym ustalanie zasad wkomponowania nowo projektowanej zabudowy, w sąsiedztwie zabudowy zabytkowej, w sposób nie przesłaniający wglądów widokowych na cenne obiekty, uwzględniając nawiązywanie w nowych obiektach (skali i formie) do zabytkowego otoczenia.

Ustalenia i rekomendacje w kierunku zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Ochrona ładu przestrzennego, uwzględniająca lokalizację obszarów istniejącej i zaplanowanej urbanizacji oraz dominującego w poszczególnych fragmentach charakteru zabudowy, w tym poprzez:

- lokalizowanie terenów planowanej urbanizacji w pobliżu terenów urbanizacji istniejącej i zaplanowanej, w sposób umożliwiający kształtowanie zwartych terenów zurbanizowanych i zapewniający zachowanie ciągłości powiązań pomiędzy terenami zieleni,
- kształtowanie funkcji w sposób **eliminujący konflikty społeczne, funkcjonalne oraz estetyczne;**
- **uwzględnianie wymogów** w zakresie m.in. ograniczeń/eliminacji zabudowy mieszkaniowej w terenach przeznaczonych dla rozwoju **funkcji związanych z lotnictwem;**
- w perspektywie kolejnych postępowań planistycznych **zagospodarowanie terenów** w zakresie nowej zabudowy powinno **uwzględniać/odpowiadać specyfice istniejącej zabudowy** i zagospodarowania obszarów centralnych gminy i poszczególnych miejscowości, obszarów aktywności gospodarczej, obszarów intensywnej i ekstensywnej zabudowy wiejskiej, obszarów rolnych i leśnych,
- w perspektywie kolejnych postępowań planistycznych należy **dookreślić** wskazane w niniejszym Modelu **kierunki zmian** w przeznaczeniu terenów oraz kierunki **i wskaźniki** dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, pozwalające na ich zastosowanie w planach miejscowych.

Kształtowanie **sieci osadniczej gminy** poprzez:

- **ochronę charakterystycznych elementów struktury osadniczej** gminy, w szczególności charakterystycznego dla wsi o historycznym rodowodzie układu przestrzennego,
- **wzmocnienie rangi centrów poszczególnych wsi oraz centrum gminy** przez kreowanie w nich atrakcyjnych przestrzeni publicznych, służących społecznej integracji mieszkańców i grupowanie przy nich usług oraz powiązanie z nimi przestrzeni rekreacyjnych,
- lokalizowanie zabudowy w sposób kształtujący **jednolity charakter;**
- racjonalnego wykorzystania obszaru gminy, polegającego na: uzupełnieniu istniejącego zainwestowania i uczytelnieniu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ograniczaniu możliwości dalszego rozpraszania zabudowy;
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o kompleksowo rozwiązany **szkielet układu komunikacyjnego**, o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy, zapewniających przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej;
- utrzymanie **dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej** realizowanej indywidualnie - przy rozwoju zabudowy mieszkaniowej kierowanie się zasadą dostępności do usług podstawowych;
- dbanie o zachowanie **dostępności do atrakcyjnych pod względem rekreacyjno - turystycznym i przyrodniczym obszarów oraz powiązanie ich z terenami usługowymi** – w tym poprzez wykreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, obudowanych funkcjami usługowymi, stanowiących początek ścieżek spacerowych i rowerowych łączących obszary o dużych walorach krajobrazowych i turystycznych, takie jak atrakcyjne pod względem krajobrazowym tereny otwarte, zabytki, zespoły stawów hodowlanych, itp.

W celu **uformowania struktury funkcjonalno-przestrzennej**, która uwzględni wymagania ochrony ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju, należy uwzględnić następujące zalecenia:

- **zabudowa ekstensywna** powinna objąć tereny o stosunkowo niskiej intensywności zabudowy (w odniesieniu do pozostałych terenów zabudowy położonych na obszarze gminy), w tym niewielkie skupiska budynków i tereny rozproszonej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, wraz z przydomowymi ogrodami, sadami, terenami zieleni, drogami i ścieżkami, ciekami powierzchniowymi, położone w sąsiedztwie otwartych terenów rolnych i leśnych - np. poprzez odpowiednie kształtowanie wymogów w zakresie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, maksymalnej wysokości, maksymalnej intensywności zabudowy;
- **zabudowa intensywna** powinna objąć tereny o stosunkowo wysokiej intensywności zabudowy (w odniesieniu do pozostałych terenów zabudowy położonych na obszarze gminy), w tym tereny mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, wraz z zabudowaniami zagrodowymi, przydomowymi ogrodami, sadami i szkółkami roślin ozdobnych, terenami zieleni urządzonej, drogami i ścieżkami, ciekami powierzchniowymi - np. poprzez odpowiednie kształtowanie wymogów w zakresie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, maksymalnej wysokości, minimalnej intensywności zabudowy;
- **zabudowy o funkcjach centralnych** powinna objąć tereny centralne gminy oraz poszczególnych miejscowości, w tym zabudowę mieszkaniową, usługową, usługi publiczne wraz z przydomowymi ogrodami, terenami zieleni, drogami i ścieżkami, ciekami powierzchniowymi oraz priorytetowe przestrzenie publiczne np. poprzez odpowiednie kształtowanie wymogów w zakresie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, maksymalnej wysokości, minimalnej intensywności zabudowy, wprowadzaniem uregulowań związanych z funkcjami usługowymi oraz przestrzeniami publicznymi;
- **tereny wzmacniające potencjał turystyczno-rekreacyjny gminy**, czyli tereny sportowo - rekreacyjne, usługowe, wraz z terenami zieleni urządzonej i nieurządzonej, drogami i ścieżkami, ciekami powierzchniowymi powinny mieć wprowadzone odpowiednie uregulowania związane z funkcjami usługowymi oraz dopuszczeniem lub wykluczeniem zabudowy kubaturowej;
- **tereny wzmacniające potencjał gospodarczy gminy** powinny objąć tereny przemysłowe, usługowe, produkcyjne wraz z terenami zieleni urządzonej i nieurządzonej, drogami i ścieżkami, ciekami powierzchniowymi np. poprzez odpowiednie kształtowanie wymogów w zakresie minimalnych powierzchni biologicznie czynnych, maksymalnej wysokości, intensywności zabudowy, wprowadzaniem uregulowań związanych z funkcjami przemysłowymi dopuszczającymi różne formy zabudowy i zagospodarowania terenu.

Wzmocnienie potencjału produkcyjno - przemysłowego poprzez wskazanie i kreowanie atrakcyjnych komunikacyjnie i infrastrukturalnie obszarów aktywności gospodarczej oraz odpowiednią ich promocję.

Wykształcenia miejsc **koncentracji usług o charakterze lokalnym i ponadlokalnym**: w otoczeniu Portu Lotniczego i Autostrady A-4 (miejscowości: Balice, Aleksandrowice, Brzoskwinia). Pozostałe miejsca koncentracji funkcji gospodarczych/usług to: Niegoszowice – teren przy obwodnicy Zabierzowa, Rząska – teren pomiędzy drogą krajową nr 79 a linią kolejową, Brzezine – fragment terenu będącego kontynuacją funkcji usługowej z sąsiedniej gminy.

Tereny zamknięte w gminie Zabierzów:

- tereny kolei (dwie linie kolejowe o znaczeniu krajowym nr 133 Kraków – Żąbkowice oraz nr 118 Mydlniki – Balice);
- tereny wojskowe (m.in. Lotniczy Kompleks Wojskowy Balice)

Ustalenia i rekomendacje dotyczące zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 527 i 680)

Pod pojęciem obiektów handlu wielkopowierzchniowego - w myśl ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 527 i 680) - rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Na terenie gminy Zabierzów **planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego** w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 527 i 680) w trzech obszarach aktywizacji gospodarczej:

- przy autostradzie wzdłuż północnej granicy portu lotniczego - na terenie sołectw Aleksandrowice i Balice,
- w obszarze sąsiadującym z Lotniskiem Balice od strony południowej portu lotniczego,
  - w Brzeziu – teren stanowiący kontynuację terenu usługowego w gminie sąsiedniej.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym, służące zaspokojeniu potrzeb mieszkańców gminy, mogą być lokalizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub przepisów specustaw na terenie całej gminy.

Obejmują m.in.:

- budowę/modernizację istniejących dróg publicznych oraz urządzeń infrastruktury komunikacyjnej;
- budowę/modernizację istniejących systemów infrastruktury technicznej (m.in. obiektów/urzędzeń służących ochronie środowiska, zbiorników/urzędzeń służących zaopatrzeniu w wodę oraz odprowadzeniu ścieków, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz);
- modernizację i utrzymanie istniejących/budowę nowych obiektów oświaty i edukacji publicznej, instytucji kultury, obiektów ochrony zdrowia, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo - wychowawczych, gminnych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej, obiektów administracyjnych i innych służących mieszkańcom gminy;
- tworzenie terenów rekreacyjno - sportowych wraz z ich wyposażeniem w urządzenia sportowe;
- ochronę nieruchomości stanowiących zabytki (wg. przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami),

- realizacja/utrzymanie zieleni gminnej i zadrzewień,
- rozbudowa/utrzymywanie cmentarzy,
- realizację innych celów publicznych określonych w przepisach odrębnych.

W zakresie zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego wskazuje się w szczególności:

- rozwój usług publicznych dostosowany do bieżących potrzeb i planowanych nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- zachowanie i wzmacnianie funkcji usługowych w częściach centralnych gminy,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- planowanie nowych dróg publicznych i infrastruktury technicznej w oparciu o analizy potrzeb i możliwości finansowych gminy z uwzględnieniem sukcesywnie uruchamianych nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Rozwój systemu komunikacji drogowej i parkowania, a także rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z towarzyszącą infrastrukturą mający na celu dostosowanie go do współczesnych wymagań, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb związanych z ruchem pieszo - rowerowym, w tym:

- budowa hierarchicznego układu komunikacji drogowej,
- dostosowanie podstawowego układu drogowego, szczególnie w zakresie chodników, ścieżek rowerowych i bezpiecznych przejść dla pieszych (w tym inteligentnych przejść dla pieszych),
- rozwój systemu parkingowego, ze szczególnym uwzględnieniem parkingów Park&Ride, uwzględniającego potrzeby związane z kreowaniem wysokiej jakości przestrzeni publicznych oraz planowanym rozwojem turystyki,
- rozwój węzłów przesiadkowych umożliwiających w transporcie publicznym zintegrowanie przewozów autobusowych z przewozami kolejowymi,
- rozwój układów osadniczych w oparciu o maksymalny dostęp do komunikacji publicznej zarówno autobusowej jak też kolejowej,
- budowa i modernizacja linii kolejowych, w tym rozbudowa systemu Szybka Kolej Aglomeracyjna (SKA),
- budowa i modernizacja dróg ze szczególnym uwzględnieniem odcinków drogowych miejscowości dotkniętych wysoką uciążliwością ruchu tranzytowego.

W odniesieniu do dróg wskazanych w Modelu należy dążyć do:

- utrzymania lub wprowadzenia normatywnych linii rozgraniczających dla dróg publicznych, odpowiednio do ich klasy technicznej, przynależności administracyjnej i funkcji;
- zachowania normatywnych odległości nowo projektowanej zabudowy od krawędzi jezdni, zgodnie z przepisami odrębnymi, umożliwiając tym samym w przyszłości ich przebudowę;
- dostosowania przekroju dróg i ulic do ich klasy technicznej i funkcji, jaką pełnią w obsłudze gminy i przyległych terenów, z uwzględnieniem obiektów i budowli inżynierskich, rozwiązań

z dziedziny organizacji ruchu, komunikacji pieszej oraz rowerowej, zieleni oraz obiektów uznanych za zabytki kultury materialnej oraz przynależności do obszaru przestrzeni publicznej.

Rozwój systemów infrastruktury technicznej prowadzony powinien być w sposób gwarantujący skuteczną realizację kierunków rozwojowych, a tym samym wzrost aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości, decydujący o poprawie warunków zamieszkania i stanu środowiska oraz o skuteczności ekologicznej odnowy wsi.

W odniesieniu do systemów infrastruktury technicznej należy dążyć do:

- pełnego pokrycia zapotrzebowania na wszystkie media niezbędne do realizacji strategicznych celów gminy;
- prowadzenia budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury technicznej oraz systemów umożliwiających pozyskanie energii cieplnej dla celów gospodarczych, grzewczych i elektroenergetycznych, stanowiącej istotny element polityki proekologicznej gminy;
- stymulowania przez gminę rozbudowy infrastruktury technicznej przez jej dysponentów (właścicieli), traktując ich budowę i eksploatację nie tylko w kategoriach czystego rachunku ekonomicznego poszczególnych przedsiębiorstw, ale jako element wspólnej polityki proekologicznej prowadzonej przez gminę i dysponentów sieci.

Rozwój bazy sportowo - rekreacyjnej (infrastruktura społeczna) w terenach o potencjale dla rozwoju infrastruktury społecznej, z zachowaniem zasady ogólnodostępności oraz zachęcania do aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu. Lokalizowane usług związanych z turystyką, sportem i rekreacją oraz uzupełniająco innych usług związanych z atrakcyjnym spędzaniem czasu wolnego w przestrzennym powiązaniu dzięki połączeniu poprzez trasy rowerowe, biegowe, narciarskie, konne oraz szlaki piesze wraz z zapleczem do obsługi ruchu turystycznego na tych szlakach.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Na terenie gminy Zabierzów **przewiduje się** lokalizację urządzeń wytwarzających energię elektryczną o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW. Potencjalna lokalizacja inwestycji została wskazana w południowej części sołectwa Bolechowice, w tym w obszarach wskazanych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w południowej części sołectwa Brzezie w tym w obszarach wskazanych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w sołectwach Brzoskwinia, Brzezinka, Więckowice z zastrzeżeniem, że obszary te zostaną doprecyzowane w prawie miejscowym w tym w szczególności poprzez wskazanie stref planistycznych w planie ogólnym

W granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszarów wpisanych do rejestru zabytków lokalizacja urządzeń fotowoltaicznych może zostać ograniczona lub wyeliminowana ze względu na ochronę konserwatorską.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, za przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy uznać przedsięwzięcia, które określone zostały przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 z późn. zm.) w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W ramach polityki przestrzennej gminy należy:

- wprowadzać **wytyczne i ograniczenia z poziomu aktów planistycznych** – miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- koncentrować przedsięwzięcia mogące potencjalnie lub/i znacząco oddziaływać na środowisko z zachowaniem **stref ochronnych** i rozgraniczających tereny produkcyjno-usługowe i przemysłowe od stref mieszkaniowo – usługowych (zapobieganie potencjalnej kolizji funkcji);
- uwzględniać ustalenia dokumentów strategicznych tj. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym, Plan przeciwdziałania skutkom suszy oraz Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły
- wprowadzać regulacje obligujące inwestorów do realizacji inwestycji z zastosowaniem rozwiązań **ograniczających negatywny wpływ na środowisko oraz tereny sąsiadujące**, w tym w zakresie wskaźników zabudowy i zasad zagospodarowania terenów.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Położenie gminy Zabierzów w strefie suburbanizacyjnej Krakowa wzmacnia trend rosnącego zainteresowania osadnictwem na terenie gminy Zabierzów. Trend ten ma trwały charakter – prognozuje się postępującą zmianę w użytkowaniu gruntów rolnych i wykorzystywanie ich na cele zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

Rekomenduje się **utrzymanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej** – poprzez ochronę zwartych kompleksów rolnych, umożliwienie działania na terenie gminy gospodarstw rolnych i hodowlanych w celu kształtowania i pielęgnowania charakterystycznego dla tej funkcji krajobrazu otwartego oraz dążenie do zachowania terenów otwartych i zapobiegania rozpraszania się zabudowy.

Podstawowym kierunkiem działań w **terenach lasów i zalesień** ma być **utrzymanie ich naturalnego charakteru** i istniejącego leśnego użytkowania oraz dokonywanie zalesień nowych powierzchni, w tym terenów zdewastowanych lub nieużytkowanych rolniczo. Przy nasadzeniach należy chronić istniejące urządzenia melioracji.

Na terenach lasów objętych ochroną na podstawie „ustawy o lasach” i „ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych” jakakolwiek zabudowa jest możliwa wyłącznie na podstawie tych przepisów.

W odniesieniu do **gospodarki leśnej** priorytetowym zadaniem jest **ochrona gruntów leśnych** polegająca na:

- prowadzeniu gospodarki leśnej z uwzględnieniem zachowania różnorodności biologicznej, produktywności, zdolności do odnawiania się, żywotności oraz zdolności do pełnienia ekologicznych, ekonomicznych i społecznych funkcji,
- ograniczaniu przeznaczania ich na cele nieleśne,
- powiększanie zasobów leśnych,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej,
- przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej.

Prowadzenie gospodarki leśnej powinno się odbywać zgodnie z przepisami prawnymi (ustawa o lasach), w oparciu o plany urządzenia lasów.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

Na terenie gminy Zabierzów **nie wyznaczono obszarów** wymagających **rekultywacji, przekształceń, rehabilitacji lub remediacji**.

Na dzień sporządzania modelu w gminie Zabierzów nie wyznaczono obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji. W przypadku ich identyfikacji zaleca się sporządzenie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Sieć hydrologiczna

Sieć rzeczna gminy jest ściśle powiązana z jej budową geologiczną – obszary najbardziej nawodnione znajdują się w obrębie Rowu Krzeszowickiego. Gmina Zabierzów znajduje się w zlewni rzek Sanki i Rudawy będących lewobrzeźnymi dopływami Wisły. Rudawa płynąca w środkowej części gminy jest największą rzeką na jej terenie – liczy 38,5 km długości. Charakteryzuje się licznymi dopływami mniejszych potoków z Wyżyny Olkuskiej oraz przełomem między Balicami a Szczyglicami. W badaniach czystości wód w 2005 roku została zakwalifikowana do IV klasy (jakość niezadawalająca). Uzupełnieniem sieci hydrograficznej są stawy zakładane przy posiadłościach dworskich, m.in. w Aleksandrowicach i Rząsce.

Teren gminy Zabierzów znajduje się częściowo na obszarze Głównych Zbiorników Wód Podziemnych: od północy jest to GZWP nr 326 – Zbiornik Częstochowa (E), a od południa GZWP nr 450 – Dolina rzeki Wisła (Kraków).

Jednolite Części Wód Powierzchniowych

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, to dokumenty stanowiące podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania nimi w przyszłości. Służą koordynowaniu działań mających na celu poprawę stanu zasobów wodnych, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji zanieczyszczających i poprawę możliwości korzystania z wód. W planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy ustalone zostały cele środowiskowe dla wód oraz obszarów chronionych. Jako główny cel wskazano osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych, w tym co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego oraz osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód podziemnych, w tym dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego. Dla osiągnięcia celów środowiskowych opracowane zostały katalogi i zestawy działań naprawczych stanowiące załączniki do Planów gospodarowania wodami.

Gmina Zabierzów znajduje się w obszarze dorzecza Wisły w Regionie Wodnym Górnej-Zachodniej Wisły. Zgodnie z drugą aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) przyjętego rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300), na terenie gminy Zabierzów wyznaczone zostały dwie jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) oraz dwie jednolite części wód podziemnych (JCWPd).

Poniżej przedstawiono charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Zabierzów wraz z ustalonymi celami środowiskowymi.

Tabela. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych położonych w granicach gminy Zabierzów wraz z przypisanymi celami środowiskowymi.

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Status JCWP	Ocena stanu wód	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
RW200006213699	Rudawa	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Rudawa w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
RW200006213589	Sanka	NAT - naturalna część wód	zły stan wód	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diatoniczny D dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: Karty Charakterystyk JCWP (<http://apgw.gov.pl>)

Tabela. Charakterystyka jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Zabierzów wraz z przypisanymi celami środowiskowymi.

Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd	Cele środowiskowe	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW2000147	dobry	słaby	słaby	dobry stan chemiczny brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)	zagrożona ilościowo i chemicznie
GW2000131	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny dobry stan ilościowy	zagrożona chemicznie

Źródło: Karty Charakterystyk JCWP (<http://apgw.gov.pl>)

Jednolite części wód powierzchniowych występujące na obszarze gminy Zabierzów charakteryzują się złym stanem wód, natomiast stan jednolitych części wód podziemnych dla GW2000147 określono jako słaby, a dla GW2000131 jako dobry.

Dla JCWP występujących na terenie gminy Zabierzów poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych zaplanowano działania w następujących kategoriach:

- Poprawa warunków dla obszarów chronionych (Rudawa, Sanka),
- Kształtowanie stosunków wodnych w zlewni JCWP (Sanka),
- Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków (Rudawa, Sanka),
- Gospodarka ściekowa (Rudawa, Sanka),
- Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa (Rudawa, Sanka),
- Edukacja i informacja (Sanka),
- Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków (Rudawa).

Dla JCWPd występujących na terenie gminy Zabierzów poza obowiązkową realizacją katalogu działań krajowych zaplanowano działania w następujących kategoriach:

- gospodarka komunalna (GW2000147, GW2000131),
- przemysł (GW2000147),
- inne (GW2000147, GW2000131),
- rolnictwo (GW2000147, GW2000131).

W IIaPGW wskazano szereg działań realizowanych przez różne jednostki zmierzających w kierunku poprawy stanu wód, w tym działania przypisane do realizacji przez Gminę Zabierzów, tj. budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Zabierzów – Niegoszowice. Szczegółowe informacje dotyczące JCW, w tym przypisanych do nich działań podstawowych i uzupełniających oraz jednostek odpowiedzialnych za ich realizację dostarczają Karty Charakterystyk oraz załączniki nr 1, 13, 17 do IIaPGW, znajdujące się pod adresem [www: http://apgw.gov.pl](http://apgw.gov.pl).

Działaniami zbieżnymi dla Strategii rozwoju gminy Zabierzów oraz IIaPGW są:

- Kontynuacja realizacji programów dofinansowujących wymianę pieców (zmniejszenie zanieczyszczeń dostających się do wód i gruntu wraz z opadem),
- Program dofinansowania instalacji, pozwalających na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, np. przydomowe zbiorniki wodne / mała retencja, wykorzystanie przydomowych szamb do magazynowania deszczówki,
- Rozwój i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej (Część I, II, III, IV).

Zagrożenie powodziowe

Na podstawie obowiązujących map zagrożenia powodziowego, na terenie gminy Zabierzów zidentyfikowano obszary szczególnego zagrożenia powodzią od odcinka rzeki Rudawa (południowo-wschodnia część gminy), na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz średnie - raz na 100 lat (Q1%). Jednocześnie, w myśl art.

16 pkt 34 ppkt c) ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, na terenie gminy obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują także tereny pomiędzy brzegiem rzeki Rudawa a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w których wybudowano wał przeciwpowodziowy. Ponadto zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, na terenie gminy występują obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q_{0,2%}) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych Rudawy (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwo wystąpienia 1%).

Zgodnie z obowiązującym Planem zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP), przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739), na terenie gminy Zabierzów planowane są następujące inwestycje:

- „Modernizacja obwałowania przeciwpowodziowego na cieku Rudawa w km 8+271-9+736” o ID: W_GZW_1236,
- „Modernizacja obwałowania przeciwpowodziowego na cieku Rudawa w km 9+050-10+140” o ID: W_GZW_1237,
- „Modernizacja obwałowania przeciwpowodziowego na cieku Rudawa w km 9+555-10+140” o ID: W_GZW_1238,
- „Rozbudowa wałów przeciwpowodziowych rzeki Rudawy, wał prawy w km 1+500-10+646, wał lewy km 1+500-9+595, 0+000-0+920 wraz z wałami potoku Olszanickiego, wał prawy w km 0+000-0+160, wał lewy km 0+000-0+180 w miejscowości Kraków, gm. Kraków, m. Balice, Szczyglice, Rząska, Zabierzów, gm. Zabierzów” o ID: W_GZW_1764.

Zagrożenia suszą

„Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) na lata 2021-2027”, przyjęty na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS; Dz. U. 2021 r. poz. 1615) określa teren gminy Zabierzów jako:

- obszar słabo i umiarkowanie zagrożony suszą hydrogeologiczną (klasy I i II);
- obszar silnie zagrożony suszą hydrologiczną (klasa III);
- obszar słabo zagrożony suszą rolniczą (klasa I);
- obszar umiarkowanie zagrożony suszą – jako wynik oceny łącznego zagrożenia suszą (suma klas zagrożeń suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną).

W związku z powyższym „Plan przeciwdziałania skutkom suszy” zakłada realizację na obszarze gminy następujących działań (celów):

- Działanie nr 1 - Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych;
- Działanie nr 6 Analiza możliwości zwiększenia retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji;
- Działanie nr 10 - Budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodoszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych;
- Działanie nr 24 - Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych.

Wskazania strategiczne

Prowadząc inwestycje, o charakterze przestrzennym/infrastrukturalnym, na terenie gminy Zabierzów, należy na etapie planowania realizacji przedsięwzięć uwzględnić obowiązujące programy tj.:

- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW),
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP),
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) na lata 2021-2027.

Domena 1. Środowisko przede wszystkim – gmina Zabierzów stawiająca na wspólną odpowiedzialność za naturę, klimat i zdrowie mieszkańców

Kluczowe kierunki interwencji:

I. Ochrona środowiska naturalnego gminy:

Kontynuacja wymiany pieców

PSZOK wraz z punktem przeładunkowym odpadów

II. Adaptacja do zmian klimatu:

Wspieranie instalacji małej retencji / zbiorników przydomowych

Wspieranie instalacji OZE

Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego

Rozwój i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej

III. Zdrowi i ekologicznie świadomi mieszkańcy:

Edukacja ekologiczna, nasadzenia drzew

Poprawa ochrony zdrowia psychicznego

Profilaktyka zdrowotna

Wojewódzkie Obszary Strategicznych Interwencji dot. obszarów chronionych:

Park Krajobrazowy

Park Krajobrazowy - otulina rezerwatów przyrody

Oznaczenia:

granica administracyjna gminy

granica miejscowości

korytarz ekologiczny Jura Krakowsko-Częstochowska

obszar szczególnego zagrożenia powodzią obejmujący granice zalewu o prawdopodobieństwie q-1% oraz q-10%

strefa ochrony szczególnych wartości przyrodniczych i krajobrazowych

strefa ochrony ekspozycji walorów krajobrazu kulturowego

jezdnia autostrady

jezdnia drogi ekspresowej lub głównej ruchu przyspieszonego

jezdnia drogi głównej

Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków – Balice

tereny nowej urbanizacji

tereny cmentarzy

tereny sportu i rekreacji

tereny ważniejszych parkingów ogólnodostępnych

tereny zieleni urządzonej

tereny lasów i tereny zalesień

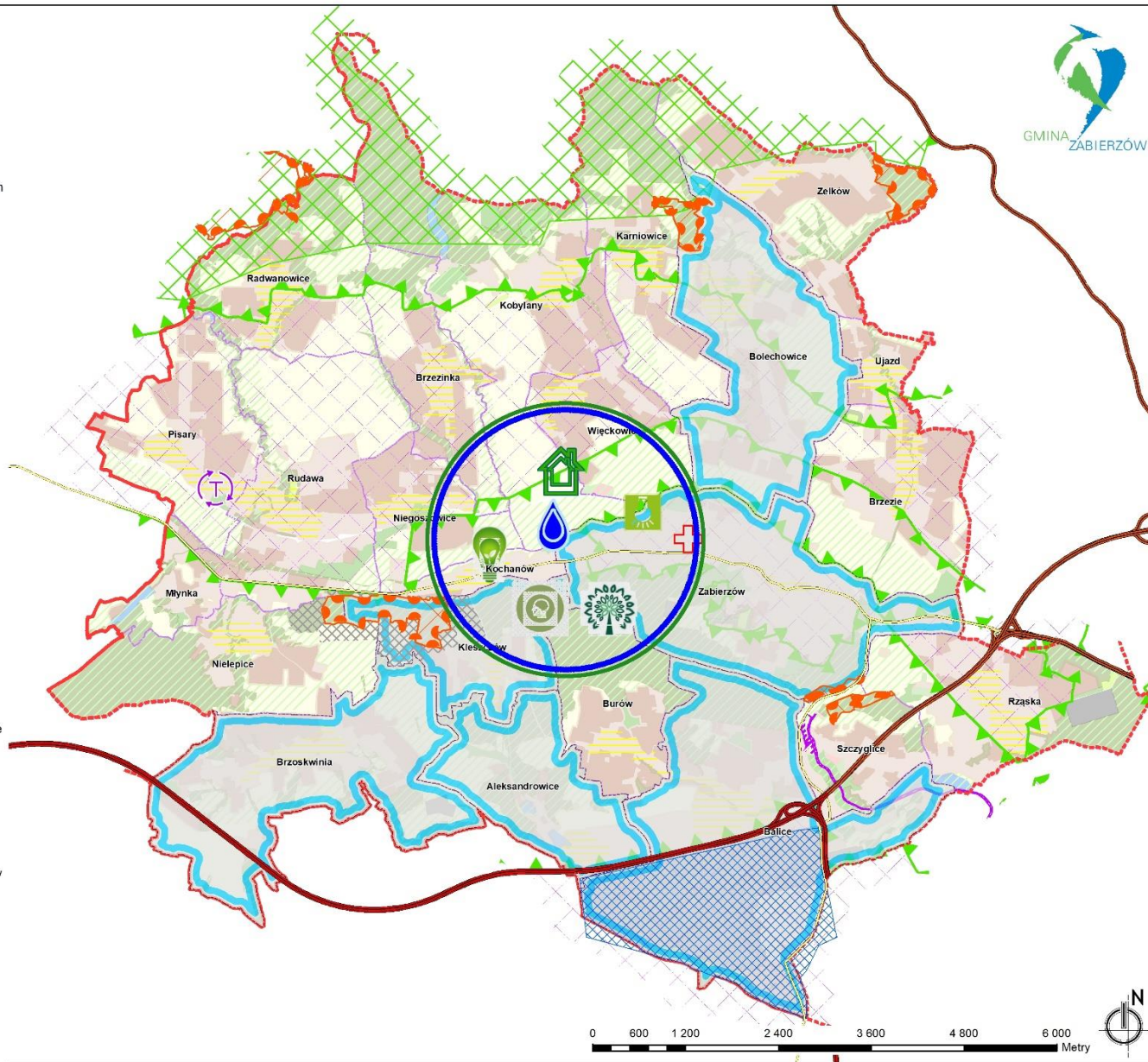
stawy, rzeki i inne ciekły wodne

tereny rolne

tereny zieleni nieurządzonej

Domena 2. Stąd wszędzie blisko – gmina Zabierzów dostępna i dobrze skomunikowana

Kluczowe kierunki interwencji:

I. Bezpieczny i efektywny system komunikacji w gminie Zabierzów

Stworzenie systemu węzłów przesiadkowych

Rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Przebudowa drogi krajowej DK 79 – uspokojenie ruchu i wzmocnienie funkcji społecznych

II. Nowoczesna administracja, dostępna gmina

Informowanie mieszkańców w oparciu o nowe kanały informacyjne i technologie

E-administracja w pogłębionej formie – sprzętowej, systemowej, osobowej

Wsparcie lokalnego biznesu

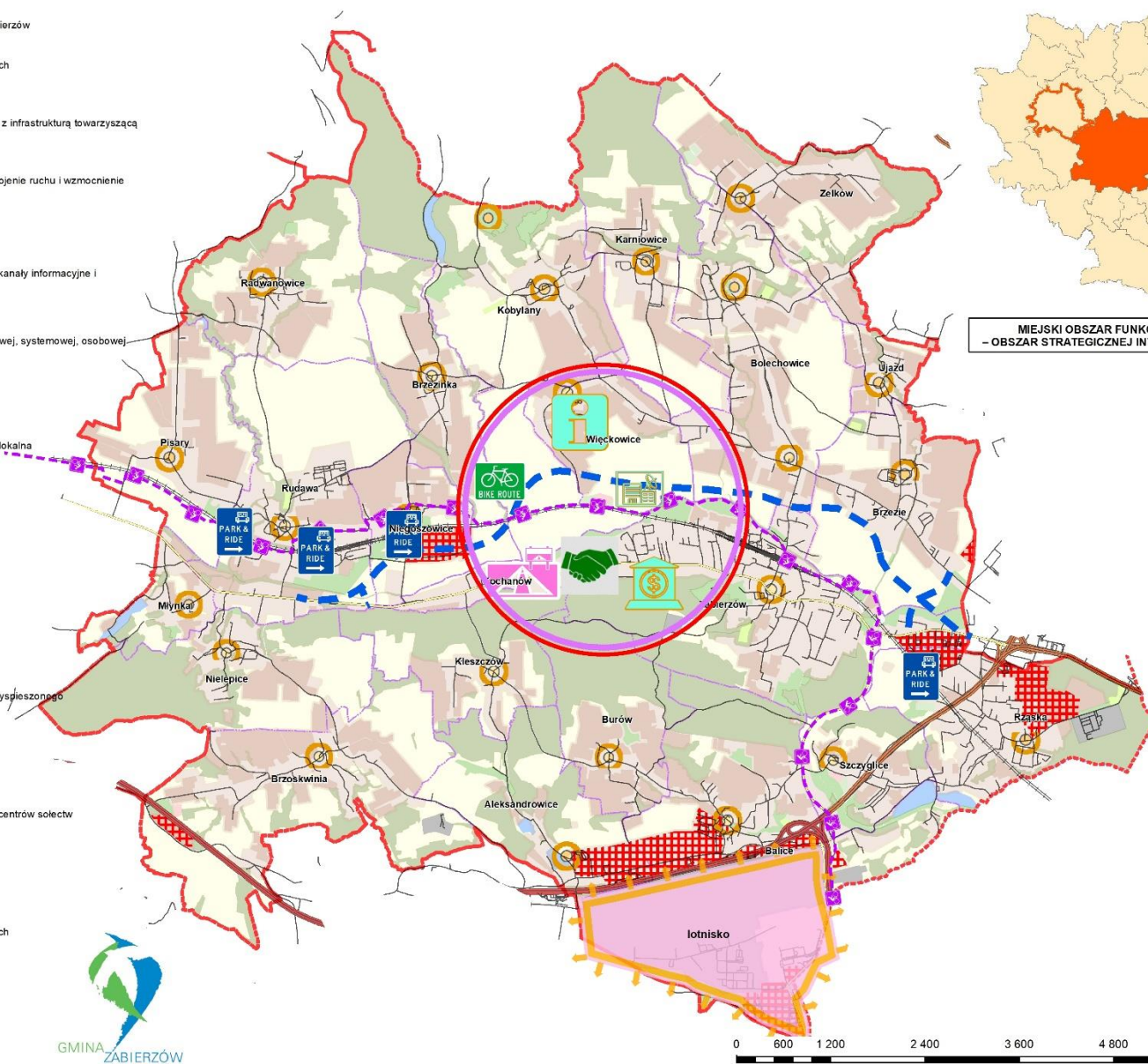
III. Skuteczna, wspierająca rozwój gminy współpraca ponadlokalna

Wzmacnianie współpracy ponadlokalnej

Oznaczenia:

- granica administracyjna gminy
- obwodnica Zabierzowa w ciągu drogi nr 79
- ścieżka rowerowa VeloRudawa
- granica miejscowości
- jezdnia autostrady
- jezdnia drogi ekspresowej lub głównej ruchu przyspieszonego
- jezdnia drogi głównej (w skali)
- jezdnia drogi głównej (symbol)
- pozostałe drogi
- istniejąca linia kolejowa
- miejsca lokalizacji przestrzeni publicznych oraz centrów solectw
- obszar aktywizacji gospodarczej
- tereny nowej urbanizacji
- tereny cmentarzy
- tereny sportu i rekreacji
- tereny ważniejszych parkingów ogólnodostępnych
- tereny zieleni urządzonej
- tereny lasów i tereny zalesień
- stawy, rzeki i inne ciekły wodne
- tereny rolne
- tereny zieleni nieurządzonej

MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY KRAKÓW
– OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI W MAŁOPOLSCE

Domena 3. Inspirujące miejsce do życia - gmina Zabierzów zapewniająca komfortową przestrzeń do nauki, wypoczynku i rozwijania pasji

Kluczowe kierunki interwencji:

I. Nowoczesna oferta kulturalna w zasięgu ręki:

 Utworzenie nowej siedziby dla Centrum Kultury wraz z nowoczesną Biblioteką

 Rozwój i rozpraszanie oferty kulturalnej – wykorzystanie istniejących zasobów komunalnych do rozszerzenia oferty

II. Bezpieczne i przyjazne przestrzenie publiczne sprzyjające aktywności mieszkańców

 Rozwój infrastruktury do spędzania czasu wolnego

 Zwiększanie dostępności architektoniczno-przestrzennej

 Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego – Rudawa Obrytki

III. Dobre warunki dla rozwoju mądrego i zaangażowanego młodego pokolenia

 Utworzenie samorządowego żłobka i przedszkola

 Modernizacja szkół podstawowych i poszerzenie ich oferty

Oznaczenia:

 granica administracyjna gminy

 ośrodki hierarchizacji osadniczej

 obiekty zabytkowe rejestrowe i ewidencyjne

 granica miejscowości

 strefa rekompensacji

 strefa nadzoru archeologicznego

 strefa ochrony ekspozycji walorów krajobrazu kulturowego

 tereny nowej urbanizacji

 tereny cmentarzy

 tereny sportu i rekreacji

 tereny ważniejszych parkingów ogólnodostępnych

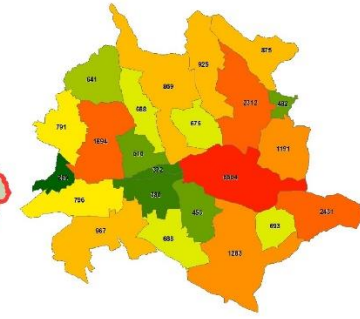
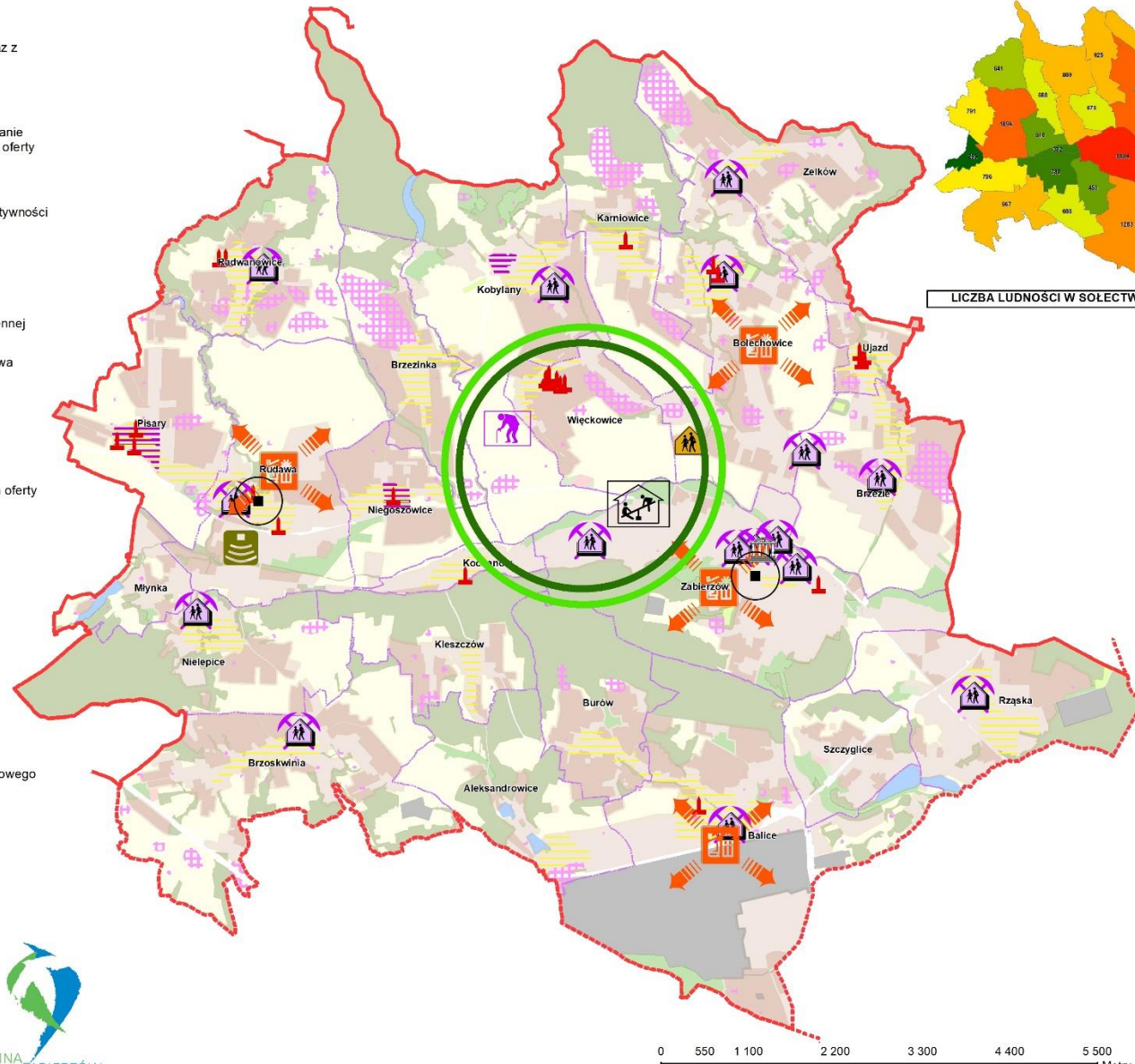
 tereny zieleni urządzonej

 tereny lasów i tereny zalesień

 stawy, rzeki i inne ciekły wodne

 tereny rolne

 tereny zieleni nieurządzonej

LICZBA LUDNOŚCI W SOŁECTWACH ROK 2019

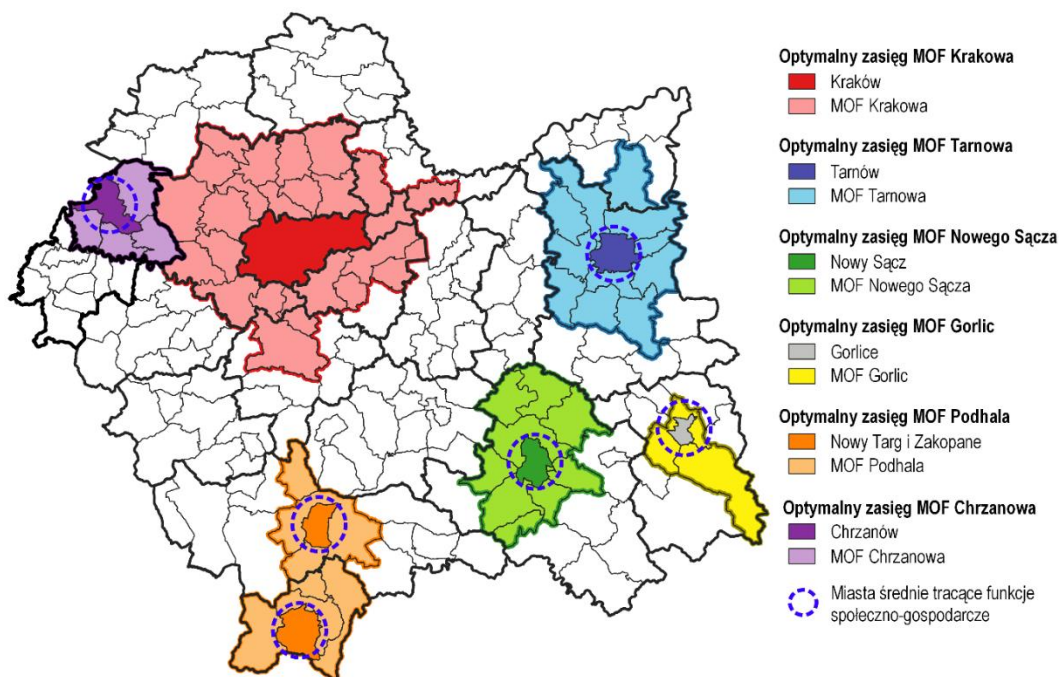
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI (OSI)

OSI w Strategii województwa

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wyznacza następujące obszary strategicznej interwencji w województwie:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 6 miast wskazanych w SOR / KSRR 2030;
- **miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych (warunkiem wsparcia będzie formalne zawiązanie współpracy);**
- obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia;
- gminy zmarginalizowane – wynikające z SOR / KSRR 2030 lub z rozszerzonej analizy regionalnej (razem 62 gminy);
- miejscowości uzdrowiskowe;
- **gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000).**

Rysunek 2. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r. s.66

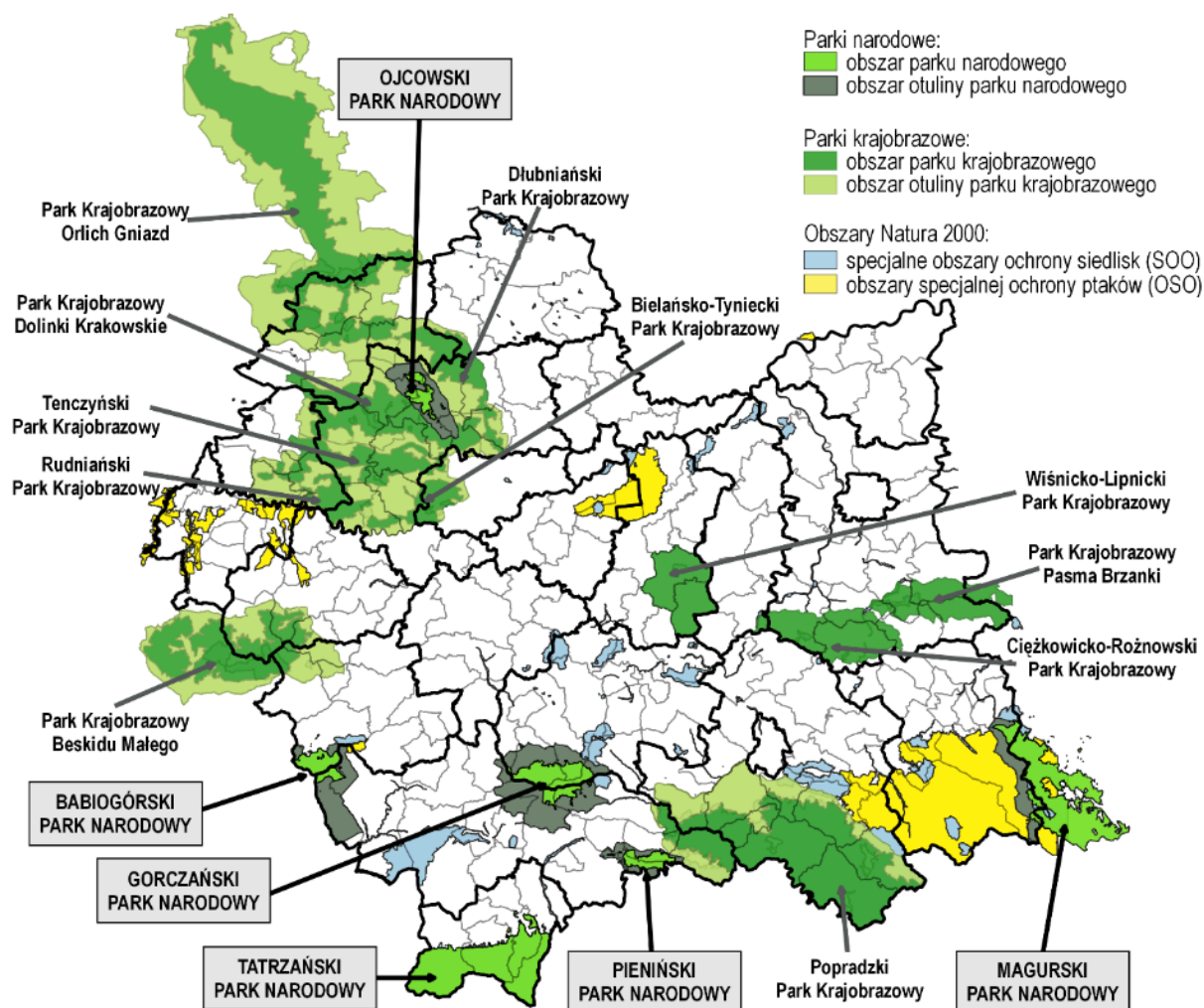
Zgodnie z tymi wytycznymi Gmina Zabierzów przynależy do Obszaru Strategicznej Interwencji Województwa Małopolskiego jako gmina znajdująca się w zasięgu MOF Krakowa, współpracująca w ramach obszaru funkcjonalnego (gmina członkowska Stowarzyszenia Metropolia Krakowska). Województwo Małopolskie będzie wspierać gminy współpracujące w ramach MOF: „Charakter wsparcia MOF z poziomu województwa uzależniony zostanie od realnych potrzeb gmin na tych obszarach. Wskazane w Strategii optymalne zasięgi MOF stanowią punkt wyjścia do rozmów

dotyczących ewentualnej realizacji instrumentu ZIT na obszarze wybranych MOF” (Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2030).

Ponadto Strategia Województwa Małopolskiego 2030 wyznacza również jako OSI obszary prawnie chronione, takie jak np. parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000. Wsparcie z poziomu Województwa zostanie skierowane do gmin, na terenie których zlokalizowane są obszary prawnie chronione, jako rekompensata dla barier wywoływanych przez obostrzenia środowiskowe. Na terenie gminy Zabierzów znajdują się następujące cenne przyrodnicze obszary zaklasyfikowane jako wojewódzkie OSI: 2 parki krajobrazowe (Tenczyński Park Krajobrazowy oraz Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie). Na terenie gminy Zabierzów znajduje się też obszar NATURA 2000 – PLH120005 Dolinki Jurajskie.

W Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r. zaplanowano działania, które wiążą się z przynależnością gminy Zabierzów do dwóch powyższych rodzajów OSI wojewódzkich. W kontekście współpracy w ramach OF jest to 3 cel strategiczny Domeny 2 – „Skuteczna, wspierająca rozwój gminy współpraca ponadlokalna”, natomiast w kontekście obszarów prawnie chronionych – Cele strategiczne 1-3 Domeny 1, stawiające na ochronę środowiska naturalnego i wspólną odpowiedzialność za przyrodę i klimat.

Rysunek 3. Obszary cenne przyrodniczo na terenie województwa Małopolskiego.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., s.72

OSI w gminie Zabierzów

Na terenie Gminy Zabierzów wyznaczono trzy Obszary Strategicznej Interwencji.

Obszar Strategicznej Interwencji I. Kontynuacja rewitalizacji obszarów: Karniowice, Rudawa i Zabierzów

1. Uzasadnienie wyboru OSI

Zgodnie z ustawową definicją, obszar strategicznej interwencji (OSI) to obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest multidyscyplinarna interwencja publiczna.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zabierzów na lata 2016–2022, przyjęty uchwałą Rady Gminy Nr XXVIII/290/17 z dnia 31 marca 2017 r., określał potrzeby, problemy oraz kierunki działań dla pięciu podobszarów rewitalizacji. W 2025 r. Rada Gminy podjęła uchwałę uchylającą Gminny Program Rewitalizacji¹, co oznacza, że na terenie gminy nie funkcjonuje obecnie formalnie wyznaczony obszar rewitalizacji. Nie zmienia to jednak faktu, że część terenów ujętych wcześniej w Gminnym Programie Rewitalizacji pozostaje obszarami o szczególnych wyzwaniach społecznych, przestrzennych i gospodarczych, wymagającymi kontynuacji wieloaspektowej interwencji publicznej. W związku z tym, na potrzeby niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów, wskazane tereny tj. Karniowice, Rudawa i Zabierzów zostały wyznaczone jako I Obszar Strategicznej Interwencji, stanowiący priorytetowy obszar koncentracji działań prorozwojowych i społecznych w perspektywie do 2030 roku.

Uwarunkowania i potencjały społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI – kluczowe problemy, potrzeby i potencjały obszaru Karniowice:

- nieporadność życiowa i wychowawcza (wyuczona bezradność) części powiązana z problemem długotrwałego bezrobocia;
- kaskadowanie problemów na najmłodsze pokolenie – trudności wychowawcze i zagrożenie niedostosowaniem społecznym związane z niedostatkami kompetencji rodzicielskich i wychowawczych rodziców;
- niska estetyka otoczenia i bardzo niska jakość przestrzeni publicznych dostępnych dla mieszkańców podobszaru. Brak terenów pozwalających na bezpieczne spędzanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież;
- potencjał krajobrazowo – środowiskowy podobszaru – istnienie na jego terenie Parku Krajobrazowego oraz szeregu potencjalnie atrakcyjnych terenów zielonych możliwych do wykorzystania pod rekreację.

¹ Uchwała Nr XIX/180/2025 Rady Gminy Zabierzów z dnia 26 września 2025 r. w sprawie uchylenia uchwały nr XXVIII/290/17 Rady Gminy Zabierzów z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXIV/257/16 Rady Gminy Zabierzów z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zabierzów na lata 2016-2022 oraz uchylenia uchwały nr XXIV/257/16 Rady Gminy Zabierzów z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zabierzów na lata 2016-2022

Uwarunkowania i potencjały społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI – kluczowe problemy, potrzeby i potencjały obszaru Rudawa:

- problemy wychowawcze dotyczące młodzieży, przy niewielkim odsetku dzieci objętych opieką Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Konieczność wyposażenia rodziców w kompetencje pozwalające na radzenie sobie z trudnymi sytuacjami wychowawczymi;
- istotny przyrost liczby rodzin zagrożonych ubóstwem, wymagających kompleksowego wsparcia;
- niewystarczająca w stosunku do potrzeb infrastruktura i oferta spędzania czasu wolnego oraz infrastruktura o charakterze społecznym pozwalająca na integrację i spędzanie wolnego czasu;
- niska jakość kluczowych, centralnych przestrzeni publicznych, ich estetyki oraz oferowanych funkcji, nie sprzyjająca budowaniu lokalnej społeczności.
- problemy środowiskowe związane z umiarkowanym zanieczyszczeniem powietrza oraz wysokim poziomem hałasu akustycznego, wynikające ze wzmożonego ruchu pojazdów samochodowych;
- potencjał – usytuowanie i funkcja Rudawy jako istotnego dla ościennych miejscowości centrum lokalnego oferującego usługi społeczne i gospodarcze.

Uwarunkowania i potencjały społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI – kluczowe problemy, potrzeby i potencjały obszaru Zabierzów:

- niedostosowanie infrastruktury edukacyjno-kulturalnej do zmieniających się potrzeb związanych z intensywnym napływem nowych mieszkańców na teren Zabierzowa;
- podobszar jest dotknięty zanieczyszczeniem powietrza i wysokim zagrożeniem hałasem akustycznym, wynikającym ze wzmożonego ruchu pojazdów samochodowych;
- przybieranie na znaczeniu problemów związanych z alkoholizmem i przemocą na terenie Podobszaru;
- potencjał – wysoka przedsiębiorczość mieszkańców Podobszaru połączona ze wskazywaną przez mieszkańców potrzebą wsparcia dla rozwoju i zakładania nowych działalności;
- potencjał – gros organizacji pozarządowych działających w gminie usytuowanych jest na podobszarze 4;
- niskie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Podobszaru – związane z rolą Zabierzowa jako centrum gminy, odwiedzanego przez dużą liczbę przyjezdnych. Dodatkowo, problem związany z niskim bezpieczeństwem ruchu, m.in. w okolicach szkoły podstawowej.

2. Delimitacja OSI

Obszar Karniowice obejmuje część sołectwa Karniowice ze szczególnym uwzględnieniem terenu osiedla XXX-lecia PRL wraz z przylegającymi do tego terenu przestrzenią centrum wsi Karniowice – w granicach: ul. Rycerska, ul. Modrzewiowa, przedłużenie ul. Modrzewiowej do terenów zielonych ze stawami, wzdłuż południowej i zachodniej granicy terenu zielonego, zachodniej granicy osiedla mieszkaniowego i terenów sportowych, do ul. Rycerskiej. Podobszar ma powierzchnię 21,8 ha.

Rysunek 4. Lokalizacji OSI I: Kontynuacja rewitalizacji podobszarów: Karniowice, Rudawa i Zabierzów – obszar w Karniowicach

Źródło: opracowanie własne

Obszar Rudawa: sołectwo Rudawa w granicach: DK79, fragment terenów zielonych i zabudowy mieszkaniowej po jej północnej stronie, dolina rzeki Rudawy, ul. Stanisława Wyspiańskiego, ul. Zamkowa, wzdłuż południowej i zachodniej granicy terenu Szkoły Podstawowej, ul. Młyńska, wzdłuż północnej granicy terenu kościoła, ul. Niepodległości, ul. Stanisława Wyspiańskiego, ul. Konińskiego do wschodniej granicy terenu dworca kolejowego, ul. Kolejowa, wzdłuż wschodniej granicy terenu sportowego, teren ulic Na skarpie i Akacyjnej, ul. Wyspiańskiego do DK79. Podobszar ma powierzchnię 24,7 ha.

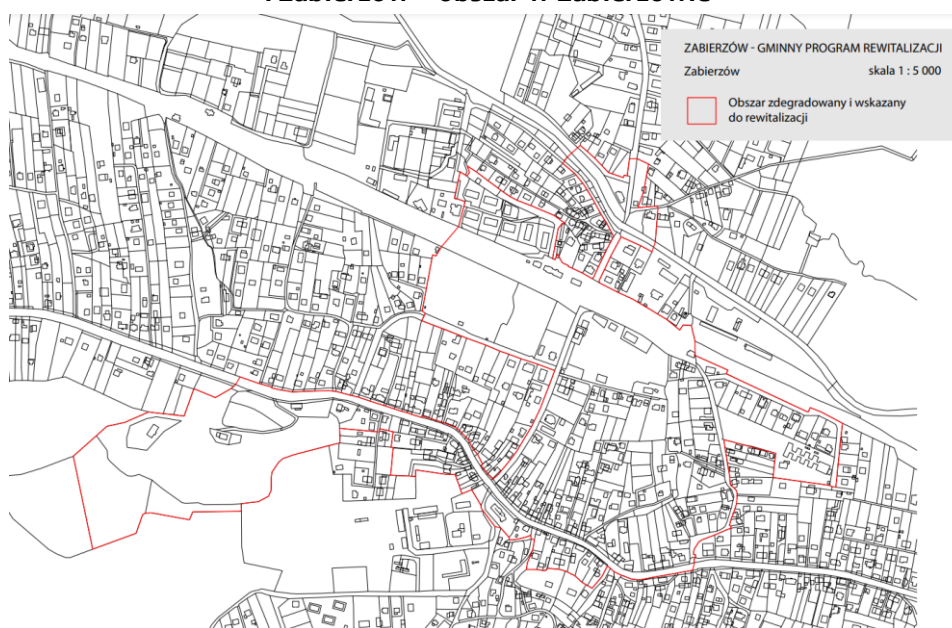
Rysunek 5. Lokalizacji OSI I: Kontynuacja rewitalizacji obszarów: Karniowice, Rudawa i Zabierzów – obszar w Rudawie

Źródło: opracowanie własne

Obszar Zabierzów: sołectwo Zabierzów w granicach: fragment doliny Rudawy pomiędzy ul. Targową a Nad Wodą, ul. Rodziny Poganów, ul. Kolejowa do przejazdu pod torami kolejowymi, wzdłuż torów kolejowych do ul. Willowej, ul. Myszala, wzdłuż południowej granicy terenu Szkoły Podstawowej, ul. Szkolna do ul. Krakowskiej, fragment zabudowy jednorodzinnej oraz terenów dawnego kamieniołomu na południe od ul. Krakowskiej, ul. Śląska do ul. Kolejowej, ul. Kolejowa, ul. Sportowa, wzdłuż zachodniej granicy Gminnego Stadionu Sportowego oraz osiedla mieszkaniowego po północnej stronie torów kolejowych, ul. Sienkiewicza do ul. Kolejowej, ul. Kolejowa do ul. Rodziny Poganów. Obszar ma powierzchnię 43,6 ha.

Rysunek 6. Lokalizacji OSI I: Kontynuacja rewitalizacji obszarów: Karniowice, Rudawa i Zabierzów – obszar w Zabierzowie

Źródło: opracowanie własne

3. Kierunki pożądanej interwencji i planowane w ramach OSI działania

Obszar Karniowice:

- poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych oraz aktywnemu spędzaniu wolnego czasu – planowane działania:
  - Rekreacja nad stawem – Karniowicka Strefa Aktywności Wypoczynkowej (zagospodarowanie terenu na funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe; Karniowice, nr działki 109/12).
- rozwój infrastruktury centrotwórczej, kulturalnej i edukacyjnej dostosowanej do zdiagnozowanych potrzeb lokalnych – planowane działania:
  - Renowacja placu zabaw i rekreacji dla dzieci i dorosłych mieszkańców Karniowic (plac zabaw przy osiedlu mieszkaniowym). Na terenie dawniej przeznaczonym pod plac zabaw, obecnie mocno zdegradowanym, urządzenie placu zabaw dla dzieci, ale także osób dorosłych poprzez odnowę ścieżek spacerowych, ławek, koszy na śmieci, wyposażenie w urządzenia do zabawy (huśtawki, piaskownica, zjeżdżalnie, etc.) oraz betonowe stoły do gry w szachy, ping-ponga, aranżacja miejsca grillowego.
  - rozbudowa budynku OSP na wielofunkcyjny budynek użyteczności publicznej w Karniowicach wraz z zagospodarowaniem terenu wokół centrum.
- aktywizacja społeczna i wsparcie mieszkańców dotkniętych problemami społecznymi, w tym profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy.
- realizacja inicjatyw ukierunkowanych na wzrost poczucia sprawczości i odpowiedzialności za dobro wspólne.

Obszar Rudawa:

- rozwój infrastruktury centrotwórczej, kulturalnej i edukacyjnej dostosowanej do zdiagnozowanych potrzeb lokalnych – planowane działania:
  - Centrum Kultury w Rudawie (wielofunkcyjny obiekt publiczny na działkach: Działki nr.: 240, 241/5 w m. Rudawa).
  - Rewitalizacja centralnej przestrzeni publicznej Rudawy – wzmocnienie centrotwórczych i społecznych funkcji rynku w Rudawie (Działki nr.: 240, 241/1 i 241/5 w m. Rudawa).
- poprawa jakości i dostępności przestrzeni publicznych sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych oraz aktywnemu spędzaniu wolnego czasu – planowane działania:
  - Rekreacja nad Rudawą – stworzenie przestrzeni do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców Rudawy: urządzenie zieleni wraz ze stawem (obok zjazdu z DK 79) - stworzenie parku z placem zabaw oraz miejscem wodowania kajaków na rzece Rudawie.
  - Stworzenie ogólnodostępnego boiska sportowego dla mieszkańców Rudawy (przy ZS w Rudawie).
- poprawa dostępności i połączeń komunikacyjnych, rozwój transportu intermodalnego – planowane działania:
  - Utworzenie węzła przesiadkowego P&R (dz. nr 659/5 – zob. zadanie flagowe).
  - Stworzenie miejsc parkingowych przy DK79 wraz ze stanowiskami dla rowerów (park&ride dla korzystających z transportu busowego).

- wsparcie rodziny w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych oraz wzmacnianie potencjału dzieci i młodzieży poprzez rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych.

Obszar Zabierzów:

- rozwój infrastruktury centrotwórczej, kulturalnej i edukacyjnej dostosowanej do zdiagnozowanych potrzeb lokalnych – planowane działania:
  - Centrum Kultury wraz z nowoczesną Biblioteką (zob. zadanie flagowe).
  - Zagospodarowanie terenu przy kościele (przy ul. Kalwaryjskiej i Krakowskiej) na przestrzeń targową – stworzenie placu – zaplecza, na którym możliwa będzie organizacja targu (2-3 razy w tygodniu) wraz z parkingiem. Nowa przestrzeń publiczna służąca również integracji mieszkańców całej gminy.
- Realizacja przedsięwzięć podnoszących bezpieczeństwo dzieci i młodzieży (bezpieczeństwo od uzależnień, przemocy, drogowe, społeczne) – planowane działania:
  - Monitoring wizyjny w Zabierzowie.
- kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją oraz tworzenie warunków dla poprawy jakości środowiska naturalnego – planowane działania:
  - Zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej dla mieszkańców Zabierzowa.
- wsparcie rodziny w skutecznej realizacji funkcji wychowawczych oraz wzmacnianie potencjału dzieci i młodzieży poprzez rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych.

Obszar Strategicznej Interwencji II. Węzeł Przesiadkowo-Przeładunkowy Rząska

1. Uzasadnienie wyboru OSI

Obszar strategicznej interwencji zgodnie z definicją ustawową, to obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana multidyscyplinarna interwencja publiczna. OSI Węzeł Przesiadkowo-Przeładunkowy Rząska charakteryzuje się szczególnymi warunkami przestrzennymi, a co za tym idzie potencjałami dla rozwoju funkcji komunikacyjnych oraz techniczno-infrastrukturalnych w zakresie gospodarowania odpadami, których aktywowanie wymaga wielokierunkowej interwencji publicznej.

Uwarunkowania i potencjały społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI:

- struktura własnościowa: teren stanowi własność gminy;
- powierzchnia i obecne zagospodarowanie terenu – duży obszar, nieurbanizowany (szata roślinna dość zróżnicowana; znaczną część zajmują siedliska wilgotne, a zbiorowiska leśne i zaroślowe koncentrują się głównie w południowej części działki), a jednocześnie uzbrojony w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną;
- lokalizacja obszaru: teren zlokalizowany jest w swoistym klinie między nasypem linii kolejowej a wzgórzem Tabola (teren jest zatem izolowany fizycznie i wizualnie), znajduje się też w znacznej odległości od zabudowy mieszkaniowej, co jest szczególnie istotną cechą

w kontekście inwestycji związanych z gospodarką odpadami (spełnianie wymogów technicznych, minimalizacja uciążliwości przedsięwzięcia);

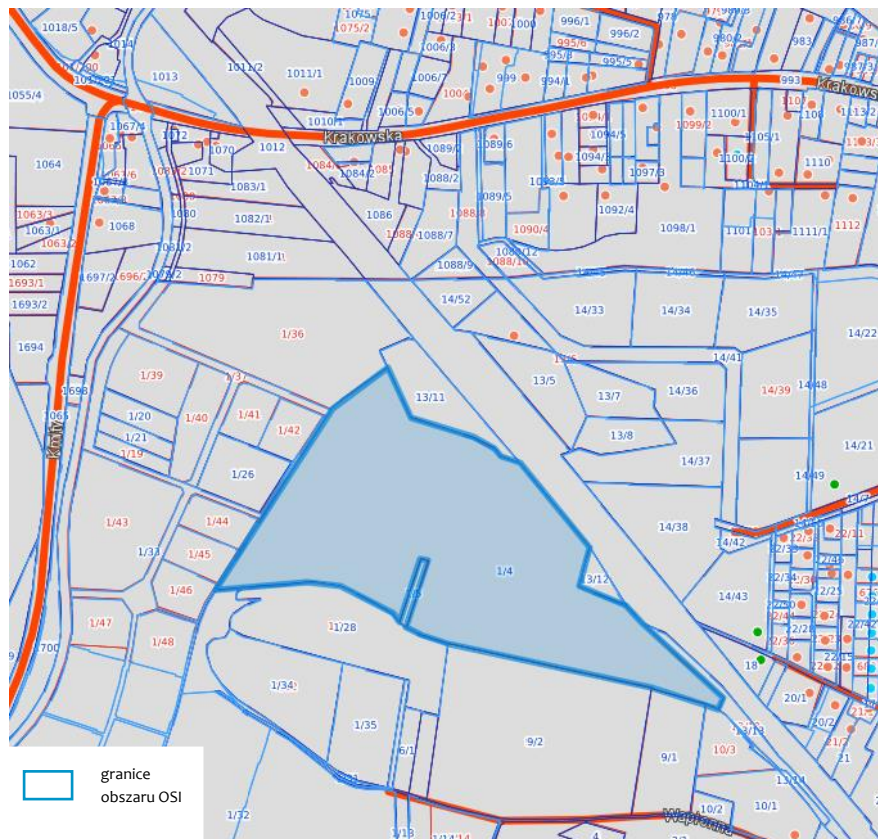
- skomunikowanie: teren znajduje się tuż przy przystanku kolejowym Zabierzów Rząska (linia Kraków-Katowice), w niewielkiej odległości od DW 774 oraz DK 79;
- zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie mobilności: w gminie Zabierzów w związku ze wzrostem liczby mieszkańców oraz intensywnym potokiem komunikacyjnym na linii Zabierzów-Kraków zdiagnozowano potrzebę rozwoju infrastruktury transportowej, zwłaszcza pod kątem transportu intermodalnego. Także w opinii mieszkańców (badanie CAWI, lipiec 2020 r.) jednym z bardziej odczuwalnych problemów w gminie jest niewystarczający publiczny transport zbiorowy, w związku z tym wśród kierunków interwencji gminy istotne miejsce powinna zająć poprawa dostępności komunikacyjnej;
- zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie środowiska: w gminie Zabierzów obecnie nie funkcjonuje PSZOK, ponadto na terenie gminy, w tym na terenach leśnych i cennych przyrodniczo, występuje problem dzikich wysypisk. W związku ze stałym przyrostem liczby mieszkańców połączonym ze wzrostem produkcji odpadów komunalnych i w kontekście wyznaczonych poziomów recyklingu, konieczne jest uzupełnienie infrastruktury gospodarowania odpadami. Również mieszkańcy zauważają problemy związane m.in. z zaśmieceniem przestrzeni (badanie CAWI, lipiec 2020 r.), a do priorytetowych działań zaliczają większą dbałość o środowisko.

2. Delimitacja OSI

OSI w całości znajduje się na dz. nr 1/4 w miejscowości Rząska. Powierzchnia obszaru wynosi 9,59 ha.

Teren działki nr 1/4 w Rząsce objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego obszaru – „Otulina Rezerwatu Przyrody Skała Kmity” - Uchwała nr XXXI/330/17 z dnia 30 czerwca 2017 r. Działka 1/4 w Rząsce zgodnie z w/w miejscowym planem objęta jest w środkowej - północno-wschodniej części, terenem komunikacji publicznej - oz. symbolem 1KS z przeznaczeniem pod zintegrowany węzeł publicznego transportu pasażerskiego wraz z urządzeniami budowlanymi i uzbrojeniem terenu niezbędnym do jego funkcjonowania. Od strony zachodniej na dz. nr 1/4 w Rząsce wyznaczono teren drogi publicznej oz. na rys. planu symbolem 2KD-D z przeznaczeniem pod drogi publiczne klasy dojazdowej. Pozostała część dz. nr 1/4 w Rząsce, znajduje się w terenach zieleni nieurządzonej oznaczonej symbolami 8RZ i 17RZ, z przeznaczeniem pod tereny rolnicze stanowiące łąki trwałe z zadrzewieniami i zakrzewieniami, pełniące funkcje lokalnych powiązań przyrodniczych, w formie terenów trawiastych, pastwisk oraz zieleni stanowiącej obudowę biologiczną zbiorników i cieków wodnych.

Rysunek 7. Lokalizacja Obszaru Strategicznej Interwencji II. Węzeł Przesiadkowo-Przeładunkowy Rząska

Źródło: <https://sip.gison.pl/zabierzow>

3. Kierunki pożądanego interwencji i planowane w ramach OSI działania

W ramach OSI założono następujące kierunki interwencji:

- poprawa dostępności komunikacyjnej, rozwój transportu intermodalnego – planowane działania:
  - Utworzenie węzła przesiadkowego P&R (Etap 2 zadania flagowego „Stworzenie systemu węzłów przesiadkowych na terenie gminy” w ramach Domeny 2, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.1);
  - Utworzenie drogi gminnej dojazdowej;

Obszar Strategicznej Interwencji III. Bolechowicka strefa rekreacyjno-sportowo-edukacyjna

1. Uzasadnienie wyboru OSI

OSI Bolechowicka strefa rekreacyjno-sportowo-edukacyjna charakteryzuje się szczególnymi warunkami przestrzennymi, co w powiązaniu z warunkami społecznymi zidentyfikowanymi dla gminy, buduje potencjał tego obszaru pod kątem rozwoju funkcji rekreacyjno-sportowych, edukacyjnych, komunikacyjnych, których aktywowanie wymaga wielokierunkowej interwencji publicznej. Z tego względu obszar ten wpisuje się w ustawową definicję obszaru strategicznej interwencji.

Uwarunkowania i potencjały społeczno-gospodarczo-przestrzenne OSI:

- struktura własnościowa: teren stanowi własność gminy;
- powierzchnia i obecne zagospodarowanie terenu – duży obszar, w ramach którego funkcjonują już elementy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej: boisko trawiaste, górka saneczkowa, plac zabaw (zgodnie z przeznaczeniem terenu określonym w mpzp);
- lokalizacja obszaru: teren zlokalizowany jest w atrakcyjnej przyrodniczo i krajobrazowo okolicy (Dolina Rudawy); znajduje się też na obrzeżach miejscowości Bolechowice, co ze względu na istniejącą infrastrukturę drogową, czyni go łatwo dostępnym nie tylko dla mieszkańców Bolechowic, ale także sąsiadujących miejscowości: Zabierzowa, Więckowic, Karniowic, Ujazdu, Brzezia (w związku z tym utworzona infrastruktura będzie mogła służyć mieszkańcom tych miejscowości);
- skomunikowanie: teren znajduje się ok. 200 m od powstającej obwodnicy Zabierzowa (co zapewni dostępność z całej gminy), ok. 300 m od przystanku autobusowego Bolechowice Zielona Mała;
- zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie dostępności placówek opiekuńczo-edukacyjnych: w gminie Zabierzów w związku z przyrostem liczby mieszkańców, w tym mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększającą się liczbą urodzeń rośnie zapotrzebowanie na usługi oraz infrastrukturę opiekuńczo-edukacyjną, zwłaszcza żłobkową i przedszkolną. Także mieszkańcy wskazywali na zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej i żłobkowej wśród potrzebnych kierunków interwencji gminy (badanie CAWI, lipiec 2020 r.), a kwestia ta była zauważalnie bardziej istotna dla respondentek w wieku 20-39 lat;
- zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego: w Zabierzowie w związku z przyrostem liczby mieszkańców, rośnie zapotrzebowanie na ofertę czasu wolnego, pojawiają się też nowego rodzaju wyzwania związane z zapewnieniem atrakcyjności takiej oferty (m.in. jakość i zróżnicowanie powinno odpowiadać zarówno na potrzeby społeczności rdzennej, jak i oczekiwania mieszkańców napływowych). W opinii mieszkańców gmina Zabierzów to dobre miejsce do spędzania czasu wolnego (badanie CAWI, lipiec 2020 r.), ale jednocześnie za ważne pod kątem najbliższych lat uznano takie kierunki działań jak rozwój oferty kulturalnej i sportowej oraz tworzenie zagospodarowanych terenów zielonych. Kwestia tworzenia miejsc spotkań była

też często podnoszona przez zabierzowską młodzież – w szczególności wskazywano na potrzebę atrakcyjnej aranżacji przestrzeni publicznych/zielonych na miejsca rekreacji i odpoczynku (np. skwery, zieleńce z ciekawymi miejscami do siedzenia) oraz tworzenia nowej infrastruktury sportowej typu skatepark, trasy dla rolkarzy i rowerzystów (Młodzieżowa Strategia dla Gminy Zabierzów, czerwiec 2020 r.);

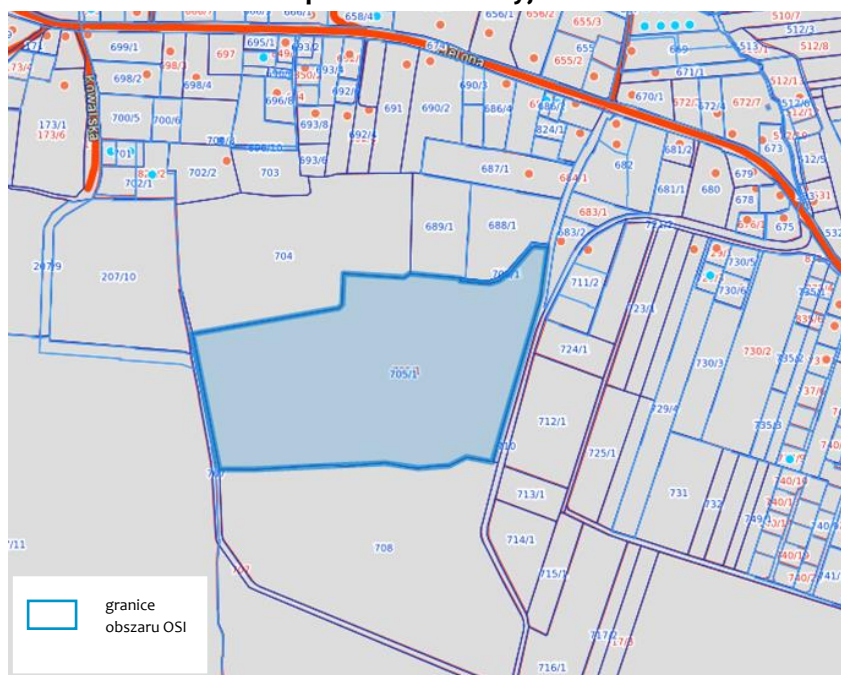
- zdiagnozowane problemy i potrzeby w zakresie mobilności: na terenie gminy znajduje się sieć wytyczonych i oznakowanych szlaków rowerowych, z których mieszkańcy mogą korzystać w celach rekreacyjnych, jednak brakuje rozbudowanej sieci bezpiecznych tras rowerowych po gminie służących do przemieszczania się (np. łączących ze sobą miejscowości). Kwestia ta odczuwana jest też przez mieszkańców – niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych była trzecim najczęściej wskazywanym przez ankietowanych głównym problemem w gminie Zabierzów (badanie CAWI, lipiec 2020 r.). Ponadto, blisko połowa badanych za kluczowe działanie uznała właśnie tworzenie/modernizację infrastruktury pieszej i rowerowej (była to druga najczęściej wskazywana odpowiedź w kontekście priorytetów na najbliższe 10 lat).

2. Delimitacja OSI

OSI w całości znajduje się na dz. nr 705/1 w miejscowości Bolechowice. Powierzchnia obszaru wynosi 8,37 ha.

Teren działki nr 705/1 w Bolechowicach objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego sołectwa Bolechowice – w części obejmującej tereny od południowej krawędzi drogi powiatowej nr 2128 K w kierunku południowym – Uchwała nr XLI/404/18 z dnia 16 lutego 2018 r. Działka zgodnie z w/w mpzp objęta jest w zdecydowanej większości terenem sportu i rekreacji oraz usług publicznych (1US), a w części południowej wyznaczono teren drogi publicznej oz. na rys. planu symbolem 1KDD.

Rysunek 8. Lokalizacja Obszaru Strategicznej Interwencji III. Bolechowicka strefa rekreacyjno-sportowo-edukacyjna

Źródło: <https://sip.gison.pl/zabierzow>

3. Kierunki pożądanej interwencji i planowane w ramach OSI działania

W ramach OSI założono następujące kierunki interwencji:

- rozwój oferty spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu, podnoszenie jakości przestrzeni publicznej oraz tereny zielone – planowane działania:
  - Utworzenie dodatkowej infrastruktury – boisko syntetyczne, skatepark itp.;
- poprawa dostępności placówek opiekuńczo-edukacyjnych – planowane działania:
  - Utworzenie żłobka i przedszkola samorządowego – zob. zadanie flagowe w ramach Domeny 3 (inwestycja zakłada powstanie jednego obiektu, w którym wydzielone zostaną części przeznaczone na dwie osobne funkcje – przedszkolną i żłobkową);
- rozbudowa i podnoszenie standardu infrastruktury komunikacyjnej – planowane działania:
  - Budowa ścieżki rowerowej – odcinka w ramach trasy Karniowice-Zabierzów (jeden z etapów/elementów zadania flagowego „Rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą” w ramach Domeny 2, Cel strategiczny 1, Cel operacyjny 1.2);
  - Utworzenie miejsc postojowych dla użytkowników terenu.

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

System realizacji Strategii oparty jest o 3 podstawowe filary:

- zaangażowanie i odpowiedzialność (podmioty zaangażowane we wdrażanie i monitorowanie strategii);
- monitoring rezultatów i sprawozdawczość (rezultaty, wskaźniki i sposoby weryfikacji wdrażania strategii);
- standardy działania wynikające z misji rozwoju gminy Zabierzów (opisane w rozdziale pn. „Misja rozwoju gminy”).

System realizacji dopełniają wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych oraz ramy finansowe i źródła finansowania.

Zaangażowanie i odpowiedzialność

Realizacja założeń zapisów Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r. będzie bazować na współpracy szeregu instytucji, w tym podmiotów prywatnych, społecznych i publicznych. Struktura podmiotów zaangażowanych w realizację założeń strategicznych i monitorowanie ich postępów obejmuje trzy poziomy i przedstawia się w sposób następujący:

POZIOM DECYZYJNY

Odpowiedzialność:

- Władze samorządowe:
- Wójt Gminy Zabierzów.
- Rada Gminy Zabierzów.

Zadania:

- Weryfikacja postępów w realizacji celów i zadań określonych w strategii na podstawie informacji przekazywanych przez Zespół ds. wdrażania i monitoringu strategii.
- Kształtowanie szczegółowych polityk gminnych w oparciu założenia Strategii rozwoju gminy.
- Podejmowanie decyzji dotyczących przeglądu strategicznego/ aktualizacji dokumentu Strategii

POZIOM KOORDYNUJĄCY

Odpowiedzialność:

- Zespół ds. wdrażania i monitoringu strategii:
- Kierownik Wydziału Rozwoju i Promocji UG,
- Kierownik Wydziału Ochrony Środowiska i Gospodarki Odpadami UG (Koordynator Domeny 1),
- Kierownik Wydziału Infrastruktury Komunalnej UG (Koordynator Domeny 2),
- Dyrektor Samorządowego Centrum Kultury i Promocji Gminy Zabierzów (Koordynator Domeny 3).

Zadania:

- Monitorowanie postępów w realizacji zadań w ramach poszczególnych domen.
- Pozyskiwanie i agregowanie informacji i danych mających służyć monitoringowi każdej z domen w ramach przyjętych rezultatów i ich wskaźników oraz przygotowanie cyklicznej informacji dotyczącej stanu realizacji celów.
- Formułowanie rekomendacji dotyczących wdrażania założeń dla poszczególnych domen, w tym potrzeby przeglądu strategicznego/ aktualizacji dokumentu Strategii.

POZIOM REALIZACYJNY

Odpowiedzialność:

- Partnerzy prowadzący działania wpisujące się w zakres poszczególnych domen strategicznego rozwoju.

Zadania:

- Realizacja działań wspierających założenia strategiczne przyjęte dla poszczególnych domen (w szczególności kierunków działań i zadań flagowych).
- Udostępnianie informacji nt. realizowanych zadań, w tym danych istotnych dla oceny postępów strategicznych (rezultatów i wskaźników).

W ramach poziomu realizacyjnego określono otwarty katalog partnerów dla każdej z trzech domen strategicznego rozwoju. Katalog ten może być rozszerzany i uzupełniany zgodnie z potrzebami na przestrzeni całego okresu wdrażania strategii.

Partnerzy		
Domena 1	Domena 2	Domena 3
<ul style="list-style-type: none"> • Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych • Pełnomocnik Wójta ds. jakości powietrza • Ekodoradcy • Pełnomocnik Wójta ds. Zarządzania kryzysowego i Obrony Cywilnej • Komendant Gminny Ochrony Przeciwpożarowej • Ochotnicze Straże Pożarne • Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zabierzowie • Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Zabierzowie • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabierzowie • Stowarzyszenie Metropolia Krakowska • LGD „Blisko Krakowa” • Lokalne organizacje pozarządowe, aktywiści ekologiczni • Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoobrazowe (Koło PTTK „Ziemia Zabierzowska) • Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Krzeszowice • Wydziały, Referaty i samodzielne stanowiska w Urzędzie Gminy Zabierzów 	<ul style="list-style-type: none"> • Sekretarz Gminy Zabierzów • PKP, KMK i inni przewoźnicy • Stowarzyszenie Metropolia Krakowska • sąsiednie gminy • Komisariat Policji w Zabierzowie • Gminna Rada Przedsiębiorczości • Jurajska Izba Gospodarcza • Lokalni przedsiębiorcy • Wydziały, Referaty i samodzielne stanowiska w Urzędzie Gminy Zabierzów 	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w Zabierzowie • dyrektorzy placówek oświatowych z terenu gminy • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabierzowie • Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny w Zabierzowie • Ochotnicze Straże Pożarne • Komisariat Policji w Zabierzowie • Stowarzyszenie Metropolia Krakowska • Lokalne organizacje pozarządowe oraz aktywni mieszkańcy, np. KGW, nieformalne grupy mieszkańców, grupy zainteresowań, aktywiści, pasjonaci • Lokalni przedsiębiorcy – podmioty prowadzące działalność w zakresie oferty czasu wolnego • Rada Seniorów • LGD „Blisko Krakowa” • Wydziały, Referaty i samodzielne stanowiska w Urzędzie Gminy Zabierzów

Monitoring i ewaluacja strategii

Podstawowym celem systemu monitorowania Strategii jest weryfikacja skuteczności i efektywności działań, określonych w ramach celów i kierunków działań ujętych w dokumencie. Monitoring pozwoli sprawdzić, czy Strategia jest wdrażana zgodnie z planem, a osiągnięte rezultaty odpowiadają założeniom.

Tym samym monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych kierunków działań uwzględnionych w planach dla domen strategicznego rozwoju. Rezultaty oraz ich mierniki w postaci wskaźników służących monitorowaniu realizacji Strategii, odnoszące się do poszczególnych jej domen i celów strategicznych przedstawiono poniżej i zestawiono w tabelach.

Wskaźniki – Domena 1. Środowisko przede wszystkim – gmina Zabierzów stawiająca na wspólną odpowiedzialność za przyrodę, klimat i zdrowie mieszkańców

Cel strategiczny 1. Ochrona środowiska naturalnego					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Dobra jakość powietrza	Liczba zlikwidowanych pieców (łącznie: bezklasowych, III i IV klasy)	938 (2020 r.)	2 700	OŚ UG
2.		Liczba dni z przekroczeniem normy pyłu PM10 w ciągu roku (dni przekroczeń średniodobowych)	67 (2020 r.)	35	Stacja pomiarowa GIOŚ
3.	Efektywny system zarządzania odpadami	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów zebranych w ciągu roku z gospodarstw domowych	48% (2019 r.)	60%	OŚ UG
4.		Masa odpadów zebranych w PSZOK w ciągu roku (tony)	0 (2020 r.)	300	OŚ UG
5.	Zieleń pod ochroną, dobra jakość powietrza	Powierzchnia gminnych terenów zielonych (ha) [zgodnie z klasyfikacją OŚ UG]	103,1 (2020 r.) w tym: 76,6 – lasy 21,5 – zieleńce 5 – zieleń uliczna	104,1 w tym: 76,6 – lasy 22 – zieleńce 5,5 -zieleń uliczna	OŚ UG

Cel strategiczny 2. Przeciwdziałanie zmianom klimatu i działania adaptacyjne					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Korzystny bilans wodny	Liczba zainstalowanych przydomowych zbiorników wodnych (w ramach programów małej retencji koordynowanych i realizowanych przez gminę)	0 (2020 r.)	2000	OŚ / W GK
2.	Efektywny system wodno-kanalizacyjny	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	92% (2019 r.)	95%	BDL GUS
3.		Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (m)	0 (2020 r.)	33 600	PUK
4.		Długość nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej (m)	0 (2020 r.)	32 700	PUK
5.	Ekologicznie pozyskiwana energia	Liczba zainstalowanych OZE (w ramach programów koordynowanych i realizowanych przez gminę)	500 (2020 r.)	1000	OŚ UG

Cel strategiczny 3. Zdrowi i ekologicznie świadomi mieszkańcy					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Większa dostępność oferty z zakresu profilaktyki zdrowotnej	Liczba osób objętych wsparciem w ramach działań/ programów profilaktycznych współfinansowanych przez gminę w ciągu roku (diagnostyka i profilaktyka np. Biała Sobota, promocja zdrowego stylu życia i in.)	1800 (2019 r.)	1950	ROZ/GKRPA
2.	Wzrost wrażliwości ekologicznej	Liczba nasadzonych drzew w ciągu roku (szt.)	290 (2020 r.)	350	OŚ UG
3.		Liczba uczestników zrealizowanych działań edukacyjnych (ekologicznych)	0 (2020 r.)	500	OŚ/ ROZ UG
4.	Poprawa ochrony zdrowia psychicznego	Liczba osób korzystających w ciągu roku z poradni psychologiczno-pedagogicznej w Zabierzowie	600 (w 2020 r.)	700	Poradnia psycholog-pedagog. w Zabierzowie
5.		Liczba utworzonych sal integracji motoryczno-sensorycznej	0 (2020 r.)	1	Poradnia psycholog-pedagog. w Zabierzowie

Wskaźniki – Domena 2. Stąd wszędzie blisko – gmina Zabierzów dostępna i dobrze skomunikowana

Cel strategiczny 1. Bezpieczny i efektywny system komunikacji w gminie Zabierzów					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Dostępny publiczny transport zbiorowy na terenie gminy	Liczba przystanków kolejowych wyposażonych w infrastrukturę P&R na terenie gminy	1 (2020 r.)	5	WGK UG
2.		Liczba kampanii promujących korzystanie z komunikacji publicznej na terenie gminy	0 (2020 r.)	7	ROZ/WGK UG
3.	Wyższy standard infrastruktury komunikacyjnej na terenie gminy	Długość ścieżek rowerowych na terenie gminy [km]	5,6 km (2020 r.)	10 km	WGK UG
4.		Zmiana planowanych nakładów rocznych na infrastrukturę drogową w budżecie gminy [zł]	3 244 442,00 (2020 r.)	6 500 000,00	WFB UG
5.		Liczba zdarzeń drogowych na terenie gminy w ciągu roku	455 (2019 r.)	350	SEWIK/ Komisariat Policji w Zabierzowie

Cel strategiczny 2. Nowoczesna administracja, dostępna gmina					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Większa ilość spraw załatwianych drogą elektroniczną	Odsetek spraw załatwianych cyfrowo przez UG w ciągu roku	24%	50%	WO/ Sekretarz
2.		Liczba gminnych jednostek z wdrożonymi e-usługami	1	4	WO/ Sekretarz
3.	Lepiej poinformowani mieszkańcy	% mieszkańców gminy korzystających z gminnej aplikacji	0	30%	WO/ROZ
4.		% nowych mieszkańców wyposażonych w pakiet powitalny	0	100%	RSO
5.	Dobra współpraca na linii Gmina - przedsiębiorcy	Poziom zadowolenia z Gminy Zabierzów jako dobrego miejsca do pracy i inwestowania	42%	50%	Badania ankietowe mieszkańców; WSS i WPP UG

Cel strategiczny 3. Skuteczna, wspierająca rozwój gminy współpraca ponadlokalna					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Większa aktywność Gminy w działaniach Metropolii Krakowskiej	Liczba spotkań/aktywności z udziałem gminy Zabierzów we współpracy z gminami KrOF (w tym on-line) / rok	6	12	ROZ UG / Sekretarz
2.	Wzmocnienie pozycji Gminy w rozwiązywaniu wspólnych problemów	Liczba podjętych tematów, wokół których będą budowane ponadlokalne porozumienia	0	10	Pracownicy UG uczestniczący w pracach forów tematycznych Stowarzyszenia Metropolia Krakowska

Wskaźniki – Domena 3. Inspirujące miejsce do życia – gmina Zabierzów zapewniająca komfortową przestrzeń do nauki, wypoczynku i rozwijania pasji

Cel strategiczny 1. Nowoczesna oferta kulturalna w zasięgu ręki					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Decentralizacja oferty kulturalnej w gminie, większa dostępność oferty kulturalnej blisko miejsca zamieszkania	Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych poza Zabierzowem, w pozostałych sołectwach w ciągu roku	50 (2020 r.)	70	SCKiP
2.		Liczba lokalizacji, w których realizowana jest oferta kulturalna	1 (2020 r.)	5	SCKiP
3.	Nowoczesna, wysokiej jakości infrastruktura kulturalna (biblioteka, centrum kultury z salą widowiskową)	Powierzchnia użytkowa gminnych instytucji kultury	600 (2020 r.)	2400	SCKiP
4.		Liczba woluminów księgozbioru bibliotecznego	55 287 (2020 r.)	60 000	SCKiP
5.		Liczba dużych imprez kulturalnych organizowanych w gminie w ciągu roku (powyżej 1000 uczestników)	3 (2020 r.)	6	SCKiP
6.	Atrakcyjność lokalnej oferty kulturalnej - rozwój pasji, zainteresowań i aktywności kulturalnej mieszkańców gminy	Odsetek mieszkańców deklarujących korzystanie z oferty kulturalnej na terenie gminy Zabierzów	28,9% (2020 r.)	35%	Badanie ankietowe online (SCKiP)
7.		Liczba zarejestrowanych czytelników Biblioteki	2801 (2020 r.)	3700	SCKiP
8.		Liczba osób, które biorą udział w zajęciach stałych CKiP w ciągu roku	910 (2019 r.)	1800	SCKiP
9.		Liczba organizowanych średniorocznie rodzajów zajęć kulturalnych	15 (2020 r.)	25	SCKiP

Cel strategiczny 2. Bezpieczne i przyjazne przestrzenie publiczne sprzyjające aktywności mieszkańców					
L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Wysoka dostępność przestrzeni umożliwiających wypoczynek na świeżym powietrzu	Liczba terenów rekreacyjnych i zielonych urządzonych na terenie gminy (w tym place zabaw, siłownie na wolnym powietrzu, parki)	41 (2020 r.)	46	WGK UG
2.	Dostępność architektoniczna obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową (wolne od barier poziome i pionowe przestrzenie komunikacyjne)	29 (2020 r.)	35	WGK UG

3.	Większe poczucie bezpieczeństwa mieszkańców	Liczba działających Straży gminnych/międzygminnych	0 (2020 r.)	1	Sekretarz
4.		Liczba miejsc objętych monitoringiem wizyjnym	24 (2020 r.)	29	WGK UG
5.		Liczba ratowników działających w OSP na terenie gminy	256 (2020 r.)	536	Komendant Gminny Ochrony Przeciwpożarowej

Cel strategiczny 3. Dobre warunki dla rozwoju mądrego i zaangażowanego młodego pokolenia oraz dbałość o potrzeby seniorów

L.p.	Rezultat	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2020 r.	Wartość docelowa 2030	Źródło weryfikacji
1.	Dostępność publicznych usług opiekuńczych dla dzieci do lat 6	Liczba miejsc opieki żłobkowej w żłobkach samorządowych	0	100	GZEAS
		Liczba miejsc przedszkolnych w przedszkolach samorządowych oraz oddziałach przedszkolnych przy SP	627	800	GZEAS
2	Wysoka jakość i szeroki zakres usług edukacyjnych dostępnych w gminie	Odsetek budynków oświatowych dostosowanych do lokalnych potrzeb (po modernizacji lub rozbudowie)	50%	100%	WGK, GZEAS
3.		Liczba oddziałów integracyjnych w SP	0	5	GEZAS
4.		Liczba oddziałów dwujęzycznych w SP	1	2	GZEAS
5.		Liczba oddziałów sportowych w SP	0	1	GZEAS
6.	Wyższa aktywność społeczna młodzieży	Liczba osób zaangażowanych w działalność Młodzieżowej Rady Gminy	0	20	Biuro Rady UG Zabierzów, Sekretarz

Procedura sprawozdawczości rocznej

W ramach monitoringu rezultatów i sprawozdawczości obowiązywać będzie procedura rocznych sprawozdań z postępów w realizacji Strategii. Procedura ta oparta będzie o następujące założenia:

- Sprawozdanie z realizacji założeń Strategii opracowywane jest dla okresów rocznych, przyjmuje formę opisowo – wskaźnikową i obejmuje następujące informacje:
  - stan realizacji zadań flagowych,
  - wartość poszczególnych wskaźników wg stanu na koniec okresu roku, którego sprawozdanie dotyczy,
  - ewentualne rekomendacje dotyczące dalszego wdrażania strategii czy uruchomienia procedury przeglądu strategicznego/aktualizacji strategii.
- Sprawozdanie opracowywane jest jako element (załącznik) do Raportu o stanie gminy, w terminach zgodnych z terminami przyjętymi dla ww. Raportu.
- Za opracowanie sprawozdania odpowiada Zespół ds. wdrażania i monitoringu strategii.

Procedura przeglądu strategicznego/ aktualizacji strategii

Przegląd i aktualizacja dokumentu „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.” będzie się odbywać według potrzeb i w oparciu o rekomendacje zgłaszane przez Zespół ds. wdrażania i monitoringu strategii w ramach sprawozdawczości rocznej. Zakłada się przeprowadzenie minimum jednego przeglądu strategicznego w okresie wskazanym jako okres realizacji strategii, przy optimum jakie stanowi prowadzenie przeglądów strategicznych w sekwencji 3-letniej. Procedura przeglądu strategicznego prowadzona będzie w oparciu o następujące założenia:

1. Wójt Gminy na sesji Rady Gminy przedstawia wniosek o rozpoczęcie procesu przeglądu strategicznego.
2. W oparciu o decyzję Rady Gminy Wójt we współpracy z Zespołem ds. wdrażania i monitoringu strategii określa sposób przeprowadzenia (w oparciu o własne zasoby lub z udziałem konsultantów zewnętrznych) oraz przygotowuje harmonogram procesu aktualizacji Strategii.
3. W ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać w szczególności:
  - o zapisy zawarte w części diagnostycznej – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz,
  - o misja rozwoju gminy Zabierzów i jej aktualność w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
  - o cele strategiczne i operacyjne i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
  - o kierunki działań i zadania flagowe.
4. Zaktualizowany dokument Strategii, zgodnie z zapisami Ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju, podlega konsultacjom, a następnie zostaje przedstawiony Radzie Gminy.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem programującym rozwój gminy do 2030 r. Wszystkie pozostałe plany i programy strategiczne, w tym strategie branżowe, opracowania tematyczne, są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju, a jednocześnie realizacji założeń Strategii poprzez ukierunkowaną interwencję.

Po przeprowadzeniu analizy dokumentów wykonawczych obecnie obowiązujących w gminie Zabierzów, większość oceniono jako spójne ze Strategią oraz niewymagające aktualizacji (przy czym część z dokumentów aktualnych w momencie sporządzania Strategii, po zakończeniu ich okresu obowiązywania, także będzie wymagała aktualizacji). W przypadku niektórych dokumentów wskazano na potrzebę aktualizacji, ze względu na zakończony okres programowania czy też w kontekście uwzględnienia realizacji zadań flagowych. Wyniki analizy w zakresie spójności /potrzeby aktualizacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wytyczne dla wybranych lokalnych dokumentów wykonawczych

Wybrane lokalne dokumenty wykonawcze	Uwagi/wytyczne
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zabierzów (w procedurze zmiany)	Dokument w trakcie aktualizacji, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju. Docelowy Plan Ogólny, który zastąpi obowiązujące SUIKZP wymaga weryfikacji zgodności z dokumentem Strategii.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Zabierzów na lata 2022 – 2026	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju.
Program Wspierania Rodziny dla Gminy Zabierzów na lata 2023-2025	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju, kolejne aktualizacje wymagają weryfikacji zgodności z dokumentem Strategii.
Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie dla Gminy Zabierzów na lata 2025-2027	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju.
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Zabierzów na lata 2025-2028	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju.
Program Współpracy Gminy Zabierzów z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymieniony w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2026 rok (w trakcie opracowania)	Uchwalane dokumenty roczne wymagają weryfikacji zgodności z dokumentem Strategii.
Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Zabierzów określający zasady udzielania dotacji na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza, dofinansowywanych z budżetu Gminy	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju.
Program Osłony dla osób, które przeprowadzą trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na system gazowy (na 2025 rok)	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju. Uchwalane dokumenty roczne wymagają weryfikacji zgodności z dokumentem Strategii.
Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych w latach 2024-2027	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju.
Polityka senioralna gminy Zabierzów na lata 2021-2025	Aktualny, założenia są zgodne ze Strategią Rozwoju, kolejne aktualizacje programu wymagają weryfikacji zgodności z dokumentem Strategii.

Sporządzane lub aktualizowane dokumenty wykonawcze powinny być spójne z założeniami Strategii. Zgodność dokumentów wykonawczych powinna odnosić się w szczególności do następujących elementów:

- zgodność na poziomie Misji (tzw. „test Misji” - analiza założeń tworzonego dokumentu w zakresie spełnienia wartości i standardów określonych w Misji Gminy Zabierzów);
- zgodność na poziomie celów – cele zaplanowane w wykonawczych powinny wpisywać się w realizację celów zaplanowanych w Strategii;
- zgodność na poziomie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej – działania/kierunki założone w dokumentach wykonawczych powinny być spójne z wytycznymi i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej;
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów – działania przewidziane w dokumentach wykonawczych powinny przyczynić się do osiągnięcia wskaźników zaplanowanych w Strategii.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Wyszczególnione w Strategii zadania flagowe (flagowe kierunki działań) zostały skosztorysowane, a ramy finansowe dla poszczególnych projektów flagowych uwzględniono w kartach zadań (rubryka z szacunkowymi kosztami) zamieszczonych w rozdziale pn. Zadania flagowe. Natomiast ramy finansowe dla wszystkich zadań flagowych –szacuje się na kwotę łączną 214 240 000 zł.

Tabela 3. Ramy finansowe Strategii

I.p.	Nazwa zadania flagowego	Szacunkowy koszt
1.	Kontynuacja realizacji programów dofinansowujących wymianę pieców	12 000 000,00 zł
2.	Utworzenie na terenie gminy Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych wraz z punktem przeładunkowym odpadów	6 000 000,00 zł
3.	Program dofinansowania instalacji, pozwalających na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, np. przydomowe zbiorniki wodne / mała retencja, wykorzystanie przydomowych szamb do magazynowania deszczówki	2 000 000,00 zł
4.	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego w gminie	6 000 000,00 zł
5.	Wspieranie realizacji programów (gminnych, międzygminnych, partnerskich, rządowych itp.) dofinansowujących mieszkańcom gminy instalacje OZE	600 000,00 zł
6.	Rozwój i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	69 500 000,00 zł
7.	Stworzenie systemu węzłów przesiadkowych na terenie gminy	20 800 000,00 zł
8.	Rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	32 000 000,00 zł
9.	Przebudowa obecnej drogi krajowej DK 79 w miejscowości Zabierzów – uspokojenie ruchu i wzmocnienie funkcji społecznych	10 000 000,00 zł
10.	E-administracja w pogłębionej formie – sprzętowej, systemowej, osobowej (a w rezultacie jak najpełniejsza obsługa mieszkańca drogą elektroniczną)	340 000,00 zł

11.	Budowa Centrum Sportowo-Rekreacyjnego – Rudawa Obrytki	30 000 000,00 zł
12.	Utworzenie nowej siedziby dla Centrum Kultury w Zabierzowie wraz z nowoczesną Biblioteką	15 000 000,00 zł
13.	Utworzenie (budowa) samorządowego żłobka i przedszkola	10 000 000,00 zł
SUMA:		214 240 000,00 zł

Wyszczególnia się następujące potencjalne źródła finansowania zaplanowanych w Strategii kierunków działań:

- środki własne JST (środki pochodzące z budżetu gminy), jest to jedno z podstawowych źródeł finansowania działań przewidzianych w niniejszej Strategii. Środki własne JST zapewniają zarówno całkowite finansowanie niektórych inwestycji, jak również stanowią wkład własny w przypadku realizacji zadań współfinansowanych ze środków UE;
- środki unijne – pozyskanie funduszy z programów krajowych oraz programu regionalnego, m.in. w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, a także nowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji;
- inne fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- środki pochodzące z budżetu państwa – m.in. środki celowe w ministerstwach, dedykowane fundusze i programy, np. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich;
- środki funduszy celowych w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Banku Gospodarstwa Krajowego, Funduszu Pracy, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej;
- środki sektora prywatnego (m.in. środki inwestorów prywatnych, formuła partnerstwa publiczno-prywatnego, fundusze sektora pozarządowego).

SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Cele „Strategii Rozwoju Gminy Zabierzów do 2030 r.” są zgodne z założeniami programowymi dokumentów wyższego rzędu. Strategia jest spójna z istotnymi dla realizacji polityki rozwoju gminy Zabierzów obowiązującymi aktami strategicznymi, planistycznymi oraz operacyjnymi wyższego rzędu, a w szczególności z następującymi dokumentami krajowymi, regionalnymi i ponadlokalnymi:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”
- Strategia Rozwoju Powiatu Krakowskiego na lata 2021 - 2030 „Powiat Krakowski 2030”
- Strategia Metropolia Krakowska 2030.

EWALUACJA EX-ANTE (EWALUACJA UPRZEDNIA)

Po opracowaniu Strategii, a przed jej wdrażaniem przeprowadzona została tzw. ewaluacja uprzednia (ex-ante), w zakresie następujących kryteriów:

- Trafności – analizie poddane zostały adekwatność postawionych celów i wybranych do realizacji zadań do zidentyfikowanych problemów, potrzeb i posiadanych zasobów;
- Skuteczności – czy wyznaczone cele są możliwe do osiągnięcia poprzez zdefiniowane priorytety i działania;
- Efektywności – ocena dotycząca tego, czy zdefiniowane cele są uzasadnione pod względem przewidywanych nakładów finansowych;
- Spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu.

Po przeprowadzonej ewaluacji ex-ante rekomenduje się Strategię do wdrożenia.